14 TEMMUZ 1956 Sene : 3 Cilt VII Sayı : 11

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

1956 YILINDA

15

Ev ve Apartman Dairesi

İkramiye ve Kredili

Ayrıca Zengin Para İkramiyeleri

Akbank'ın müşterilerine

yeni hizmeti

YÜZ EVLER MAHALLESİ

Hesabınızda daima en az

150 LİRA

Bulundurunuz

AKBANK

A K İ S

Haftalık Aktüalite Mecmuası

Sene: 3, Cilt: VII, Sayı: 114

Rüzgârlı Sok. Ovehan

Kat: 3 Daire: 7

P. K. 582 ... *Ankara*

Tel: 15221 (Başyazar)

18892 (Yazı İşleri ve İdare)

Fiatı: 60 Kuruş

Neşriyat Müşaviri:

Metin TOKER

İmtiyaz Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Mes'ul Müdür

Yusuf Ziya ADEMHAN

Umumi Neşriyat Müdürü:

Hamdi AVCIOĞLU

Teknik Sekreter:

M. Nevzat ÜNLÜ

Karikatür :

TURHAN

Fotoğraf :

Hüseyin EZER
Osman ÖZCAN
ASSOCIATED PRESS
TÜRK HABERLER AJANSI

Klişe :

Doğan Klişe ATELYESİ

Müessese Müdürü:

Mübin TOKER

Abone Şartları:

3 aylık	**(12 nüsha) :**	**6 lira**
6 aylık	**(25 nüsha) :**	**12 lira**
1 senelik	**(52 nüsha) :**	**24 Lira**

İlân Şartları:

***4* renkli arka kapak (Tam Sayfa) : 350 lira**
Kapak içi 300 lira, metin sayfaları Santimi 4 lira.

Dizildiği ve Basıldığı Yer :

Güney Gazetecilik ve Matbaacılık T.A.O. — ANKARA

Basıldığı tarih: 12.7.1956

Kapak resmimiz :

İskender Mirza

Hakiki dost

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları

Bu haftanın başındanberi Arjantinde, Buenos Ayres'in büyük binalarından birinin üstünde bir meşale yeniden yanıyor. La Prensa gazetesinin damına fikir hürriyetini temsil eden heykel tekrar konmuş ve meşhur meşale yakılmıştır. Bundan dön sene evvel heykeli de, meşaleyi de fikir hürriyetinin ve ışığın düşmanı Peron yok etmiştii Ama La Prensa'yı ne satın alabilmiş, ne korkutup şerefsizce bir sükûta boğabilmişti. Kanunî bütün tedbirleri tesir etmemiş, La Prensa'nın idarecileri bu kanunların yasak etmediği her şeyi yazmakta gene devam etmişler - zira Peron basını susturken "basını susturuyorum" dememiş, "basın hürriyetinin suiistimalini önlüyorum" demiş, bu yüzden isteyenler meramlarım kanunun hukuken cevaz verdiği şekilde ifade imkanını gene bulmuşlardır. nihayet deliye dönen diktatör kanunsuzluğa saparak gazeteyi fiilen çıkamaz hale getirmiş, sonra el koymuş, ilk iş olarak da damındaki fikir hürriyetini temsileden sembolleri söktürmüştür. Hikâyenin mabadi herkesin malûmudur. Arjantini kalkındıracağım diye kendisini Ve ideal arkadaşlarım kalkındıran, "Gömleksizler'i zengin edeceğim diye kendisini ve ideal arkadaşlarım zengin eden Peron şimdi kaçırdığı paraları bir yabancı memlekette yerken La Prensa'nın meşalesi Arjantine yeniden ışık saçmaktadır. Felâket gelip geçmiştir; ama gazete ne zor altında ve ne de menfaat karşılığı ananelerinden zerrece fedakârlık yapmamış, kanunların hukukî mânasından başka tahdit tanımamı|ş, fiilen çıkamaz hale getirilinceye kadar fikirlerini söylemeye devam etmiştir.

Zira insan gibi yaşamak isteyen, buna lâyık olduğunu ispat etmiş ve azmini göstermiş cemiyetlerde bile günün birinde ışık .düşmanı adamlar türeyebilir. Bunlar iktidarı ele geçirmiş de bulunabilir ve memleketi karanlığa götürmek için demokratik müesseselerden istifade edebilir. Eğer cemiyet hakikaten olgunsa, hakiki mukavemet o müesseselerden gelecektir. Arjantinde her şeye rağmen dayanan bir La Prensa çıkmıştır; bir La Prensa diktatörün emirlerine ram olmamıştır. Peron yüzünden maskesini attığı, totaliterliğe doğru dolu dizgin gittiği günlerde bir La Prensa yerine on La Prensa çıkmış olsaydı, on gazetenin sahibi kazançlarını feda etmeyi göze alsaydı, gazeteciler kendilerini hicap verici bir sükûta mahkûm etmeselerdi, kanunsuzluk yapmak değil, kanunların verdiği her müsaadeyi -resmî makamların kasden yapacakları yanlış tefsirlerin tehlikesini de göze alarak- kullansalardı o sefih adam Arjantinde on sene değil, on gün bile mülevves idaresini söktüremezdi. Halbuki gazetecilerden hakimlere, profesörlerden memurlara bir çok kimse Arjantin için geceli gündüzlü uğraştığını söyleyip vaktinin büyük kısmım metreslerinin koynunda geçiren, onlara apartmanlar, otomobiller hediye etmekle eğlenen politika düzenbazının şerefsiz âletleri olmayı kabul etmişlerdir.

Zaten herkesce bilinen bir hakikattir ki diktatörler işin başında içinde yaşadıkları cemiyetin müesseselerinin zaaflarından istifade ederek kuvvetlenir, kanlanırlar. O müesseseler celadet gösterecek kadar olgunsa, teşebbüs beşiğinde boğulur. İngilterede niçin bir Peron çıkmaz? Çünkü orada bir La Prensa değil, yüz La.Prensa vardır. Çünkü orada Temyiz hâkimleri vicdanlarının sesini iktidardakilerin niyet ve kasalarına göre akord etmezler. Çünkü orada meteliksiz adamların, ideal arkadaşları idare mekanizmasının başında diye kısa zamanda servet sahibi olmasına kimse tahammül etmez. Arjantinde Peron bunlarla karşılaşsaydı, Buenos Ayres'teki meşale bir tek gün bile sönmezdi

Hürriyet, hürriyetleri uğrunda mücadele etmesini bilen kısanlardan başkasının hakkı değildir. Amerika Birleşik Devletlerinin güneyinde, bundan daha yarım asır evvel serbest bırakılan esirlerin tekrar eski efendilerinin ayaklarına kapanmaya koştukları görülüyordu. Zira yaşamak için mücadele etmek güç gelmişti. Esirken yiyeceklerini, içeceklerini, hastalıklarını düşünmüyorlardı. Bunlarla, kendileri yerine efendileri meşguldü. Ama hür olunca her şeyi bizzat temin etmek lâzım gelmişti. İşte, ondan yılmışlar, köleliği tercih etmişlerdi. Cemiyetler içki de vaziyet bundan başka türlü değildir. En ileri cemiyette bile şahsi idare peşinde koşanlar çıkabilir. Müesseseler ve fertler dayanmasını bilmezse, mukavemetin doğuracağı müşkülleri göze almazsa, onun eziyetlerine katlanmazsa, verilen emirleri yerine getirmeyi daha kolay bulursa, konuşmaları gerekenler susarlar, masum itirazları dahi yükseltmezler, hele kendi kendilerini | "en tesirli pasif mukavemeti yapıyorum" diye aldatırlarsa Peron şehrin en yüksek binasının damına çıkar, oradaki fikir hürriyeti sembolünü kırıp aşağıya fırlatır, meşaleyi söndürür ve sonra rahat rahat genç metresinin koynuna girmeye gider.

O cemiyetin lâyığı da, doğrusu Perondan başkası değildir. Hattâ Peron bile değildir, Kazıklı Voyvoda'dır.

Saygılarımızla
AKİS

Demokrasi

Bir yıldönümü

Bundan tam dokuz yıl evvel, 12 Temmuz 1947 de, gene böyle sıcak bir günde Türkiye Cumhurbaşkanı İsmet İnönü- demokrasi tarihimizin en kıymetli vesikasını neşrediyordu. Vesika, daha sonra, neşredildiği tarihin adını alacak ve "12 Temmuz beyannamesi" diye anılacaktı. Türkiye Cumhurbaşkanı -İsmet İnönü- bu beyannameyle sadece demokrasiyi kimin yürekten, inanarak arzuladığını ispat etmiyor, aynı zamanda demokrasi isteyenlerin nasıl hareket etmeleri gerektiğini, de ortaya koyuyordu. O yaz aylarının başında Muhalefet ile Hükümet başkanı çok şiddetli, ihtilâf halindeydi. Hükümet başkanı Muhalefeti ihtilâl metodları kullanmakla suçlandırıyor, -bu sırada bir D.P. li milletvekili C.H.P. mensuplarını kastederek "bunların kollarını, ayaklarını, kafalarını kıracağız, kanlarını içeceğiz" diyordu-, buna mukabil Muhalefet Hükümet başkanının baskı yaptığını iddia ediyordu. Meclis CHP. Meclisiydi, Hükümet C.H.P. hükümetiydi iktidar kayıtsız şartsız CHP. nindi ve Türkiye Cumhurbaşkanı "İsmet İnönü- hukuken C.H.P. nin Genel Başkanıydı .Bu şartlar altında bir Türkiye Cumhurbaşkanının -İsmet İnönünün- ne yaptığının hikâyesi aşağıya aynen aldığımız beyannamede tafsilatile nakledilmektedir.

Beyannamenin metni

Hükümet Reisi ile ve Muhalefet Lideri ile son günlerde memleketin iç. durumu üzerindeki konuşmalarımı ve bu hususta kanaatlerimi ve fikirlerimi söylemek zamanı gelmiştir.

7 Haziran tarikinde görüşmek üzere çağırdığım Bay Celâl Bayar bana, Demokrat Partinin, idare mekanizmasının baskısı altında bulunduğunu beyan ve şikâyet etti, Haberdar ettiğim Başbakan,. ayni mevzuları daha evvel aralarında görüştüklerini hikâye ederek böyle bir baskının olmadığını, idare mekanizmasının memleketin huzurunu bozacak mahiyette tahriklere karşı çok güç durumda kaldığını beyan eyledi. Bundan sonra, iki tarafı bir arada dinlemek için, 14 haziran, tarihli buluşmayı tanzim ettim. Başbakan ve Yardımcısı Devlet Bakanı ile Demokrat Parti Başkanı hazır bulundular. İki taraf arasında karşılıklı tartışma içinde iki buçuk saat devam eden bu konuşma başladığı noktada bitti. Demokrat Parti Başkanı, partisinin baskı altında bulunduğu noktasında ısrar ve partisinin kanun dışı maksatlar ve ihtilâl usulleri takibettiğine dair İthamları reddetti. Hükümet Reisi, idare mekanizmasının baskı yaptığı iddiasını kabul edemiyeceğini ve şikâyet vesikalarını tetkik ve takibe hazır olduğunu tekrar söyledi ve Munalif Partinin çalışma usullerini düzeltmesi lâzım olduğu iddiasında kaldı.

17 Haziran tarihinde Bay Bayar'ı - tekrar kabul ettim. Bana vaziyeti arkadaşlarıyle görüştüğünü, benim durumuma karşı teşekkürle mütehassis olduklarını söyledikten sonra baskı vardır kanaatinde olduklarını teyideyledi. Bunun üzerine; iki defa görüştüğüm Başbakan, iktidar partisi ile muhalefet partisinin Büyük Meclisteki münasebetleri ve karşılıklı çalışmaları yolunda hayırlı terakkiler olduğunu takdirle söyledikten sonra, "biz de kendimize düşen vazifeleri sadakatle ifa edeceğiz, size söz veriyorum" dedi ve iki ay sonra Büyük Meclis toplanıncaya kadar partilerin münasebetlerinde itimadı artıran terakkiler olacağına ümidi kuvvetli olduğunu ilâve eyledi.

Bu beyanatı Bay Bayar'a 24 Haziran tarihinde naklettim. Bay Bayar, bana, fiilî neticeye intizar edilmesi lâzımgeleceğini bildirdi. Bundan sonraki tartışmalar Muhalefet Liderinin Sivas nutkunda ve Hükümet Reisinin 2 Temmuz tarihli beyanatında ve ondan sonraki karşılıklı cevaplarda görülmüştür. Vaziyet hülâsa olunursa, iki taraf şikâyetlerinde ve savunmasında ısrar etmiş ve şiddetli tartışmalar esnasında karşılıklı iyi niyetlerin ifadesi olan bazı tatmin edici parçalar hatırlarda kalmıştır. Siyasî havayı yumuşatan bir iyilik olmak üzere, dertleri bilenlerin, kendiliklerinden, karşı tarafı teskin edici tedbirler alacakları ümidi uyanmıştır. Bunun dışında olarak, durum. Muhalefet Partisi Liderinin "fiilî bir netice beklemek" şeklinde ifade ettiği hükümde görülür. Yani, bir başka türlü söylenirse, vaziyet karşılıklı iddialar bakımından düğüm halini muhafaza etmiştir.

Şimdi ben, bu düğümü çözmeğe çalışacağım. İki tarafın şikâyet ve müdafaalarının delillerini tafsil etmekte fayda görmüyorum. Zaten bunlar umumî efkârca da kâfi derecede bilinmektedir. Gördüm ki, taraflardan hangisinin haksız, yahut hangisi daha evvel karşısını kırmağa başlamış olduğunu aramakta da fayda yoktur. Ben, idare mekanizmasının baskı yaptığını Hükümet Reisinin kabul etmemesini, böyle bir hareketi tasvip etmiyeceğini katiyetle beyan eylemesini, bir teminat ifadesi olarak aldım ve bunu Bay Bayar'a söyledim. Ben, Muhalefet Liderinin kanun dışı maksatlar ve metodlar isnadını reddetmesini, muhalif parti çalışması için şart olan kanun içinde kalmak esasının gözönünde tutulduğuna ve tutulacağına dair tatmin edici bir teminat olarak kabul ettim ve Başbakana bunu söyledim. Her iki tarafla uzun konuşmadan çıkardığım bu neticelere inanmak istiyorum ve inanıyorum. Bizi bu inanışa getiren bugünkü durumu, memlekette siyasî partilerin çalışıp gelişebileceğine katî ümit veren en mühim merhale sayıyorum. Şimdiye kadar, memlekette geçen iktidar ve muhalefet tecrübesinin muvaffak olmamasını, bir senedenberi geçirdiğimiz tecrübelere, onların dayanamamış ve bugünkü siyasi durumu elde edememiş olmalarında görüyorum. Benim kanaatimce, bir buçuk senedenberi geçirdiğimiz tecrübeler ağır ve bazan ümit kırıcı olmuştur; amma, gelecek için her türlü ümitleri haklı çıkaracak bir muvaffakiyet de temin edilmiştir. Bu durumu muhafaza etmek ve onun gelişmesini sağlamak, iktidar ve muhalefet partilerinin vazifeleri olmak lâzımgetir. Gelecek için tedbirler, benim kabul ettiğim gibi, şu noktadan hareket etmekle bulunabilir. Benim bu son dinlediğim karşılıklı şikâyetler içinde mübalâğa payı ne olursa olsun, hakikat payı da vardır. İhtilâlci bir teşekkül değil bir kanuni siyasî partinin metodları ile çalışan muhalif partinin, iktidar partisi şartları içinde çalışmasını temin etmek lâzımdır.Bu zeminde, ben, Devlet Reisi olarak, kendimi her iki partiye karşı müsavi derecede vazifeli görürüm.

İdare mekanizması, yâni Valilerimiz ve maiyetleri, bir senedenberi çok ağır bir tecrübe geçirmişlerdir. Öyle zamanlar oldu ki, memlekette hükümetin mevcut olup olmadığı bile şüphe götürür idi.

Sorumlu hükümetin huzur ve asayiş vazifesi münakaşa götürmez. Fakat, meşru ve kanuni siyasî partilere karsı tarafsız, eşit muamele mecburiyeti, siyasî hayat emniyetinin temel şartıdır. Bu arada, siyasî partilere mensup olan veya görünen hususî maksat sahiplerinin şirretliklerini pervasız olarak .tesirsiz bırakmak hususunda partilerin dikkat göstermeleri icabeder.

Siyasî partilerin hangisi iş başına gelirse gelsin, onlar, idare mekanizmasında çalışanların haklarına ve itibarlarına karsı adaletli bir zihniyette olacaklarına inandıracaklardır.

Zannediyorum ki Hükümet Reisi ile Muhalefet Lideri arasındaki son tartışmada, iki tarafı sebat ettikleri noktadan ayırmak gayretine düşmeksizin, her iki tarafın bekledikleri şeyleri söylemiş ve temin etmiş oluyorum.

Vatandaşlarıma, Hükümetle ve iktidar partisi ile muhalefet partisi arasında görüşme ve araya girme safhalarını olduğu gibi anlatmış olduğumu ümidederim. Varmak istediğim netice, başlıca iki parti arasında temel şartın, yâni emniyetin yerleşmesidir. Bu emniyet, bir bakımdan, memleketin emniyeti mânasını taşıdığı için, benim gözümde yok ehemmiyetlidir. Muhalefet, teminat içinde yaşıyacak ve iktidarın kendisini ezmek niyetinde olmadığından müsterih olacaktır. İktidar, muhalefetin kanun haklarından başka bir şey düşünmediğinden müsterih bulunacaktır. Büyük vatandaş kütlesi ise, iktidar bu partinin veya öteki partinin elinde bulunması ihtimalini vicdan rahatlığı ile düşünebilecektir. Bu neticeye varmak için karşılaştığım güçlükler, çok zaman, yalnız ruh! mahiyette olan âmillerdir. Bu güçlükleri yenmek için, siyasi hayatımızı idare eden, iktidarda ve muhalefetteki liderlerin samimi yardımlarını isterim.

Bu beyanatımı, neşrinden önce. Başbakanla Muhalefet Lideri görmüşlerdir.

YURTTA OLUP BİTENLER

Muhalefet

Bir hendek atlatıldı

İsmet İnönü Pazar günü saat tam 15.40'da, nihayet kendisinin de bir sinir sistemine sahip bulunduğunu belli eder tarzda:

"— Nerede Osman bey?" diye sordu.

Buna Ahmed Bilgin (Kırşehir - C. M. P.) cevap verdi;

"— Şimdi geliyor, efendim".

Hakikaten Osman Bölükbaşı "Affedersiniz, beklettim" diye içeri girdi ve adeta nefes nefese, daktilo ile yazılmış bir kâğıdın altına imzasını attı. Kendi imzasının yanında İsmet İnönünün, onun yanında da Fevzi Lütfi Karaosmanoğlunun imzası vardı. Böylece Muhalefetin bin zahmet, bin emek ve çok sabırla hazırlanan tebliğinin imza merasimi tamamlanmış oluyordu. Hâdisenin cereyan ettiği yer C. M. P. nin Ankarada Kızılayda bulunan Genel Merkez binasının bir salonuydu. C. M. P. Genel Merkezinin hemen tam karsısında C. H. P. Genel Merkezi vardı. Komşular aynı zamanda dost hale geliyorlardı. C. M. P. liler misafirlerine çilekli, kavunlu ve kaymaklı dondurma ikram ettiler. Sonra bahçe kapısında fotoğrafçılara poz verildi Zaten fotoğrafçılar liderlerin tebliği imzalamalarını da tesbit etmişlerdi

Muhalefet partileri on günden beri adetâ muallakta duruyorlardı. Bir çarşamba günü Meclisten Toplantılar ve Gösteri Yürüyüşleri ile alâkalı kanun geçirilirken sanki son bir Gösteri Yürüyüşü ile salonu terketmişlerdi. Fakat aralarında uzun vadeli bir anlaşma yapmış olmadıklarından müteakip hareket hatlarını tesbit için yeniden karar almaları gerekiyordu. Müzakereler başladı. İlk görüşme Kasım Güleğin Bahçelievlerdeki evinin büyük kütüphanesinde oldu. Onu Hür. P. merkezindeki toplantılar takip etti. Müzakereler iki kısımdı. Partiler ileri gelenleri evvelâ kendi partilerinin selâhiyetli organlarıyla temas ediyor, müteakiben bir arada meseleleri gözden geçiliyorlardı. Tebliğden sonra Zafer gazetesinin de başmakale sütununda belirttiği gibi, umumi efkâr hâdiseleri çok yakından takip ediyordu. Bilhassa münevverlerin gözü Muhalefet partilerinde ve onun liderlerindeydi. Toplantılarla alâkalı haberler büyük bir dikkatle okunuyordu. Üç büyük partinin bir araya geldiği havadisi yurdun en uzak köselerine kadar yayılmıştı. Münevverlerden sonra köylü vatandaşlar da dikkatlerini Ankaraya tevcih ettiler .

Mühim olan husus ikiydi Evvelâ Millî Muhalefeti temsil eden üç büyük partinin memleket islerini nasıl gördükleri ve ne vaziyette bulunduğumuz kanaatinde oldukları merak mevzuuydu. Ama bunun yanında, temas halinde olan partilerin ve onların li-

İsmet İnönü
Sabır

Osman Bölükbaşı
İnat

F. Lütfi Karaosmanoğlu
Tevazu

derlerinin şüphe dahi etmedikleri bir mesele vardı. Umumî efkar partilere ve siyasi liderlere not vermekle meşguldü. Uzun zamandan beri belki de iik defa olarak Muhalefet milletçe çok mühim noktada bulunduğumuzu ifade etmişti. Bakalım bu çok muhim noktada siyaset adamlarımız nasıl davranacaktı, hangileri hadiselerin seviyesinde olduğunu ispat edecekti, hangileri devlet mekanizmasını idareye basireti ve ciddiyetile ehil bulunduğunu gösterecekti, hangileri emniyet ve itimad telkin edecekti, hangileri meselelerin ağırlığı altında ezilecek olgunluğa erişmediğini belli edecek, çiğlik yapacaktı. Zira liderler i çin bu, mata kabiliyetini ortaya koyma zamanıydı. Hakikaten imtihanda kimi muvaffak oldu, kimi olamadı. Muhalefetin başındakilerin devlet adamlığı vasıfları gözlerin önüne serilmişti.

İstanbulda çıkan Tercüman gazetesinin mükemmel Ankara istihbarat teşkilâtı da böyle bir not için gerekli bütün malzemeyi Türk umumî efkârına verdi. Hakikaten bu ekip, hâdiselerin ehemmiyetini en iyi takdir ve sonra da bunları takip eden ekipti.

Hür. P.nde olup bitenler

Meclisten çıkma kararını Meclisten sekilme kararı haline sokan Hür. P. nin teşebbüsü oldu. Daha doğrusu bu yoldaki adımı Hür. P attı. Çarşamba günü Meclisten sıkılmıştı, Cuma günü de boykotun devamı isteniliyordu. Hür. P. bir sok toplantı yapmıştı. Toplantılarda Meclise hemen girilmemesi üzerinde fikirler birleşiyordu. Ancak ne yapılmalıydı, orası meçhuldü. "Bir kaç celse girmeyelim" deniliyordu. Kaç celse ve ni--in? Bu suallerin cevabı yoktu. Hatta Meclise hemen girilmemesi yolundaki karar dahi Hür. P. nin bir toplantısında pek muğlak şekilde alınmıştı. Fakat buna taraftar olanlar hemen o gece Çankayadaki evinde İsmet İnönüyü ziyaret ettiler ve partilerinin niyetini bildirdiler. İsmet İnönü C. M. P. nin de fikrinin alınması lüzumunu hep hatırında tutuyordu. Hakikaten evvelki haftanın sonunda "müteakiben bir karara varılmak üzere" Meclise "şimdilik" girilmemesi hususu üzerinde ittifak edildi.

Fakat 'Hür. P. nin tereddütleri uzun sürmedi. İşin başında Bakanlıklardaki Genel Merkeze hakim görünen şaşkınlık, hatta bozguna uğramış ruh haleti sabuk dağıldı. Bu sırada D. P. de kalmış milletvekillerinden bazıları Hür. P.ne geçmiş eski arkadaşları üzerinde tesir denemesine giriştiler. Tereddütler uzun sürseydi belki bunlar müsbet netice bile verebilirdi. Fakat Hür. P. milletvekilleri süratle toplandılar; aklı selim galebe çaldı ve hâdiselere hakim olunabildi. Politikanın usun vadeli görüşe sahip olma mânasına geldiği ve gündelik hâdiselerin tesirinde kalınmamak gerektiği ko-

laylıkla anlaşıldı. Meselelerin altında, hatta onlarla aynı seviyede kalmak tehlikeliydi. Mutlaka üste çıkmak, vasiyetin vehametini anlamak lüzumu Vardı.

Hür. P. nde çok konuşuluyordu. Ama konuşa konuşa anlaşmaya varılabiliyordu. Nitekim üçlü müzakerelerde Hür. P. ekibinin olgunluğu kendini derhal belli etti. Bilhassa Ekrem Alican, Raif Aybar, İbrahim Öktem gibi nisbeten yeni "profesyonel politikacı" lar hakikaten iyi çelikten olduklarını gösterdiler ve F. Lûtfi Karaosmanoğlu, Enver Güreli, Fethi Çelikbaş grubuna muvaffakiyetle katıldılar. Bakanlıklardaki dar apartman katında Hür. P.-C.H.P. görüşmeleri daima fikir beraberliği ile bitiyordu. İki parti temsilcilerinin bir takım komplekslerle malûl bulunmamaları işleri şok kolaylaştırıyordu. Hadiseleri takip edenler, Hür. P. nde yarın millet mukadderatında söz sahibi olmaları gönüllere sadece ve sadece ferahlık verecek devlet adamlarının bulunduğu hususunda ittifak ettiler.

C.H.P.

İsmet İnönü Hür. P. nden gelen teklifi o sırada toplantı halinde olan C.H.P. Meclisine aksettirdi. C.H.P. Meclisi muvafakatini ittifakla bildirdi. Zaten toplantıya bir baştan ötekine heyecanlı bir hava hâkim olmuştu. Delegeler mücadele etmeye, bu mücadele uğrunda her şeye katlanmaya hasır olduklarını bildiriyorlardı. Millerinin sözlerile ne derece uyuşacağı henüz meçhuldü ama Meclisten çekilme meselesinin ele alınması zamanının geldiğini hepsi kabul ediyorlardı. İşin aslına bakılırsa bunda bekâra karı boşamanın kolay geldiği hakikatinin de payı yok değildi; zira C.H.P. Meclisinin çok büyük ekseriyetini milletvekili olmayan partililer teşkil ediyordu. İsmet İnönü meseleyi müteakiben Meclis Grubuna getirdi.

C.H.P. Meclis grubunda müzakere daha ateşli oldu .Evvelâ Meclisten çekilecek olanlar bu grubun azalarıydı. Onların tahsisatları kesilecekti, onların hesapları allak bullak olacaktı. Buna rağmen bir tek aleyhte reye karşı o da prensip meselesi yüzünden verilmişti ve ödenekle alakası yoktu- grubun ekseriyeti muvafakatini bildirdi. İsmet İnönü gerekli selahiyet almıştı. Her iki toplantıda yaptığı konuşmalar kendisinin de Muhalefet cephesinin müşterek bir karar alması ve hareket hattını tayin etmesi taraftarı olduğunu belli ediyordu. Üçlü müzakerelerde C.H.P. yi İsmet İnönü, Kasım Gülek, onun iki yardımcısı Turgut Göle ve Kâmil Kırıkoğlu ile Meclis Grubu başkan vekili Nüvit Yetkin temsil ettiler.

Bütün görüşmeler boyunca C.H.P,

nin çok sabırlı; çok temkinli davranmam icap etti.. Heyetin bir çok azası zaman zaman "bu kadar da olmaz" diye feveran etti; hepsini İsmet İnönü teskin etti. Sükûnetin nümunesini şahsında yeriyordu. Bir sürü hadiseyi hafif tarafından aldı, kaprislere tahammül etti, çocukluklara içinden güldü. Partiler öyle bir yola girmişlerdi ki mutlaka anlaşmaya varmaları gerekiyordu. Bir müşterek tebliğin çıkması şarttı. Muhalefeti "gülünçlük" tehdit ediyordu. Liderlerden bazıları durumun nezaketinden habersiz görünüyorlardı; iktidarın ve milletin gözünün kendilerinde olduğunu unutuyorlardı. Manasız hareketler yapanlar çıkıyordu. Gerçi herkes umumi efkâr önünde notunu alıyordu ve önümüzdeki ilk seçimlerde halkın "en iyi"yi seçeceği şüphesizdi ama bahis mevzuu olan üç partinin değil, bütün Muhalefetin millet önündeki itibarıydı.

C.H.P. heyeti, müzakerelerde tam selahiyetle ve çekingenlik duymadan konuşan tek ekipti.

C.M.P.

Müşkülat C.M.P. den geliyordu. Daha doğrusu CM. P. nin bazı idarecileri böyle hadiselerin çapında olmaktan çok uzak bulunduklarını belli ettiler. Doğrusu istenilirse bu, tahmin edilmeyen bir husus değildi. Ne var ki C.M.P. nin Muhalefet safındaki yerini alması millet işlerinin selamete çıkarılması için faydalıydı. Gerek C.H.P. ve gereksel Hür. P. sırf o yüzden sabır gösterdiler.

Osman Bölükbaşı İstanbulda kendisini görmeye giden İbrahim Öktem'e prensip mutabakatını bildirmiş, fakat ilerdeki hareket hattını tesbit için partisinin selahiyetli organının toplanması gerektiğini haber; vermişti. Selahiyetli organ Genel İdare Kurulu ile Parti Meclisinin müşterek komitesiydi. Bu organda müzakereler hararetli cereyan etti. Bir gece C.M.P. binasının

T E B L İ Ğ

Büyük Millet Meclisinde temsil edilen üç muhalif partinin Meclis grupları, iktidar partisinin demokratik rejimi iptal yolunda silsile halinde aldığı tedbirler ve bunların sonuncusu olan toplantı ve cemiyet kurma hak ve hürriyetlerinin tahribi sebebiyle memleketin siyasî durumunu müştereken gözden geçirmişlerdir.

Bilhassa 2 Mayıs 1954 seçimlerinden sonra hesaplı bir plân içinde safha safha alınan Anayasa dışı idari ve kanuni tedbirlerle;

Vatandaş muhalefete rey verdiği takdirde şahsının ve hattâ beldesinin tecziye edileceği tehdidi altına sokulmuş, dilediğini seçmek ve seçilmek imkânlarından toplanma, cemiyet kurma, söz ve fikir hürriyetleri gibi tabiî haklarından; adalet istiklâlden, hâkim teminattan, Üniversite muhtariyetten, mahrum edilmiş;

Mebusların Anayasa ile sağlanan hakları açıkça ihlâl edilmiş ve matbuatın her türlü tenkid, murakabe, hattâ haberleşme hürriyeti ortadan kaldırmış olduğu ve böylece :

Demokratik usullerle ve memlekette demokratik rejimi tam ve kâmil bir surette kurma taahhüdü ile iktidara gelmiş olan Demokrat Partinin:

1 — Memlekette kayalı ve totaliter bir idare tesisi yoluna girdiği.

2 — Bugün muhalif partilerin mecudiyetine tahammül eder görünmesinin dahi zevahiri kurtarmağa matuf bulunduğu ve bu partilerin, Meclis içi ve Meclis dışı çalışma imkânları ile organlarına devam eden kasıtlı tecavüzlerin toptan mevcudiyetine tevcihinin dahi muhtemel bulunduğu.

3 — Muhalefet Partilerinin seçim zamanına kadar mevcudiyetlerini muhafazaya müsaade edilse bile vatandaşın iradesini serbestçe izhar edebileceği normal bir seçimden inanarak bahsetme imkânlarının selbedilmiş olduğu.

4 — Rejimin sürüklendiği bu hali önlemesi beklenebilecek organlardan da şimdiye kadar müsbet bir hareket sâdır olmadığı.

5 — İktidar Partisi liderlerinin bu açık kasıt ve niyetlerinden Türk milletini haberdar etmenin muhalefet gruplarına düşen tarihi bir vazife haline geldiği,

Hususları müştereken müşahede ve tesbit olunmuştur.

Kısaca ifade olunan bu durum karşısında:

1 — Bugün memleketimizin en mühim meselesinin rejime vâki tecavüzünün önlenmesi ve memlekette teminatlı bir demokratik rejim kurulması meselesi olduğunu.

2 — Türk milletinin buna lâyık olgunlukta bulunduğuna sonsuz inançlarından aldıkları kuvvetle imkânlarının son haddine kadar demokratik rejimi kurtarma mücadelesine devam azminde bulunduklarım umumî efkâra ilâna her üç grup müştereken karar vermişlerdir.

8 Temmuz 1956.

C.M.P. Meclis Grubu adına — **Osman Bölükbaşı**

C.H.P. Meclis Grubu adına — **İsmet İnönü**

Hür. P. Meclis Grubu adına
F. Lütfi Karaosmanoğlu

pencereleri açık kaldı ve Tercüman ekibine mensup gazeteciler görüşmeler hakkında esaslı fikir edinmek imkânını kazandılar. -Gariptir, bu hadise üzerine Zafer gazetesi "ne rezillik, eroin fabrikası gözetler gibi parti binası gözetliyorlar" diye feryad etmedi, bilakis haberlerden istifade etti-, İçerde sert sözler teati olunuyordu. Başta Genel Sekreter sıfatını taşıyan şahıs olmak üzere bazı azalar C.H.P. ye ve kısmen Hür. P. ne düşmanlık politikasının devamı lehindeydiler. Mademki C.M.P. şimdiye kadar kendi yağı ile kavrulmuştu, bundan sonra da aynı yolda ilerlemeliydi. İşbirliğine lüzum yoktu. Anlaşılan bu zevat konjonktürü CM. P. nin tek başına iktidara gelmesi için müsait buluyordu. Bölükbaşının son seyahatleri ümidlerini arttırmıştı. Hatta bir kısım C.M.P. lilerin C. H.P. ye ve Hür. P. ne bir şey olursa milletin D.P. yi iktidarda tutmamak için reyini mecburen C.M.P. ye vereceğini sandıkları muhakkaktı. Belliydi ki C.M.P. devlet adamı vasfı taşıyan lider sıkıntısı çekiyordu.

Fakat C.M.P. nin tereddütlerini iki noktada anlamak kabildi. Evvela eski Millet Partisinin kapatılması sırasında C.H.P. nin hicap verici sükûtu ve Millet partisi mesullerini yalnız baş larına bırakması yüreklerde ezinti uyandırmıştı. Millet Partisinin mesulleri . ile C.M.P. nin mesulleri aynı şahıslardı. Bunlar C.H.P. nin fena hareket tarzını unutamıyorlar ve bugün işbirliği talebini "C.H.P. nin tekrar iktidara gelmesi" için manevra sayıyorlardı. İkinci bir nokta 1954 seçimleri arefesinde iki parti arasında başlayan temasların netice vermemesiydi Bundan başka C.M.P. liler siyaset hayatına İnönü düşmanlığıyla atılmışlardı; Hür. P. mensuplarına gelince, onların arasında kendilerini D.P. den kovanlar vardı.

Bunlar anlaşılır çekingenlik sebepleriydi ama, madem ki Muhalefet partilerinin üçü de milletçe hayati bir noktada bulunduğumuzu ilân etmişler ve vatandaşların kendilerine kulak vermelerin) istemişlerdi aralarındaki hesapları kapamalı, aynı safta var kuvvetleriyle çalışmalıydılar.

Öteki partilerin Genel başkanları üçlü müzakerelere muntazaman geldikleri halde Osman Bölükbaşı bir çok defa gelmedi ve C.M.P. yi yardımcılarıyla temsil ettirdi. Gerek C. H.P. ve gerekse Hür. P. ekibinden bir çok kimse buna içerledi ama, liderler sükûnet tavsiye ettiler. Şahsi prestij meseleleriyle uğraşmak iptidailik olurdu, bunlara göz yummak gerekirdi. Temaslar boyunca bir çok defa müşterek tebliğin çıkamayacağı endişesi yüreklerde belirdi. Hatta son dakikaya kadar tereddütler hakimdi. C.M.P. tarafından gene bir aksilik gelmesinden endişe ediliyordu. İlk metin Hür. P. tarafından hazırlanmıştı. Fakat gerek C.H.P. ve gerekse C.M.P. bunun uzunluğuna itiraz ettiler. Bilhassa İsmet İnönü metnin mümkün olduğu kadar kısa olması taraftarıydı. Osman Bölükbaşı? da aynı şekilde düşünüyordu. İkinci metni de Hür. P. mensupları kaleme aldılar. Onun üzerinde mutabık kalındı. Yalnız, içinde yeni basın kanunu muvacehesinde suç bulunup bulunmadığı Hür. P. ileri gelenlerinden avukat Asım Ruacana soruldu. Asım Ruacan metni dikkatli bir tetkike tabi tuttu. Hayır, suç görmüyordu. Hakikaten tebliğ sertti ama, ertesi gün Zafer'in de ifade edeceği gibi evvelce söylenmiş fikirlerin ifadesiydi. Kelimeler ise çok dikkatli seçilmişti. Zaten unutulmamalıydı ki tebliğ partilerin Meclis grupları adına imzalanacaktı. Meclis grupları ise Meclis iç tüzüğüne göre Meclisin teşrii organlarıydı.

15.40 da C.M.P. merkezinde imza merasimi yapıldı. Bundan sonra yenen serin dondurma bilhassa C.H.P. ve Hür. P. temsilcilerinin hakkıydı. Merasimden sonra bütün hadiseleri en yakından takip eden Tercüman gazetesi intibalarını şöyle anlatıyordu:

"İşte Salı gününden beri devam eden toplantının neticesi böylece alındı. İlk toplantı C.H.P. Genel Sekreterinin evinde, ondan sonrakiler Hür. P. sinde yapılmıştı. Son toplantının C.M.P. de yapılması ile, protokol icapları da yerine getirilmiş bulunuyor ,hattâ imza merasiminin ehemmiyeti göz önünde tutulursa, C.M.P. ye daha fazla itibar edilmiş oluyordu.

Tebliğde C.M.P. ye ayrılan imza yerinin en başta olması, fotoğrafçılar için verilen pozda Bölükbaşının ortaya alınması da işbirliğine en güç

Bulvar Palas'ın lokantası
Politikacılar da midelerinden bağlanır

Gerek C.H.P. ve gerekse Hür. P. tebliğin partileri ilzam etmesini istemişlerdi. Fakat C.M.P. gene itiraz etmişti. Hatta tebliğin imzasından bir gün önce Osman Bölükbaşı hem suali hem de cevabı kendi tarafından yazılmış bir beyanatı basına vermişti. Bu beyanatta partilerarası işbirliğine C.M.P. adına ancak Büyük Kongrenin karar verebileceği hususunda daha evvel alınmış kararla aykırı hareket edilmeyeceği bildiriliyordu. Temaslar hemen hemen sonuna gelmişken böyle bir beyanat ancak pişmiş aşa su katmak olabilirdi. Bunun üzerine müşterek tebliğin ertesi gün çıkarılacağı, üç partinin anlaşmış bulundukları alelacele ilân edildi. Hakikaten de ertesi gün saat yanaşan bu partinin ötekilerce biraz gözetildiğini teyid edecek misaller olarak mütalâa edilebilirdi.

Aynı zaviyeden düşünülürse, C.H. P. nin bu bapda en mütevazi davrandığı neticesine varmak da mümkündür. Zira bu temaslar sırasında C.H.P. ye hiç uğranılmamış, buna. mukabil bizzat İnönü ve arkadaşları Hür. P. Umumî Merkezine müteaddit defa gitmişlerdir.

Çekilen son fotoğrafda İnönü sol başta durmayı tercih etmişti.

Devletler arası münasebetlerde olduğu gibi bu kabil işlerde de "karşısındakini ayağına getirmek" prensibine verilen ehemmiyet göz önünde tutularak denilebilir ki, İnönü tahak-

Meydan Okuyanlar

CHP. nin Allahlık sözcüsü Ulus'ta dehşetli bir yazı! Zafer Muhalefetin müşterek tebliğini, küçümsemiş, ona "fare" demiş. Ulus ateş püskürüyor: "Şu fareye benzettikleri tebliği lütfen neşretsinler. Bakalım halk efkârı bunu nasıl karşılayacak. Ama Zafer bunu yapamaz, çekinir, korkar".

İktidarın sözcüsü Muhalefetin tebliğini neşretmemiş. Can kurban!Ya Muhalefetin sözcüsü aslan Ulus? Çekinmeyen, korkmayan, kahraman Ulus? Pazartesi sabahı, okuyucuları tebliğin metnini bulmak için sayfalarını didik didik ettiler. Yoktu. C.H.P. nin imzaladığı tebliği Ulus neşretmemişti. Meğer bitiyormuş ki Zafer neşretsin.

Hey yarabbi, ne günlere kaldık! Bari Zafer de, Ulus neden Menderesin renkli portrelerini neşretmiyor diye tuttursa...

kukunu zaruri gördüğü bir dâva yolunda protokolden epeyce fedakârlık yapmıştır. Ve işbirliği prensibi biraz da bu fedakârlık sayesinde, karşılaştığı güçlükleri safha safha bertaraf ederek gerçekleşmiştir."

Nitekim Hür. P. nin altındaki Bulvar Palas lokantasında C.H.P. lileri ve Hür. P. liderlerini döner kebap yerken görenler sevinçlerini saklamadılar. Buzlar tamamile erimişti.

Ölü kaldırıldıktan sonra

Muhalefet partileri işbirliğine bir emrivaki karşısında kalarak gitmişlerdi. Hadiselerin de onları o yola sürüklediği şüphesizdi. Ancak Parti Meclis Gruplarının müşterek tebliği daha ziyade evde kalmış bir ölünün kaldırılması manasını taşıyordu. Şimdi ne yapılacaktı? Mesele oradaydı. Zira müzakereler boyunca C. H.P. ile Hür. P. arasında adeta tam bir görüş birliğine varılmıştı. İki parti fiilen rejim meseleleri ' bahsinde aynı cephede olduklarını müşahede fırsatını bulmuşlardı. Acaba C.M.P. de bütün tereddütlerini bırakıp Gruplar arasındaki yakınlaşmayı partiler-arasında işbirliği işin köprü sayacak mıydı ?

Gerçi müşterek tebliğde sadece fikirler belirtilmiş, nasıl hareket edileceği hususu meskût geçilmişti ama yapılan temaslarda bazı prensiplerde ittifak temin edilmişti. Meclise ancak milli menfaatlerin icap ettirdiği fevkalâde hallerde girilecekti. Meselâ mühim dış politika meselelerinin müzakeresi bunların arasındaydı. Bundan başka iktidarla münasebet olmayacaktı. C.HJP. nin ve Hür. P. nin Avrupa İstisari Konseyine gönderdikleri delegeler geri çekilecekti. Resmi davetlere icabet edilmeyecekti. -Zaten Muhalefet liderlerinden bir çoğu bunlara çağırılmıyordu ya...- Meclise girildiği hallerde de aynı plânda mücadele edilecek ve fikir birliği yapılacaktı. Muhalefet Adnan Menderes hükümetini hiç bir meselede desteklememek kararındaydı. Tâ ki demokratik rejim teminat altına alınsın!

Bu satırların yazıldığı sırada Muhalefet yeniden mütereddit haline avdet etmişti. Fakat müşterek bir cephenin faydası müşahede olunduğundan cephenin devamının temini C.H. P. ile Hür. P. nin arzusuydu. Zira umumi efkârın hareketi ne kadar tuttuğu, ne büyük sempatiyle karşıladığı açıkça ortaya çıkmıştır. Bir cephenin kurulacağında zerrece, şüphe yoktu. Eğer bu C.M.P. li olursa elbette ki daha iyiydi. Fakat C.M.P. siz dahi olsa milleti tatmin edeceği, milletin hakiki arzusuna cevap vereceği anlaşılmıştı. O takdirde C.M.P. nin, Türkiye Köylü Partisinin halini, alacağını ve treni kaçırmamak gerektiğini aklı başında C.M.P. liderleri hatırdan uzak tutmamalıydılar.

Nitekim müşterek tebliğden bir kaç gün sonra liderler yardımcılarıyla birlikte yeniden bir araya geldiler. Buluşma yeri C.H.P. idi. Görüşme arzusu en fazla bizzat Bölükbaşıdan gelmişti. Mecliste Kıbrıs meselesinin müzakeresi ihtimali vardı. Muhalefet bu müzakerelere katılma kararını hususi olarak zaten vermişti. Liderler bu mevzuda yapacakları konuşmaların esasını müştereken tesbit ettiler ve fikir teatisinde bulundular.

İktidar çevreleri 'fiyasko" diye kendi kendilerini avuturlarken hakiki ve kıymetli işbirliği -son tereddütlerden de kurtularak- güneş ışığına çıkma , yolundaydı.

Çarşamba günkü sürpriz

Nitekim bu hafta Çarşamba günü, Meclise gelenler Muhalefete ait sıraların muhalif milletvekilleri tarafından işgal edilmekte olduğunu gördüler. Doğrusu istenilirse sır iyi muhafaza edilmişti. Çarşamba sabahı bir toplantı yapılmış ve ara seçimlerinin tehir olunması hakkında D. P. Grubu başkan ve başkan vekilleri tarafından verilen bir takririn gündemde bulunması dolayısıyla celseye iştirak edilmesi kararlaştırılmıştı. Liderler o mevzuda ne söyleyeceklerini de birlikte hazırlamışlardı. Hakikaten Meclis büyük bir mücadeleye sahne oldu. Muhalefet hatipleri İnönü, Çelikbaş, Bilgin ve Bölükbaşı idi. Tehir kararının Anayasaya aykırı olduğunu belirtiyorlardı. Bu arada son kanunların umumi bir muhasebesi yapıldı ve her iki taraf hatiplerince dikkati çeken sözler sarfedildi. Zabıtlar neşredildiğinde bu sözleri tam olarak tesbit kabil olacaktır. Muhalefetin dediği şuydu: Ara seçimleri iktidarlar için bir nabız yoklama imkânıdır; millet. Anayasaya aykırı olan son kanunları tasvip etmemektedir; buyrunuz seçim yapınız, neticeyi göreceksiniz; 14 seçim bölgesi halkının rey hakkını tanımakla mükellefsiniz; kaldı ki Anayasa buna sizi mecbur etmektedir. İktidar ise ara seçimi yapmanın Anayasa mecburiyeti olmadığım söylüyor ve "siz ekalliyettesiniz, biz ekseriyetteyiz, bizim kararlarımıza uymakla mükellefsiniz" diyordu.

D.P. ekseriyetinin fikrine, bu partinin yeni zihniyetinin temsilcilerinden Hamdi Sancar, Sebati Ataman tercüman oluyorlar ,aynı saftaki milletvekillerinden Murad Ali Ülgen de kendilerini hararetle destekliyor, muhalefet hatiplerinin sözlerini karşılıyordu. Fakat grupta bir donukluk bulunduğu seziliyordu.

Celsenin alâka uyandırıcı tarafı İnönünün sözünün başkan tarafından "saded dışı" diye kesilmesi oldu. Reye geçildi ve D. P. ekseriyeti tehir kararını kabul etti. Zaten daha evvelce verilmiş bir grup kararı olduğuna göre başka türlüsü düşünülemezdi. Doğrusu istenilirse Muhalefetin Meclise girerken bunu hesaba katmadığını sanmak fazla safdillik olurdu.

Dinleyiciler arasında bir çok kimse, Adnan Menderesin eski Adnan Menderes olması halinde mükemmel bir mukabil takdikle Muhalefetin manevrasını neticesiz kılacağım düşündü. Hakikaten, seçim kanunu ara seçimlerine kadar değişmeyeceğine göre son Belediye seçimlerini boykot eden Muhalif partilerin ara seçimlere girmeleri son derece tuhaf olurdu. Ne var ki bunların yapılmasını talep ettiklerine göre girmekle de mükelleftiler. Her halde, bir karışıklıktır gidecekti. Fakat Başbakan son derece hafif bir konuşma yapmakla iktifa etti. Bir çok milletvekili tatmin olmamıştı.

Böylece Muhalefetin boykotu sona ermiş bulunuyordu. Çelikbaş ve Bölükbaşı Meclisten niçin ayrıldıklarını izah ettiler: Anayasaya aykırı kanunlar çıkarılırken, şahit vaziyetinde kal-

Hikâye

Adam apartmanın damından ! düşmüştü. Altıncı katın önünden geçerken pencerelere üşüşenler sordular:

"— Nasılsın, nasılsın?"

Adam gülerek cevap verdi:

"— Mükemmel!. Mükemmel!."

Dördüncü katla yeniden sordular:

''— Ne haber?"

"— Oh, bir serinlik, bir serinlik.."

Üçüncü kattakilere de şöyle seslendi:

"— Aman ne hoş! Hayatımda hiç bu kadar iyi olmamıştım.

Birinci kattn önüne gelmişti, hâlâ bağırıyordu:

"— Yaşasın!. Demir gibiyim.."

Sonra? Sonra, hiç! Yerden adamın ölüsünü kaldırdılar.

mayacaklardı. Şahsi hiç bir meseleleri yoktu, göz önünde tuttukları milletin menfaatiydi. Anayasaya aykırı mülâhaza edecekleri her kanunu böyle şiddetli bir mücadele İle teşhir edeceklerdi. Bu bakımdan Cuma günü de Meclisteki yerlerinde olacaklardı.

Doğrusu İstenilirse başıbozuk tarzda başlayan hareket ,frenklerin tabirile "balık kuyruğu" şeklinde, yani mânâsız bir şekilde sona eriyordu. Elde edilen tek müsbet netice üç büyük partinin işbirliği yolunda çok esaslı bir adımının atılmış bulunmasından ibaretti. Eğer bu hâdiseler olmasa bilhassa C.M.P. ve onlar kadar olmamakla beraber Hür. P. liderleri komplekslerini yenip İnönüyle temasa gelmeyeceklerdi .Halbuki gelmişlerdi ve görülmüştü ki millet bu hareketi son derece iyi karşılamıştı. Muhalefetin Mecliste ifade ettiği gibi, medeni insanlara lâyık şekilde hareket edilmişti. Medeni insanlar olarak liderler karşılıklı oturmuşlar, konuşmuşlar ve meselelerini ortaya dökmüşler, nitekim işin sonunda da anlaşmışlardı. Muhalefetin iktidarla "rupture=kât-ı münasebet" halinde olduğunu Çelikbaş kürsüden açıkça ifade de etti.

Boykot bitmişti. Fakat anlaşılıyordu ki Muhalefet Partilerinin Meclis grupları bundan böyle her mühim meselede müşterek cephe halinde mücadele edeceklerdi. Bunun demokrasimiz bakımından hayati ehemmiyetini inkâr etmeye imkân yoktu.»

BİR PROTOKOL GARABETİ

Amerika Cumhurbaşkanı muavini Bichard Nixon Türkiyeye uğramış bulunuyor. Richard Nixon Cumhurbaşkanı Elsenhower'in tasvibi ile Filipinleri, Formozayı ve Hindiçiniyi ziyaret etmiş, Bangok ve Karasi'ye uğramış, Ankaraya hususi mahiyette gelerek bir gece geçirmiş, ertesi sabah da yoluna devam etmiştir.

Amerika Cumhurbaşkanı muavininin hususi mahiyetteki ikameti için Dış İşleri Bakanlığı, Çankayadaki Ecnebi Misafirler Köşkünü ayırmıştır. Bunun Türk misafirperverliğine tamamen uygun bulunduğuna şüphe yoktur. Akşam da Cumhurbaşkanı Celâl Bayar Cumhurbaşkanlığı köşkünde hususi bir yemek vermiş, devletimiz erkânı ve Amerika Büyük Elçiliği ileri gelenleri bir sofranın başında toplanmışlardır. Bu vesileyle faydalı temasların vuku bulduğuna zerrece şüphe" yoktur ve Türkiye Cumhurbaşkanının Amerikayı ziyareti esnasında tanıdığı Mr. Nixon ile refikasını ağırlamasından daha tabii bir şey olamaz. Fakat Protokol Türkiye Cumhurbaşkanına, Amerika Cumhurbaşkanı muavininin Esenboğa Hava meydanındaki karşılama töreninde niçin yer vermiştir? Bir Cumhurbaşkanının, hem de memleketine gayrı resmi şekilde gelen -gelen de değil, uğrayan- bir Cumhurbaşkanı muavinini başkentten' 25' kilometre mesafedeki hava meydanında karşılamasını bizim Protokol dairemiz hangi protokol kaidesiyle telif etmiştir, lütfen söylenebilir mi? Türkiye Cumhurbaşkanı Washington'u resmen ziyaret ettiği zaman kendisini Eisenhower ancak Beyaz Sarayın merdivenlerinde karşılamış, hava meydanına muavini Richard Nixon'u göndermişti. Şimdi aynı Richard Nixon'un karşılanması için Türkiye Cumhurbaşkanının rahatsız edilmesini asla ve asla tasvip etmediğimizi belirtmeği vazife biliyoruz. Bu, kendimizi küçük görme hastalığından başka şey ifade etmemektedir ve kanaatimizce Amerikanın sempatisini -dolayısıyla destek ve yardımını- temin yolu da değildir. Bir Türkiye Cumhurbaşkanı, Amerikanın dahi olsa Cumhurbaşkanı muavinini hava meydanlarından karşılamamalıdır. Böyle mevzularda hassas olduğu şimdiye kadar sanılan Başbakan Adnan Menderesin bu protokol garabeti karşısında niçin müdahale etmediğini anlamak kolay değildir. .:

Zaten bilhassa son yularda protokol işlerimizin iyi gitmediğini ve vahim gaflar yapıldığını görmemenin imkânı yoktur. Halbuki protokol işleri bazen milletlerin şereflerile. vekarlarıyla ilgili mahiyet almak vasfını haizdir. Hükümetin bu işleri şahsi keyiflere bağlı işler olmaktan çıkarması ve bir çeki düzen vermesi zamanının geldiğine Mr. Nixon'an karşılanışı hâdisesi en güzel delildir.

D. P.

Pembe gözlükler

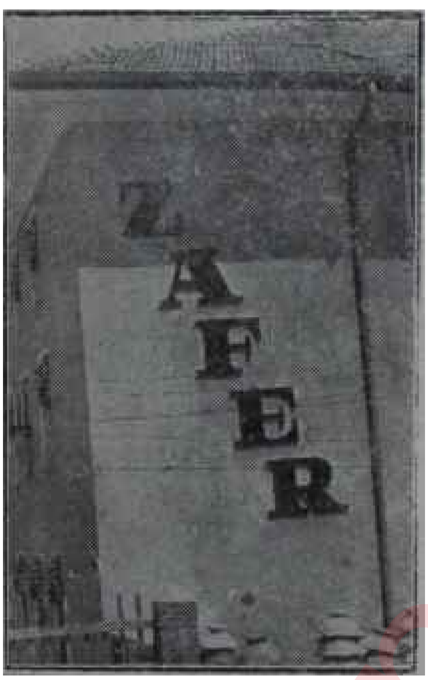
Geçen haftanın sonunda. Muhalefetin müşterek tebliğinin gazetecilere verildiği sırada Başbakan Adnan Menderes sık sık yaptığı gibi "English Holiday=Cuma öğleden sonra başlayıp Pazartesi öğleden sonra biten tatil" ini geçirmek üzere gittiği İstanbul da bulunuyordu. Fakat metnin kendisine bildirildiği kolaylıkla tahmin olunabilir. Hakikaten iktidar Muhalefetin hareket tarzıyla, göstermek istediğinden çok daha fazla alâkalanıyordu. Bütün ümid CM. P. idarecilerinde toplanmıştı. Onların huysuzluk etmeleri Muhalefetin millet karşısına aynı cephede çıkmasını önleyecek tek ihtimaldi. Zira C.H.P. ile Hür. P. nin her şeyden evvel rejim meselelerinin halli gerektiği hususunda anlaştıkları ortaya çıkmıştı. İktidar bunu İsmet İnönünün bir zaferi sayıyordu. Muhalefetin tek cephe halinde toplanması hareketini de C.H.P. Genel Başkanına maletmeğe hususi dikkat sarfediliyordu. Zira biliniyordu ki müşterek cepheye böyle bir etiket takmak Hür. P. ve bilhassa C.M.P. liderlerini çekingenliğe sevkedecektir.

Hakikaten büyük basın içinde D. P. yi tutan bir iki gazete tebliğin neşrinin arefesinde iri başlıklarla muhalefetin işbirliğinin tahakkuk etmediğini, partilerin anlaşamadığını ve toplantıların fiyaskoyla neticelendiğini okuyucularına bildiriyorlardı. Yazıların temeli Osman Bölükbaşının yaptığı beyanattı. Fakat ertesi gün, tebliğ ortaya çıktığında bunun dağın doğurduğu fare olduğu mülâhazası ileri sürüldü. Partiler gene anlaşamamışlardı. Meclis gruplarını ilzam eden bir tebliğin fazla manası yoktu. Üstelik istikbale muzaf kararlar mevcut değildi. Bunların hakikat olduğu aşikârdı; ancak bunlar madalyonun bir yüzünü teşkil ediyordu ki iktidarın görmek istediği o yüzdü,

Fakat Zafer'de birinci sınıf kalemler ilk günler polemiğe karışmadılar. Yazılar, siyasi hüviyetleri olmayan kimseler tarafından yazılıyordu ve partinin fikirleri olmaktan uzaktı. Başmakale, tebliğin neşrinin ertesi günü çıktı. Bunda, Muhalefetin başlıca İki ithamı reddediliyordu: Muhalefete tahammül meselesi ve serbest seçimler. İddia olunduğuna göre Demokrat iktidarın muhalefet partilerine dokunmam kendi kendini inkâr manası taşırdı. Böyle bir hareketin ihtimali dahi yoktu. Serbest seçimlere gelince. D.P. adeta serbest seçim demekti ve şimdiye kadar yapılan bütün seçimlerde söz söylenebilecek bir tek aksaklık , olmamıştı. Bu, aynı şekilde devam edecekti. Yazının bundan sonraki kısmı, açık bir hakikati ihtiva ediyordu: artık Türkiyede hileli seçim yapmak imkânı yoktu, buna teşebbüs edeceklerin başında sandıklar paralanırdı. Zafer'deki başmakalenin kanaatine göre iktidara başkaları da geçse, onlar dahi 1946 metodlarını kullanamazlardı. Muhalefetin tebliğinde bu iki husus umumi efkâra yanlış belirtilmişti.

Ancak muharririn gözden kaçırdığı. Demokrat Partinin bilhassa son kararlarıyla Muhalefet Demokrat Partisinden çok ayrılmış, onun prensiplerini tamamile unutmuş bulunduğuydu. O tarihte "daha çok hürriyet" diyen D.P. bugün "daha az hürriyet" diyor ve her yerde, her zaman yapıldığı gibi bunu "hürriyetin suiistimaline mani olmak" azmine atfediyordu. Fakat kimsenin, bu kendi kendini inkâr hâdisesini hakiki ölçüleri içinde mütaleadan geri kaldığı yoktu. Nitekim bir çok demokratın üzerinde Muhalefetin müşterek tebilği bütün noksanlarına, çekingen-

liklerine, aksaklıklarına rağmen- Zaferde yazılandan bambaşka tesir yaptı. Bilhassa Köprülü ve onun taraftarları partilerinin karşısına bütün muhalif partilerin müşterek cephe halinde çıkmasının arzu edilir şey olmadığında müttefiktiler ve böyle bir duruma bugün D.P. yi sevkü idare edenlerin hataları yüzünden düşüldüğünü anlıyorlardı. Hatta bu, açıkça ifade dahi ediliyordu. Muhalefetin işbirliği bir kaç adım sonra milletin pek büyük bir kısmının D.P. ye cephe alması manasını taşıyacaktı. Meclisi boykot kararının da içerdeki ve dışardaki akisleri Köprülü ve taraftarlarını üzüyor, bunun ehemmiyetinin küçümsenmesini garipsetiyordu. Hakikaten demokratik bir nizam kurulmasını hedef bilen rejimlerde Muhalefetin hareketlerini hiçe saymak imkânsızdı. Üstelik bu sefer umumi efkârın, hatta büyük kütlelerin Muhalefetin tutumunu

Zafer

Bir teselli peşinde

desteklediği, ona sempati gösterdiği ve müşterek cephenin bir an önce tam olarak kurulmasını istediği seziliyordu. Peki, önümüzdeki seçimlerde D.P. kimden rey alacaktı? Parti içinde ıslahatın, başka fikirlerin hakimiyetinin kurulmasının zamanı geçmek üzereydi. Hürriyetler kısıldıkça tepkiler büyüyordu. Tepkileri ortadan kaldırmanın yolu hürriyetleri tekrar kısmak değil, bilâkis genişletmek, supap temin etmekti. Bu en basit hakikatin -ki D.P. iktidara o yoldan gelmişti, ancak o yoldan iktidarı muhafaza edebilirdi- anlaşılamaması karşısında bir çok * kimsenin ağzı hayretten bir karış açık kalıyordu.

Kapaktaki Cumhurbaşkanı

İskender Mirza

Dost Pakistanın Cumhurbaşkanı İskender Mirza'nın memleketimizi ziyaretleri münasebetiyle, Pakistan milletinin milletimize gösterdiği yakınlık ve samimi sevgiye bir mukabelede bulunmak fırsatını bulmak, hepimizi son derece memnun etmiştir. İstiklâline kavuştuğu sıralarda bayrağı için model olarak Türk bayrağım seçen bu ülkede hiç bir fert yoktur ki "Türk" denilince sevgiyle içi titremesin.. Bu istiklâl savaşımızdan beri böyle olagelmiştir. Türkiye uzun seneler Pakistanlılar için bir sembol, hattâ bîr ideal yerine geçmiştir. Atatürk, onların da millî kahramanları arasında yer almıştır. Pakistan hürriyetine kavuştuktan sonra da bu yakın alâka devam etmiş, milletler arasındaki dostluk bağları resmi andlaşmalarla takviye edilmiştir. Bugün Türkiye ve Pakistan başka memleketlerle birlikte, ayni savunma sisteminin birer üyesidirler. Yarın, öbürgün bu sistemi kuran memleketlerin hükümetleri veya politikaları değişebilir, şu veya bu milletle olan ittifakımız bozulabilir, hatta onun yerini düşmanlık alabilir. Ama Pakistan ve Türkiye için vaziyet böyle değildir. Zira Pakistan hakikaten dosttur, hakikaten kardeştir ve hakikaten güven vermektedir. Bu Pakistanla milletçe dost olmamızın bir neticesidir.

Pakistana hiç bir Türk gitmemiştir ki bir sevgi halesiyle çevrelenmesin.. Devlet adamlarından sporcusuna, gazetecisinden politikacısına kadar her Türk orada sıcak bir alâka görmüş ve hakikaten candan sevgiyle karşılanmıştır. Bu alâkanın eşini Türkiye de Pakistana karşı göstermiştir. Ayni politikayı takip etmek' bizi daha da yakınlaştırmaktadır. İşte bu dost ve kardeş genç cumhuriyetin devlet başkanını karşılamağa hazırlandığımız şu günlerde hepimiz bu hislerle meşbu bulunuyoruz, hepimiz Cumhurbaşkanlarının şahsında dost ve kardeş bur millete sevgimizi göstermeye hazırlanıyoruz.

Pakistan Cumhurbaşkanı General İskender Mirza, bundan 57 sene önce dünyaya gelmiştir. Tahsilini Bombay'da yapmış ve Elphistone kolejinde edebiyat okurken, yaptığı müracaat üzerine meşhur İngiliz Sandhurst Kraliyet Askeri okuluna namzet talebe seçilmiştir. Bir çok ünlü kumandan yetiştiren bu askeri okulu muvaffakiyetle bitiren İskender Mirza, 1919 da Hindistana dönmüş ve orduda vazife görmeye başlamıştır. İskender Mirza, Sandhurst Kraliyet Askeri okulundan mezun olarak orduda vazife alan ilk Pakistanlı olmuştur.

1921 yılında Kohat'ta vazife gördüğü İkinci Skoç Bölüğüyle birlikte Khoodad Khel harekâtına iştirak etmiştir. İki sene sonra da intisap ettiği Süvari Birliğiyle beraber Veziristan harekâtına katılmış, bu esnada başarılarıyla nazarı dikkati çekmişti. Genç asker, 1926 da Hind hükümeti tarafından Kuzey Batı Hudut Eyaleti Vali Muavinliğine tayin edilmiş ve Abbotaba, Bannu, Nowscha Tank şehirlerinde vazife görmüştür. 1931 de hudut bölgesinden alınarak beş sene kadar Hazara ve Mardan Vali Muavinliği vazifesini deruhte etmiştir. Bütün bu vazifelerde üstün başarı göstermiştir. 1938 de İngiliz hükümeti tarafından O.B.E. unvanıyla taltif edilen İskender Mirza, Hayber siyasi temsilciliğine tayin edilmiştir. İki sene bu vazifede kaldıktan sonra Pesaver Vali Muavinliğine terfi etmiştir.

1943 yılında Hindistan hükümeti Savunma Bakanlığı müşterek Sekreteri tayin edilen General İskender Mirza, iki sene bu vazifeyi gördükten sonra 1945 de C.I.E. unvanına yükseltilerek Orissa eyaletleri siyasi temsilciliğine nakledilmiştir .

Pakistanın Hindistan dan ayrılması üzerine General İskender Mirza, ilk Pakistan hükümetinin Savunma Bakanlığı Sekreteri olmuştur. 1954 Mayısında Doğu Bengal Valiliğine tayin edilmiş ve bu bölgede giriştiği ıslahat hareketleriyle muvaffakiyet kazanmıştır. Doğu Bengaldeki su baskını felâketi sırasında General İskender Mirza aldığı tedbirler ve halka gösterdiği şefkatli alâka sayesinde eyaletin her tarafında sevgi kazanmıştır. 1954 sonbaharın da İç İşleri Bakanlığına getirilen İskender Mirza, bir yıl sonra Pakistan Genel Valiliğine tayin edilmiştir. Bu sene Şubatta, Pakistan Anayasasının kabulüyle kurulan müslüman cumhuriyetin ilk cumhurbaşkanı olmak şerefi de 5 Mart 1956 da General İskender Mirzaya müyesser olmuştur.

Büyük bir tahallükle karşılamaya hazırlandığımız dost Ve kardeş Pakistan Cumhuriyetinin Devlet Başkanı İskender Mirza, bundan üç yıl evvel de Türkiyeyi General Eyüb Hanla birlikte ziyaret etmiş ve her yerde sevgiyle karşılanmıştı. Şimdi Cumhurbaşkanı olarak yapacağı bu resmi ziyaret, iki millet arasındaki mevcut dostluk ve kardeşlik bağlarının bir defa daha tezahürüne vesile teşkil edecektir.

KENDİMİZİ TANITMAK

Aydemir BALKAN

Paris, temmuz..

Yabancı memleketlere seyahat edenler dışarıda propagandamızın hemen hemen "hiç" olduğunu farketmişlerdir. Kendimize en yakın bildiğimiz diyarlarda bile tarihimiz, geleneklerimiz hatta menşeimiz hakkında o kadar birbirini tutmaz lâkırdılar işitilir ki, insan bunca zaman nasıl olur da böylesine cehalet içinde kalınabildiğine hayret eder. Fakat asıl şaşılacak şey bizim vurdumduymazlığımız olmalıdır. Avrupadan, hatta dost ve kardeş ülkelerden ismimizin ve cismimizin zamanla kaybolma yolunu tutmasının sebepleri çeşitlidir. Bunların başında uluslararası münasebetleri ilgilendiren siyasi sebepler gelir. Dünya aktüalitesinde geri plana geçmemiz ve yerlerimizi diğer Balkan ve Orta Doğu liderlerinin alması, Avrupa hasmının yıllarca baş sahifeleri dolduran "Atatürk Türkiyesi"nin yavaş yavaş zihinlerden silinmesine sebep olmuştur. Ancak bizim hakikaten çok suçlu olduğumuz vurdumduymazlık devremiz ondan sonra başlamıştır. Avrupaldarın alâkalarını - ve dövizlerini - bir çok ufak tefek memleket paylaşırken biz şahane bir kayıtsızlığa dalmışızdır...

Bu konuda gayretlerimiz, diğerlerine nisbetle çok, ama çok hafif olmuştur. Hele son savaştan sonra büsbütün canlanan bu milletlerarası konserde sesimiz bir vızıltıdan ileri gidememiştir. Olaylar meydandadır. Bu zihniyet devam ettikçe olayların da daima aleyhimize inkişaf edeceğinde şüphemiz olmamalıdır..

Yazık ki bu zihniyetin değişeceğine dair yeni bir işaret yoktur. Hattâ geçenlerde cereyan eden bir vaka bunun devamına bir teminat sayılabilir. Pariste, Guimet müzesinde "Kemal Atatürk Türkiyesi" konusunda bir konferans verileceğini Öğrendiğimiz zaman çoğumuz sevinmiş ve umutlanmıştak. Konferans, Fransa - Türkiye kültürel temaslar anlaşması gereğince ve kültürel mübadele çerçevesi içinde yapılmaktaydı. Konferansçının adı bazılarında zihinlerinde sorular uyandırmaktan geri kalmamıştı. Herne kadar davetiyede 'Tanınmış Türk yazarı İzzet Melih.."denmekteyse de İzzet Melihin yazar ve tanınmış olduğuna dair bilgi sahibi olanlar pek azdı.

Buna rağmen bir peşin hükme varmaktan kaçınarak ve oldukça hevesli bir şekilde konferansa koştuk. Hatta yerli, yabancı bir çok ahpaplarımızı da çağırmayı ihmal etmedik. Elçiliğimizin ve basın ateşemizin gayretleriyle de kalabalıkça bir Fransız dinleyicisi toplanmıştı. Atatürkün genç Türkiyesine alâka ve hayranlık duyanların - çok şükür bunlar hâlâ mevcutturlar - sevk ve ilgiyle konferansçıyı dinlemeye hazırlandıklarına şüphe yoktu. Ayrıca dört beş Fransız gazetecisi de çağrılmıştı. Fakat kendiliğinden gelenler de eksik değildi. Bu manzara bize bilhassa ümit ve heyecan veriyordu. Konferans işte bu şartlarla başladı...

Hemen söyliyelim ki netice, bizler için de, dostlarımız için de tam bir hüsran oldu. Eş dost o kadar sıkıntılı ,o kadar azaplı bir saat geçirdik ki yarıda bırakıp gidebilenlere gıpta ettik. Ancak "statejik mevkii" müsait olmayan ve mahut "konferans"ın sonuna kadar sıvışamadan beklemek mecburiyetinde olanlar gazaplı bakışlarını Paristeki resmi temsilcilerimize çeviriyorlardı.

"Konferans"ının başında Parise 28 inci defa geldiğini iftiharla söyleyen "konferansçı"nın şimdiye kadar ciddi bir konuşma dinleyebilmiş olmasından şüphe etmeliyiz. Tabancılar önünde, hem de bizim için bu derece önemli bir konuda, konferans vermeye teşebbüs edenlerin hareketlerinin sorumluluğunu tam manasıyla müdrik olmaları lâzımdır. Konferans kolay şey değildir .Kendine has bir tekniği olan başlıbaşına bir sanattır. Fransızlar kadar ilgi çekici konuşmalara, cazip hitabete düşkün kültürlü bur millet önünde, hem de böyle bir konuda, yeknesak ve sönük bir fesle bir sürü beylik şeyler gevelemek ,propaganda gayretlerimize ümit bağlıyanlarının hayallerini kuvvetlendirecek teşebbüslerden sayılmamalıdır. Bir kapıcısının dahi konuşmasındaki vuzuha, mantığa hayret ettiğiniz bir memlekette, "tanınmış bir yazar konferanscımızın", ister istemez nasıl tersine bir propaganda sağladığına bu vesileyle şahit olduk.

İzzet Melih ve konferansı bir muazzam blöftü. Bu, konuşmanın ilk beş dakikasında anlaşılmakta gecikmedi. Üstadı Fransızcaya vakıf bilenler, hakikatte bunun aldatıcı bir salon hünerinden ibaret olduğunun da farkına vardılar. Fakat konferans bir salon konuşması, bir hasbihal dahi olamadı. Anlaşılmaz, monoton bir sesin cansızca çekmeğe çalıştığı satırlar Fransız dostlarımıza hiç beklemedikleri nahoş bir ziyafet oldu.

Fakat konferansın başarısızlığını sadece ses ve şive faslına yüklemek Atatürke ve onun genç Türkiyesine hayranlık ve sevgi duyan dostlarımızın hislerine hürmetsizlik olur. İzzet Melihin de neslinin çift isimli bütün "Sultanlı" benzerleri gibi tahsili, formasyonu ve kişisel gelişmesi pek erken duraklamıştır. Bu bakımdan, "konferans" esnasında kendisi ve dinleyicileri arasında kurulması icap eden müşterek bağ hiç bir zaman teessüs edememiştir. Bu "faz farkı" zaman zaman çok bariz bir şekil almış; salondan yavaş yavaş sıvışmalar da bu anlarda çoğalmıştır.

Ancak "konferansı"ın hazin tarafı, "konferanscı"nın Atatürk Türkiyesi hakkında, hakikaten "bir yabancıdan daha az" gerçeğe sahip olmasıdır. İzzet Melih ve Atatürkün yeni Türkiyesi arasında korkunç bir ucurum, şaşılacak bir boşluk vardır. "Konferansçının Atatürk realitesinin ve genç Türkiyenin tam gerçeğini bütün anlamıyla kavramış olduğu çok şüphelidir; konferansı yabancılar üzerine bu intibaı uyandırması bakımından fiyasko olmuştur. Bu olay orada bulunan Türkleri ve dostlarını haklı bir hiddet ve infiale sevketmiştir. Çünkü "konferansçı", bizim için bu kadar önemli bir konuda cidden ipe sapa gelmez şeyler söylemekle vakit geçirmiştir. "Türkiyede artık harem yoktur..", "kafesli pencereler ise»"; "fese gelince..", "Divan edebiyatından filânca der ki..", "Üçüncü Selimin bir beytinde.." "Konferans"ın yarım saatinde bunlar, yarım saatinde de Benoiş - Mechin'den, Armstrong'tan satırlar okumakla yetinen sayın yazar; "Kemal Atatürk Türkiyesi gerçeğini" Pariste yabancılara bu şekilde sundu..

Bu sonuca varılmadaki bütün kabahati İzzet Melihe yüklemek de doğru olmaz. İki memleket arasındaki kültür mübadelesinde, gerek konular, gerek kişiler arasında seçme yapmakla görevli servisler birinci derecede sorumludurlar. Miktarı açıklamamağa gayret edilmesi ne rağmen sayın konferansçı bu seyahati ve icraati için mühim miktarda döviz almıştır. Patisteki ikamet standardı bunu göstermektedir.

Ancak bu başarısızlıktan sonra bizde âdet olduğu veçhile - kimse bu işin işleyiş tekimden haberdar görünmemektedir. Elçiliğin hiçbir malümatı yoktur. Kendilerine yine son anda haber verilmiştir. Kültür ateşemize gelince, "bu işle alâkalı değildir, ve... fazla dallandırmamak daha doğrudur."

İşte kültür ve propaganda alanındaki son faaliyetlerimiz. Hem de öyle bir yer; öyle bir zamanda ki: Yugoslav veya Yunan devlet adamlarının gelmesiyle Parla bayraklarıyla donatılmakta, renkleri Notre - Dameanın tepesinde dalgalanmaktadır.

Büsbütün unutulmamak istiyorsak, bu konularla alâkalı servislerimizi yeniden gözden geçirmemiz ve bilhassa sahte kalıpların mevcudiyetine son vermemiz şarttır...

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Yugoslavya

Değişen çehre

Geçen hafta Moskovadan Belgrada dönen Yugoslav Devlet Başkanı Mareşal Tito, bermutad parlak ve coşkun tezahüratla karşılanmıştır. 200.000 den fazla Yugoslav tarafından sevgi ve bağlılık tezahürleriyle karşılanan Tito, Rusya ve Romanya intibalarını karşılayıcılarına a* yaküstü nakletmekte fayda görmüştür. Mareşal demiştir ki: "Yugoslavya, dünyadaki büyük devletlerle iyi münasebetler kurmak arzusundadır. Fakat bizimle aynı gayelere sahip olan devletlere gelince, onlarla en iyi münasebetleri kurmak bizim vazifemiz olmalıdır." Titoya göre, Rusya büyük değişikliklere sahne olmaktadır ve Rusların sulh arzuları Yugoslavlarınkinden az değildir.

Bu sözlerden anlaşılacağı gibi Tito, Moskovadan elleri boş dönmemiştir. Bu hafta içinde Yugoslavyanın şirin Brioni adasında Nasır ve Nenru ile görüşecek olan Yugoslav Devlet Başkanı Moskovada topladığı meyvaları masanın üzerine koyacaktır. Bunlardan biri, ve şüphesiz en mühimi Tarafsız Akdeniz Blokunun teşkilidir. Bu tasavvurun gerçekleşmesini en fazla arzu eden Rusya, Titoya yardım için bütün imkânlarını kullanacaktır. Nitekim yeni Rus Dışişleri Bakanı Şepilof, Orta-Doğu ve Yunanistan turnesinde ziyaret ettiği bütün başkentlerde hiçbir pakta girmemenin faydalarını belirtmekten

Tito Romanya'da
İki tarafı kesen kılıç

Milovan Djilas
Tevkif edilmedi

geri kalmamıştır. Rusya, bu blokun kurulmasında fayda ummaktadır. Bu suretle terazinin batılılar tarafında daha ağır bastığı Orta—Doğu bölgesinde söz sahibi olacak ve Batı nüfuzuna büyük bir darbe indirecektir. Bu neticeye Ruslar uzun vadeli teknik yardım yoluyla ulaşmayı düşünmektedirler. Ayrıca, Bağdad Paktının tesir sahası da böylelikle daraltılmış olacağından Rusya, daha geniş bir hareket serbestisine kavuşmayı ummaktadır.

Tabii bütün bu hesaplar Batılıların şimdiki tutumlarını değiştirmemeleri esası üzerine bina edilmişti. Fakat Batı dünyasının da hareket tarzım değişen Rus politikasına göre ayaruyacağı da şüphesizdi.

Djilasın makalesi

Tito Moskovada Sovyet liderlerile karşılıklı votka kadehleri kaldırırken; Fransız Paris-Presse gazetesinde de bir zamanlar Yugoslavyada Tito'nun sağ kolu olarak tanınan Milovan Djilas'ın bir makalesi neşrediliyordu. Makalenin hedefi Rus Komünist Partisi Genel Sekreteri Kruçefti. Djilas'a göre Kruçefin gayesi kollektif liderliği bir basamak olarak kullanmak ve diktatörlüğü ele geçirmekten ibaretti. Yalnız ne var ki, Kruçefin metodu Stalininkine benzemiyordu. Kruçef önce Beriayı ortadan kaldırmış sonra Stalinin yakını tanınanların gözden düşürülmesi faaliyetine girişmişti. Nihayet XX. Kongrede sıra Stalinin "Günahları" na gelmişti.

Yugoslav - Rus münasebetlerinin tam da yola geldiği bir sırada Djilas gibi bir şahsiyetin bu kadar aleyhte bir yazı yazması ve buna rağmen tevkif dahi edilmemesi belki de Yugoslavyadaki değişikliklerin samimiyetine bir delildir. Belki de Tito'nun ve arkadaşlarının yeni bir oyunudur. Bunu ancak zaman gösterecektir.

Batıya en yakın komünist devlet olan Yugoslavyanın Devlet Başkanı Rusya ile yapılan bütün anlaşmaların Batılılarla münasebetlerine tesir edemiyeceğini söylemiştir. Bu suretle Doğu ve Batı arasındaki "Sırat köprüsü" nde rahatça at oynatmaya muvaffak olan bu usta politikacının mutasavver Tarafsız Blokun belkemiğini teşkil edeceği ve üçlü müzakereleri arzu ettiği mecraya dökmekte güçlük çekmiyeceği iddia edilirse, bunu bir kehanet saymamalıdır.

A. B. D.

Sulhun bekçisi

Birleşik Amerika Dış İşleri Bakanı J. Foster Dulles, geçen hafta yaptığı bir basın toplantısında Amerikan dış siyasetinin değişen yeni duruma uymak için tekrar gözden geçirilmesi icab ettiğini ve bu husustaki çalışmalara başlanıldığını açıkladı. J. Foster Dulles'in bu beyanatının seçimlerin yaklaştığı bir sırada yapılması, Amerika halk efkârında beliren bazı arzuların tatmini gayesinin güdüldüğü intibaını uyandıracak mahiyettedir. Sebebi ne olursa olsun, artık Amerikan politikasında bir değişiklik beklemenin zamanı gelmiş bulunmaktadır. Esasen şimdiye kadar Başkan Eisenhower ve yardımcısı Nixon. eğer soğuk harbin kaybedilmesi istenmiyorsa siyasetin bugünkü duruma

John Foster Dulles
Sert politikaya "Good by"

göre ayarlanması icab edeceğini bir çok kere ifade etmiş bulunuyorlardı. Bu fikirlerin muhalifi, şiddet taraftarı Dulles'den başkası değildi. Dış İşleri Bakanının son beyanatı büyük bir fikir değişikliğinin vuku bulduğunu gösteren bir emare sayılmalıdır. Dulles'ın bu neticeye varmasında içerden olduğu kadar dışardan da yapılan tazyikler büyük rol oynamıştır. Bilhassa Fransız Dış taleri Bakanı C. Pineau ile yaptığı görüşmelerin son derece tesirli olduğu anlaşılmaktadır. Zira Dulles'in beyanatı, Pineau'nun Washington'u ziyaretinin akabinde yapılmıştır. Dulles'in, dış siyaseti Amerikan istihbarat servislerinin şefi olan kardeşinden aldığı haberlere göre yürüttüğünü bilenler, Dış İşleri Bakanının Rusyada bazı şeylerin kat'i olarak değişmiş bulunduğuna inanmaya başladığını anlamışlardır. Yalnız ne var ki, şiddet taraftarı Dulles'in son beyanatı onun şampiyonluğunu yaptığı "paktlar politikası"ndan artık vaz geçtiği mânasına alınmamalıdır. Dulles'a göre Amerikanın umumi siyasetinde toptan bir değişiklik yapmaya lüzum yoktur, yapılacak şey her devletle vaki münasebetleri ayrı ayrı incelemekten ibarettir.

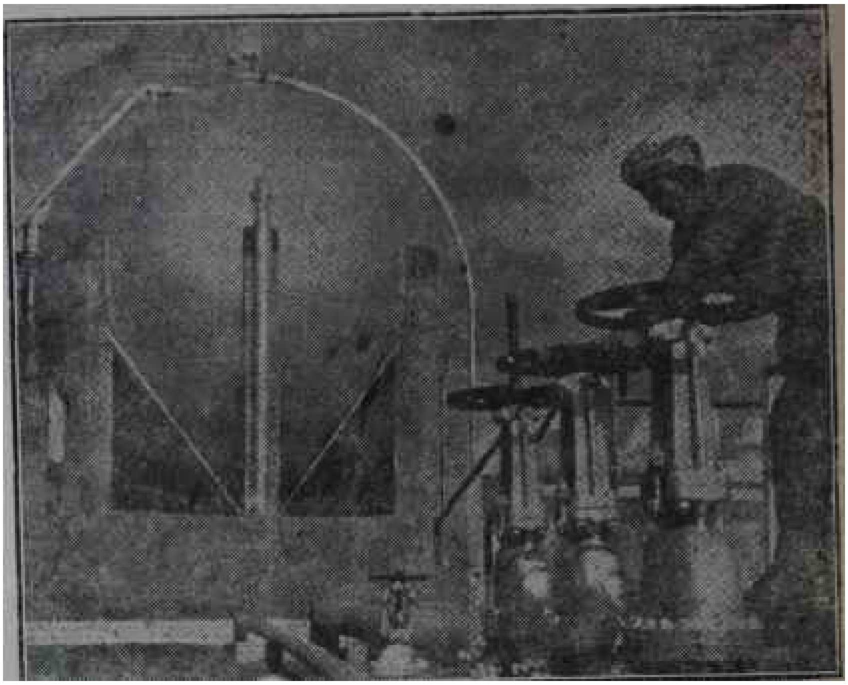
Bu yeni cereyan tesirlerini yalnız icra organlarında değil, tesrii organlarda da göstermiş bulunmaktadır. şimdiye kadar "infiratçı" bir siyasete taraftar olduğunu muhtelif vesilelerle izhar etmiş olan Kongre ve Senato, Yugoslavyaya yapılan yardımın kesilmesi teklifini reddetmiş ve Demirperde gerisi memleketler için 25 milyon dolarlık bir tahsisatı hiç zorluk çıkarmadan kabul etmiştir. Rusya ile anlaşmış bir Yugoslavyanın bundan bir kaç ay evvel Amerikadan bir tak sent bile alamıyacağı düşünülürse, son değişikliklerin getirdiği yumuşama havası daha iyi anlaşılır. Şüphe yok ki, Rusyadan sonra Amerikanın da yumuşak bir politikaya baş vurması yeni bir dünya harbi tehlikesini daha uzaklara itmektedir ve bu mucizenin sırrı ne Rusyada ne de Amerikadadır. Her gün yenisi yapılan atom silâhları, bilhassa Hidrojen bombası, sulh ihtimaline kuvvet kazandırmaktadır. Bu silâhlara sahip olan devletler, yeni bir harbin sadece hasımlarının mahvolmasıyla neticelenmiyeceğini çok iyi bilmektedirler. İşte bu korku, şimdilik dünya sulhünün bekçiliğini yapmaktadır.

Lübnan

Petrol kavgası

Geçen hafta Londrada Stock Exchange'da bir telâş hüküm sürüyor» du. I. P. C. hisse senetlerinde bariz bir düşüklük meydana gelmişti. I. P. C, İngilizlerin Irak'ta kurmuş oldukları bir petrol şirketiydi, Stock Exchange de hisse senetleri alış verişi yapılan bir yer..

Herkes elinde bulunan I. P. C. hisse senetlerini satmaya çalışıyordu. Buna Lübnan Devlet Bakanı Saip Salam'ın bir beyanatı sebep olmuştu.

uc ta..... boruları
Ucu *Lübnan'a dokunuyor*

Saip Salam bu beyanatında Lübnanın bundan sonra "pıpe-line"larını I. P. C. petrollerine kapatacağını söylemişti. Irak'ta çıkan petrol "pıpe-line"lar vasıtasıyla Akdeniz limanlarına ulaştırılıyordu. Bu "pipe-line lardan biri Suriyeden, biri Lübnandan, biri de İsrailden geçiyordu. Bu sonuncusu, Arap milletlerinin ambargo kararından beri kullanılamamaktaydı. Lübnan da kendi topraklarından geçeni kapatmayı düşünüyordu. Bu, I. P. C. için senede 7 milyon ton petrolün daha masraflı bir şekilde nakli demekti.

Lübnanın bu kararına neyin sebep olduğu kat'iyetle bilinmemektedir. Bazı çevrelere göre Şepilof'un seyahatinden sonra bu neticeyi beklemek icap ederdi. Bazılarına göre de Amerikalıların İngilizlerle petrol sahasında giriştikleri sessiz mücadele bu neticeyi vermişti. Diğer bir görüşe göre de Lübnan hükümeti I. P. C. ile daha kârlı bir anlaşmanın peşindedir, maksat şirketi zor duruma düşürüp mümkün olan en büyük istifadeyi temin etmektir ki akla en yakın gelen ihtimal de budur.

Kıs ayları içinde Lübnan hükümetiyle I. P. C. temsilcileri arasında yapılan görüşmelerde petrol kumpanyası, boruların Lübnan topraklarından geçmesine karşılık ödedikleri 380.000 İngiliz lirasını 600.000 e çıkarmayı kabul etmişlerdi. Fakat Lübnanlılar bu mablağı az bulmuşlardı. Kendilerine de hiç olmazsa Suriyeye ödenmekte olan para verilmeliydi. Şirket bu teklifi iyi karşılamamıştı. Zira Suriyeye yılda 6 milyon İngiliz lirası ödüyordu ama, Suriyedeki borulardan naklettiği petrolün miktarı 17,5 milyon tonu buluyordu. Diğer taraftan Lübnandaki 30 kilometrelik "pıpe-line" a mukabil Suriye topraklarına 400 kilometre uzunluğunda boru döşenmiş bulunuyordu, İngiliz çevreleri Lübnanın dana fazla para koparmak için şantaj a başvurduğu kanaatındaydılar ve bu hareketi hoş görmeye yanaşmıyorlardı.

Lübnan Devlet Bakanı beyanatında 1881 tarihinde şirketle imzalanan bir anlaşmadan bahsediyordu. Bu anlaşmaya göre petrol şirketi 1956 senesinde faaliyetine son vermek isterse bütün tesislerini Lübnana terketmek mecburıyetındeydi. Tâyin edilen tarih gelip çatmıştı ama, I. P. C henüz tatili faaliyeti aklına bile getirmemişti. Saip Salam'a göre Suriye Lübnandan nakledilen petrollerin kendi borularından geçirilmesine müsaade etmiyecekti. Irak da Kerkükten İskenderuna yeni bir "pipe-line" döşenmesine razı gelmiyecekti. Bu sebeple I P. C, ya Lübnanın şartlarını kabul ederek anlaşmaya, yahut tesislerini terke mecbur kalacaktı.

İngilizler bu şantaj ihtimalinden veya Şepilofun parmağından çok, işe Amerikalılarının parmağının karışmış olmasından endişelenmektedirler. Zira Orta Doğuda büyük bir nüfuza namzet görünen Amerikan Aramco petrol kumpanyasının Lübnan hükümetine bazı tekliflerde bulunmuş olduğu bilinmektedir. Lübnanlıların İngilizleri başlarından atıp Aramco ile çalışmak istemeleri ihtimali de vardır. Bu suretle Orta Doğuda bir defa daha karsı karşıya gelen İngiliz ve Amerikan menfaatları bu bölgede batılıların prestijinin biraz daha kırılmasına yol açacaktır.

T I B

Antibiyotikler

Tehlikeli deva

Yeryüzünde hiçbir şey mükemmel değildir. Güzellerin yanında çirkinler, lâcivert gözlülerin yanında çipliler ,mızrak gibi yere saplanacak vücudların yanında kanbur ve çarpıklar, gül fidanının yanında deve dikeni ve katır tırnağı vardır. Bizim ilâçlarımızın da iyi, hayırlı, şifalı tesirleri yanında çarpık ve zararlı tarafları mevcuttur. Meselâ sıtmanın bir zamanlar yegâne devası sayılan kinin bazan insanı öldürecek kadar zararlı olabilir. Bir tek kinin almakla, hattâ kinini diline sürmekle kan işiyen ve ağır kansızlıklara uğrayan hastalar biliriz. İkinci Dünya Savaşında pek moda olan ve milyonlarca insanın hayatım kurtaran sülfamidlerin bazan hastaların kaybedilmesine ve hekimin mesul durumlara düşmesine sebeb olan on ikiden fazla kötü tesiri yazılmıştır. Yeni antibiyotikler de hiç zararı olmıyan tamamen ve her zaman faydalı ve mükemmel ilâçlar değillerdir. Onların da birçok zararlı ve tehlikeli tesirlerinden bahsedilmektedir. Bunlardan birisi artık özel bir önem kazanmağa başlamıştır. Bu yeni hastalık tamamen B kompleksi vitaminlerinden mahrum kalan insanlarda görülen bir hastalığı andırmaktadır. B kompleksi denilince birçok vitaminlerden müteşekkil bir grup anlaşılır. Bu grupun içinde Beriberi denilen ve kabuksuz pirinç yiyenlerde görülen bir hastalığa iyi gelen B^1 vitamini vardır. Buna Antinevritik, antiberiberik vitamin, aneurin veya thiamine de denilmektedir. Yine B kompleksinin içinde B^2 vitamini yani lactoflavine, riboflavine vardır. Bu vitaminin eksikliği hindide dermatit, farede gelişme gecikmesi, insanlarda ağız kenarlarında çatlaklar, gözde fazla kanlanma, barsak bozukluğu, yağ hazmında ve sümürülmesinde zorluk, yağlı ishal, steatorrhe ve sprue dediğimiz hastalık tablolarını yaratır. B kompleksinin içinde nicotylamide, acide nicotinique, PP faktörü veya pellagra preventive factor dediğimiz bir madde daha vardır. Bu vitaminin yokluğu halinde hayvanlarda kara dil hastalığı (black tongue-disease) insanlarda dermatit, ağız iltihabı, mide-barsak bozuklukları, psikozlar, sinir iltihapları, parestezilerle kendini belli eden Pellagra hastalığı ortaya çıkar. B vitamini kompleksinin içinde bunlardan başka B^6 vitamini, acide pantothenique, gibi başka maddeler de vardır. Konumuzla ilgisi olmadığından bunlardan söz açmıyacağız. Yukarda antibiyotiklerin bazan B kompleksi karansına benzeyen arızalar yaptığını söylemiştik. Hakikaten böyle kimselerde mükozalarda yaralar, dilde iltihap ve atrofi, ağız kenarlarında perleche, ağız iltihabı, farenjit, cheilite, seks organları hizasında kaşınma ve iltihap görülür. Hatta dil siyahlaşır. Geniş tesir sahası olan chlortetracycline (aureomycine), chloramphenicol (chloremycetine) ve oxytetracycline (terramycine) gibi antibiyotikler bilhassa bu hastalığın ortaya çıkmasında rol almaktadırlar. Bazen penicillin de böyle hastalık tabloları yaratabilirse de nisbeten nadirdir. Bu belirtiler daha çok ilâcın ağızdan alınması halinde ortaya çıkmaktadır. Fakat bu kesin bir kaide değildir.

Alexander Fleming laboratuarda

İnsanlığın 'hizmetinde

Deneyler

Barsaklarımızda tabii olarak misafir bulunan ve bize pek zararları dokunmıyan hattâ faydalı olan bir takım mikroplar vardır. Bunların arasında Coli basilini, Proteus vulgaris'i, bacterium aerogenes, alkaligenes fecalis, bacillus mesenterieus ve bacillus vulgaris'i sayabiliriz. Bu mikroplar B kompleksine giren birçok vitaminleri, B1, B2 vitaminlerile, acide nicotinique ve biotine'leri in vitro yani deneysel olarak tüpte yapmaktadırlar. Hayvan deneylerinden alman sonuçlara göre de B kompleksi vitaminlerinden mahrum gıdalarla beslenen fareler kendi kakalarını yemekten menedilmezlerse B kompleksi karansı göstermezler. Buna benzer deneyler insanlarda da yapılmıştır. B1 vitamini kıt olan maddelerle beslenen insanlar beriberi'ye yakalanmamışlar ve gıdalarında B1 vitamini bulunmadığı halde abdeslerinde bu maddenin çıkarılması devam etmiştir. Normal insanların da hergün idrarlarında gıdalarla aldıklarından fazla acide nicotinique bulunduğu görülmüştür. Şu halde in vivo, hayvanlarda; yine in vivo insanlarda ve in vitre laboratuvarda yapılan deneylerle barsaklardaki mikropların yani flore intestinale'in B kompleksi biyosentezini yaptıklarını kabul etmek gerekmektedir. Bu flor entestinali; bakterileri tahrip eden ajanlarla yani antibiyotiklerle kısmen veya tamamen yok etmek mümkündür. Cerrahî müdahaleler sırasında, barsaklarda tesirini gösteren antibiyotikleri kullanmak suretiyle bu amaca ulaşmağa ve bazı ameliyat ihtilatlarını önlemeğe çalışılmaktadır. Dört şahısta B1 vitamininden mahrum bir gıdaya 18 ay devam edilmiş karans belirtileri olmamış ve feçesde B1 vitamininin mevcud olduğu görülmüştür. Sonradan bu hastalara succinyl-sulfathiazol verilince feçesde B1 vitamininin tamamen kaybolduğu tesbit edilmiştir. Ralmondo ve arkadaşları; farelere ağız yolundan veya entramusküler terramycin, aureomycin, veya chloroamphenicol verdikten sonra acide folique, acide nlcotlnique, B12 vitamini ile B kompleksinin öbür faktörlerinin (B1, B6, B2 vitaminleri) idrarda ve kara ciğerde fevkalâde azaldığım tesbit etmişlerdir. B vitamini kompleksinden mahrum besinlerle beslenen farelerde normal gıda alanlara nazaran bu tesir daha da belirli olmuştur. Şu halde antibiyotiklerin ya B kompleksi vitaminlerini tahrip ederek, yahut barsak florasının sağladığı B kompleksi biyosentezini köstekliyerek bir çok hastalık belirtilerinin meydana çıkmasına sebeb olduğu anlaşılmaktadır.

Terramycin, aureomycin ve chloroamphenicol aldıktan sonra feçesle acide folique, acide hiootinique, B6 ve B12 vitamini boşaltımının iyice azaldığı görülür. Yetersiz ve eksik gı-

da alan hastalarda bu tesir **daha da** belirlidir ve karana belirtileri bas gösterir. Feçesde koli basilleri ve diğer bakteriler tamamen veya kısmen kaybolur.

Bazı yazarlara göre, antibiyotikler vücudun vitamin ihtiyacını da azaltmaktadırlar. B kompleksinden fakir bir gıda ile gelişmeleri durdurulmuş olan farelere bu gıda ile beraber antibiyotikler verilirse hayvanlar normal halde kalmaktadırlar. Bunu şu şekilde de ifade edebiliriz. B kompleksi vitaminleri yerine antibiyotik vermek mümkündür. Bu acaip olayın iki türlü yorumlanması mümkündür: Ta barsaklar hizasında B kompleksi vitamini sarfeden bakteriler antibiyotiklerin tesiriyle faaliyetten kalıyorlar, yahut bazı mikroorganizmaların tahrip edilmesi sonuncu B kompleksinin biyosentezini yapan diğerleri büyük bir gelişmeye imkan buluyor. Şu halde barsaklarda bir kısmı B kompleksini yapan bir kısmı da sarf eden iki tip flora bulunduğunu kabul etmek gerekiyor. Bu iki tip flora arasında bir düzen mevcuddur. Bu denge bozulunca bir çok belirtiler ortaya çıkıyor, antibiyotikler çok zaman B kompleksini yapan floraya sarar veriyorlar. Bir yandan da barsaklarda vs hazım borusunda normal olarak bulunan Monilia (Candida) albicans ismini verdiğimiz mikroorganizma meydanı boş bulunca patojen, hastalık yapıcı bir hal alıyor. Dokular da bu sırada zaten zayıf düşmüştür. Vücudda B gurubu vitaminler ve bu arada bilhassa riboflavin eksiktir. Esasen antibiyotiklerden sonra görülen belirtiler ariboflavinoaa pek benzemektedir.

Önemli noktalar

Bu olayların meydana çıkması için antibiyotiklerin muhakkak ağızdan alınması im lâzımdır? Her ne kadar bazı yazarlar ağız yolundan başka yollarla, meselâ deri altına, adeleye, damara antibiyotik yapıldığı zaman B kompleksi karansı belirtilerinin görülmediğini söylemişlerse de bu doğru değildir. Antibiyotik vücuda hangi yolla girerse girsin barsak florasına tesir ederek B kompleksi karansı yaratabilir. Bu sendroma mâni olmak üzere antibiyotiklerle beraber B kompleksi verildiği saman bu maddenin bedene giriş yolu üzerinde duranlar da olmuştur. Bir kısım yazarlar B kompleksinin ağız yolundan verilmesini, bazıları da parenteral yani enjeksiyon yoluyla tatbikini tavsiye etmişlerdir. Hastada B kompleksi karansı belirtileri başlamışsa, yani mükoza bozuklukları, ishaller mevcutsa ağızdan verilecek B kompleksi iyi sömürülemiyeceğinden fayda vermiyebilir. O zaman ilâcın muhakkak parenteral kullanılması gerekecektir. B kompleksi henüz hastalık belirtileri başlamadan, proflaktik olarak antibiyotiklerle birlikte verilecekse bu zaman da ağız yolundan alınmaları kâfidir.

Uzun süre ile yapılan antibiyotik tedavileri sırasında B kompleksi kullanmak lâzımdır. Hele hastanın besi durumu pek iyi değilse buna muhakkak zaruret vardır. J.A. med. Assoc. in bir yazısına göre, beş gün günde iki gram terramycin, aureomycin veya chloroamphenicol almış olan herkese B vitamini vermek icab eder. B kompleksi vitaminlerine bu şekilde bir hafta kadar devam etmek lâzımdır. Hattâ penicillin yapılan hastaları da yakından takip; etmek ve gerektiği anda B vitamini tedavisine başlamak lâzımdır. En iyisi proflaktik olarak; her türlü antibiyotiğe asi bir moniliase başlamadan önce, B vitaminini antibiyotik tedavisine iştirak ettirmektir.

Netice

Antibiyotiklerin sebeb olduğu bir klinik hastalık levhası mevcuddur. Bu hastalık B Kompleksi vitaminlerinin karansına pek benzemektedir. Belirtileri, mükozalarda yaralar ve iltahaplar, dilde atrofi yapan bir iltahap yani glossit atrofik, ağız iltahabı, dudak kenarlarında yaralar, yutma zorluğu, ve tenasül bölgelerinde kaşıntılardan ibarettir. Bu hastalık daha çok terramycin, chloromycetin, aureomycin gibi tesir sahası geniş olan antibiyotiklerin alınmasından sonra ortaya çıkmaktadır. Penicillin şırıngalarından sonra da meydana gelebilir. Antibiyotik tedavisinden çok zaman, 7 gün sonra başlar, ishal de yapar. Mükozalarda ve feçeste candida albicans artmıştır. Bu hastalık daha çok ağızdan alınan antibiyotiklerden sonra görülmekte ise de bu kati değildir. Ağızdan veya parenteral olarak B kompleksi almakla hastalığı önlemek veya gidermek mümkündür. Bu vitamini kabilse antibiyotik tedavisiyle beraber kullanmalı ve antibiyotik tedavisinden bir hafta sonraya kadar devam etmelidir.

Dr. E.E.

M İ M A R L I K

Yirminci Asır

Yeni şekiller

Erzurumda kurulacak olan Atatürk Üniversitesinin projelerini tetkik edecek olan jüri üyeleri arasında Richard Neutra da vardı. Neutra yirminci asra şekil veren belli başlı mimarlardan biriydi. Jüriye onun da alınması çok yerinde olmuştu. Neutra 1920 den bu yana Amerikanın batı kıyısında yaptığı modern binalarla dünya çapında şöhrete ulaşmıştı.

İnsan başını bir çatının altına soktuğu ilk günden beri içinde oturduğu insan elinden çıkma yapının tesirinden kurtulamıyordu. Yaşayışı, düşünüşü, dünya görüşü, hattâ ölüşü bile bu tesire bağlıydı. Asırlardan beri iyi mimarlar Sezar cağında yetişmiş olan mimar Vitruvius Pollio'nun tatbik ettiği formülleri kullanmağa çalışmışlardı: Umumiyetle içinde oturacaklardan çok, yapıcı düşünüyorlardı. Bu yüzden binalar hoş görünüşlü olmaktan ziyade devce oluyor, insan içinde bir türlü rahat edemiyordu. Yirminci asrın ortalarında mimari üstün bir seviyeye ulaşmış, daha büyük başarılara yönelmeğe başlamıştı. Bu işte Öncülüğü Amerika yapıyordu. Orada mimari Avrupaya nisbetle çok ileri gitmişti. Paristeki mimarlık öğreticileri gene Amerikan mimarlarının eserlerini adım adım takib ediyorlardı. Bir Fransız mimarı şöyle diyordu: "Mimarlarınızın eserlerini görebilirsek geleceğin alacağı şekli şimdiden öğrenmiş olacağız. Buna inancımız var."

Ûstadlar inhisarı

Amerikanın mimarî sahadaki önderliği memlekette endüstrinin büyük ölçüde gelişmesiyle izah edilebilirdi. Sanayide ve makineleşmedeki bu gelişme Amerikada büyük fırsat ve imkânların ortaya çıkmasına sebep olmuştu. Çeşitli sahalarda olduğu gibi mimarlıkta da büyük ûstadlar hep Amerikada toplanıyorlardı. Böylece Amerika yirminci asrın büyük mimari dehalarını inhisarı altına almış oluyordu. Amerikada mimarinin iyi bir yolda gelişmekte olduğunun en açık işareti, büyük üstadları takib eden yeni kabiliyetlerin birbiri arkasından ortaya çıkışıydı. Bunlar arasında Finlandiyalı büyük mimar Eliel Saarinen'in oğlu Eero Saarinen muhayyelesi ilk aklı selimini ve mimarlık kaabiliyetini en iyi mezcedendi .45 yaşında bu şöhreti yapabilmek büyük bir şeydi. Saarinen'in ve daha gençlerinin yetişmesinde, daha doğrusu modern mimarînin olgunlaşıp meyvelerini vermeğe başlamasında büyük hizmetleri olan modern mimarinin kurucuları sağdı ve işin tuhafı her zamankinden daha çok işleri vardı. Bunların başında Frank Lloyd Wright geliyordu. 87 yaşındaki bu büyük üstadın öncülüğünü yaptığı çiftlik evleri ve ofis binaları mimariye bir "organik" anlayış getirmişti. Wright'ın ve onu takib edenlerin eserleri kibrit kutusuna benzer binalar cağını kapamış, süslü püslü binaları kovmuştu, Mimariye ölçülerde bir bağımsızlık havası hâkim oluyordu .

Fransız Le Corbusler yirminci asra şekil verenlerin en önemlilerinden biriydi, modern mimarinin kurucularından olup ta Amerikanın dışında yaşıyan tek usta oydu. Sütunların üstüne oturttuğu küpler ve "ev yaşamak için bir makinedir" sözüyle meşhurdu. New York'ta Manhattan'da yapılan Birleşmiş Milletler Sarayının yaratıcılarından biri de Corbusier idi. Üstad şu günlerde Hindistanda Pencap'ta yeni bir başkent üzerinde çalışmaktaydı.

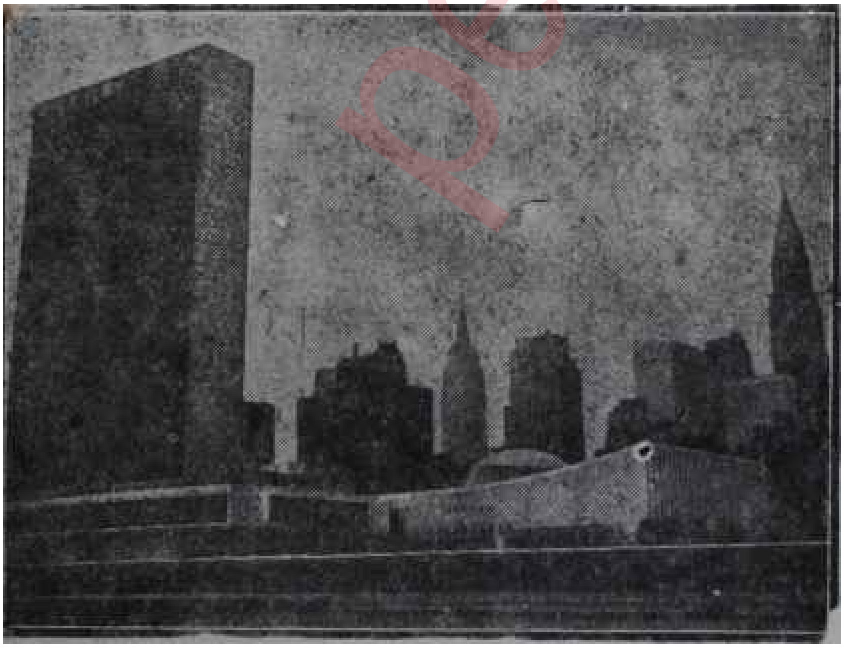

Frank Lloyd Wright
Dünyaya şekil veriyor

Walter Adolf Gropius 73 yaşındaydı. Almanyada meşhur "Bauhaus Okulu" nu kurmuş ve 1919-28 yıllarında müdürlüğünü yapmıştı. Daha sonra Harward Üniversitesi Mimarlık Bölümü Direktörlüğüne getirilmişdi. Elinde yetişen mimarlar ve dekoratörler en güzeli bulmakta büyük başarı gösteriyorlardı.

Genç mimarlar üzerinde büyük tesiri olan üstadlardan biri de Ludwig Mies van der Rohe'ydi. Şimdi yetmiş yaşında olan bu sanatkâr Şikago'da serbest çalışıyordu. Gençler onun tuğla, cam ve çelik kullanarak yaptığı sade binaları çok beğeniyorlardı.

Pariste UNESCO Merkez binasını Marcel Breuer adlı bir mimar yapıyordu. Bu, Gropius'un talebelerinden biriydi. Bugün 64 yaşında olan Breuer çelik borularla mobilya yapmağı Ok düşünen adamdı. Büyük ustalardan başka Amerikan mimarîsinin Heri hamlesini hızlandıran daha genç mimarlar vardı. Bunlar arasında en fazla sivrilmiş olanlar Wallece Kirkman Harrison (Birleşmiş Milletler Sekreterlik binası, R.C.A. binası v.s), Gordon Bunshaft, Philip C. Johnson, Minoru Yamasaki (St. Louis hava alanını yapmış ve mükâfat almıştı), I.M. Pei, Paul Rudolph. Buckminster Fuller, ve Eduardo Catalano'ydu. Bu sonuncusu Arjantinde doğmuştu. Raleigh'de kendine yaptığı evin ters çift kavis çatısı o kadar çok seyirci

New York'da Birleşmiş Milletler binası
Çelik ve camdan yapılan abide

celbediyordu ki nihayet söyle bir ilan koymağa mecbur olmuştu: "Ziyaretçiler mahkemeye verilecektir!"

Yeni New *York*

İkinci Dünya Harbinin sona ermesinden sonra New York'ta Manhattan bölgesinde müthiş bir inşaat faaliyeti vardı. Onbinlerce işçi sabahtan akşama kadar çalışıyor, inşaat makineleri hiç durmadan işliyordu. Manhattan'da 250.000 metre karelik bir sahada seksen ofis binası inşa ediliyordu. Bunlar New York'un cehresini değiştirecek modern binalardı. Bunlardan başka 200 de apartıman yapılıyordu. Değişiklik dalgası New York'un her tarafına yayılıyordu. Hattâ mukaddes tanınan gökdelenler bile yıkılıyordu. Buldozerler yeni yapılacak binalar için yer açmağa çalışıyorlardı. O dillere destan olan 5 nci caddenin St. Patrick Kilisesinden Plaza'ya kadar uzanan 800 metrelik kısmı toz toprak içindeydi, kazma kürek yıkılıyordu. Buralarda taşın, betonun yerini çelik, aluminyum alacaktı. Manhattan'ın doğu kesiminde bir "cam" saray yükselivermişti. Bu, Birleşmiş Milletler Merkeziydi. New York'un çehresi değişiyordu. "Gökdelenler çağı" sona eriyordu. Artık Empire State Building gibi 102 katlık binalar yapmağa, gökleri delmeğe ihtiyaç hissedilmiyordu. Yeni kanunlar kat üstüne kat koymaya imkân vermiyordu. Beri yandan teknikte yeni gelişmeler olmuştu .Mimarların kafaları başka türlü işlemeğe başlıyordu, "air conditionu" denilen bir sistem bulunmuştu. Bir zamanlar hiç beğenilmeyen alçak tavanlı, yayvan binalar, yüksek, havadar gökdelenlerin yerini alıyordu. Kat kiraları düşüyordu. Yirminci yüzyıla şekil verenler yapı işinde yeni yeni malzeme kullanıyorlardı. Taşın betonun yerini asırlardan beri bilindiği halde inşaatta kullanılmayan bronz, cam, aluminyum, paslanmaz çelik alıyordu. Duvarlar inceliyor, toprağın üstüne binen yük azalıyor, yükseklikten, derinlikten, genişlikten, malzemeden, zamandan kazanılıyordu. "Binayı değil içinde yaşayacakları düşünen" üç beş üstün kafa, mimaride yeni bir cağ acıyorlardı. Yirminci asır medeniyetinin bütün özelliklerini kendinde toplayan New York bir "yeni şehir" oluyordu. Yirminci yüzyılın şekli değişiyordu.

K A D I N

Cemiyet

Erkek gözü ile kadın

Tanınmış Fransız muharriri, Jean Duche kadınlara sık sık hitab eder ve onlara ,tatlı tatlı nasihatlarda bulunur. Fransız kadınları onu merakla okurlar, çünkü muharrir onlara saadetin sonunu öğretmeye adeta azmetmiştir. Bu yolda onlara ne açıklamalarda bulunmaz ki: Erkekler vakıa meziyetli, fazilet sahibi, dürüst kadınları daima diğerlerine tercih ederler ama onlar gerek fazileti, gerek doğruluğu fazla net ve sert şekilde değil, adeta maskelenmiş bir şekilde karşılarında görmek isterler.

bu kadınların bıraktıkları tesiri de biraz düşünelim.

Kurnaz ve numaracı kadınların aksine olarak bunların bütün hisleri sanki dudaklarının arasına sıkıştırılmıştır. Şöyle bir dokunuverin, hattâ dokunmaya hacet yok, şöyle bir onlara yaklaşın, bütün düşündüklerini, ilk hissettikleri şeyi derhal öğreniverirsiniz. Kimsenin fenalığını istemezler. Bilâkis her mevzuda, daima doğruyu söyliyerek iyilik etmek ümidindedirler. Hislerini de aynı doğruluk ve bazen aynı sert kalıplar içinde ifadeden çekinmezler.. Onları dürüst oldukları için bütün erkekler taktir edebilirler ama, doğrusu biraz da onlardan kaçarlar.

Erkek gözüyle kadın..
Ne papağan gibi konuşmalı, ne hindi gibi düşünmeli..

Samson ve Dalila

Dalila'yı kim tanımaz?. Güzeldir, fakat aynı derecede kurnaz ve hilebazdır, aşk uğrunda da katlanmıyacağı fedakârlık yoktur. Kim Dalila'yı tanımaz ve hangi erkek onun için Samson'un hissettiklerini hissetmeye hazır değildir?.

Bir erkeğe bir kadının kurnazlığından bahsediniz, onun derhal gözlerinin parladığını görürsünüz. Vakıa hilebaz ve kurnaz kadınlar eninde sonunda erkekleri bıktırır, hattâ bazan kendilerinden nefret ettirirler ama ilk hamlede, onları cezbettikleri de bir hakikattir.

Doğrucu kadın

Gelelim şimdi dalma doğruyu söyliyen dürüst kadına. Erkeklerin asıl aradığı odur. Fakat ilk hamlede

"Doğru söyliyeni dokuz köyden kovarlar" çok tanınmış bir sözdür ama muharrir bunu sık sık okuyucularına tekrardan kendini menedememektedir. Dalila gibi hilebaz olmak şart değildir ama, doğru düşünmek daima doğruyu insanların yüzüne çarpıvermeyi de icab ettiren birşey değildir. Kadına her sahada yakışan şey yumuşaklık ve tatlılıktır. Eğer hakikatlar çok sert, çok kırıcı ise bunları yavaş yavaş, bazan susarak, bazan ima ederek ifade etmek, bazan da kurnazlığa sapmak icab edecektir.

Maskeli fazilet

Zeki bir kadın cemiyet hayatında, muvaffak olmak ve bir erkeği kendisine bağlamak isterse onu, Dalilanın kurnazlığı ile cezbetmesi sonra da dürüst ve doğru karakteri ile tutması icab edecektir. Fakat işte, deki

bir Kadının fazileti dalma biraz örtülü, biraz değişik, biraz merak uyandırıcı olmalıdır ve bu doğruluk merakı hiçbir zaman kadını hertürlü fanteziden ,cazibeden mahrum bırakacak kadar kat'i, sert ve tatsız olmamalıdır.

Moda

Bavullarınızı hazırladınız mı?

Şık olmak, sık sık elbise değiştirmek her kadının maneviyatını yükseltir ve bu bakımdan, yaz programını hazırlıyan her kadın, projeleri arasında elbiselere de mühim bir yar ayırır. Yalnız bu, tatile giderken valizleri tıklım tıklım doldurmak manasına gelmediği gibi fazla valiz taşımayı icab ettiren birşey de değildir. ihtiyaçlar iyi hesaplanır ve bavullar da iyi tertiplenirse, hafif bir yüke rağmen, kadın gittiği yerde daima şık olabilecektir.

Tertipli bir bavul nasıl hazırlanır? En küçük yerden nasıl istifade edilir? Ve elbiseler buruşturulmadan nasıl nakledilebilir? Bunun için, başlıca birkaç noktaya dikkat etmek icab edecektir.

Bavulların boyu

Bavul, eteklikleri katlamadan içine alabilecek kadar uzun olmalıdır. Yani 75 cm. uzunlukta olması şarttır. Bundan başka ,seyahata çıkan insanın elinde muhakkak bir torba - çanta da bulunmalıdır. Bavulların hafif olmasına dikkat etmek lâzımdır.

İnce *kâğıt ta şarttır*

Hemen hemen har elbise için, iki tabaka ince kâğıt kullanmak lâzımdır, elbisenin etek kısmım bavula yayarak koyduktan sonra üzerini bir ince kâğıt tabakası ile kapamak, elbisenin beden kısmını bu tabakanın üzerine katlayarak hepsini başka bir kâğıt tabakası ile yeniden örtmek kâfidir. Tayyörlerin ve mantoların omuzlarını gene ince kâğıtla beslemek faydalıdır. Her elbise havula böyle kâğıtlanarak konursa bavul dolunca, biraz kabarık durur. Fakat kapağı kolaylıkla kapanır. Aradaki kâğıtlar, elbiseler günlerce bavulda kalsalar bile fazla buruşmamalarını temin eder. Kadın onları istediği anda, ütülemeden giyebilir.

Yerden istifade

Meselâ bavulun içine konulacak cilan el çantalarını makul şeklide doldurmak lâzımdır. Birisinin içine eldivenler ,diğerine inci boncuk, bir başkasına mendiller konabilir. Hem bu suretle yerden istifade edilir hem de gider gitmez, aranan şey daha çabuk bulunur.

Bavul yerleştirme metodu

Herşeyin bir metodu olduğu gibi, bavul doldurmanın da bir metodu vardır. Ağır parçalan alta, hafifleri üste koymak bu metodun ana prensibidir. Meselâ ayakkabılar, elbise askıları, doldurulmuş el çantaları bavulun en altına koyularak atada kalan boşlukları yuvarlanmış sveter, çorap, mendille doldurmak lâzımdır. Bu ağırlıklar ince bir kâğıt tabakası ile örtülüp üzerine ağır elbiseleri yerleştirmek çek faydalıdır. Bavulun en üstünde ince elbiseler, ince çamaşır, çabuk örselenecek hafif şeyler bulunmalıdır.

Zarf usulü

Seyahata çıkan tertipli bir kadının bir sürü zarf şeklinde torbası olmalıdır. Ayakkabılar için yumuşak yünlülerden, çamaşır ve sveterler için şeffaf plastikten, tuvalet malzemesi için kauçuktan torbalar tavsiye edilir.

El *torbası*

Seyahatta, en lüzumlu, an faydalı olan şey büyük bir el torbası ya ni torba şeklinde bir büyük el çantasıdır. Bunun yerini Amerikalılar, dört köşe küçük bir el bavulu ile dolduruyorlar. El bavulu olsun, el torbası olsun maksat içine 34 saatlik ihtiyaçlarımızı alabilen ve elde taşınabilen bir çanta ile yola çıkmaktır. Eğer seyahat gece devam edecek veya gece olacaksa, bu el torbasına ince bir gecelik ,ince bir kat çamaşır, ter-

Seyahata çıkarken
Bavullara dikkat..

Tatili Karşılarken

Jale CANDAN

Bu sene birçok Ankaralıda tatile biraz geç kalınmış gibi bir his var. İlkbaharda sakin ve sıcak bir yaz vadeden havalar birdenbire değişivermiş, serinlemiş, güneş yerini sık sık bulutlara sürpriz yağmurlara terketmişti. Bocaladık. Ne yapacağımızı şaşırmıştık. Fakat işte nihayet çoğumuz bavullarımızı kapadık, gidiyoruz.

Birçoklarımız kısın çok çalışır, çok yoruluruz. Yazın ne de olsa işleri biraz sermek mümkündür, ne de olsa biraz istirahat ederiz. Yalnız mavi denizi, yeşil ağaçları seyredip vücudumuzu dinlendirirken, arkada bıraktığımız faal, telâşlı ve bazen de üzüntülerle dolu hayatı düşünmeden de yapamayız. Şimdi birçok kimselerin ağzından şu sözler duyuluyor: "Artık bir müddet hiçbir şey düşünmiyeceğiz". Hiçbir üzüntülü şey düşünmeden güzel bir tatil yapabilmek, hakikaten hepimizin gayesidir. Fakat insanın kendi kendisinden kurtulması mümkün müdür?. Her insanın evinde olsun, iş hayatında olsun, his aleminde olsun birçok eksiklikleri, halledilememiş dâvaları meseleleri vardır. Manevî yorgunluktan kurtulmak istediğimiz zaman, bütün bunların üzerine bir demir kapı kapatıp unutmak kabil olsa idi, hepimiz ne rahat ederdik!. Hayır meselelerimizi hiçbir zaman unutamayız ve onları yok ta farzedemeyiz. Olan olsa onları şuur altına atmaya gayret ederiz. Bu da bize daha büyük bir huzursuzluk ve rahatsızlık verir.

Şu halde mavi denizi ve yeşil ağaçları seyrederken ne yapalım? Bol bol düşünelim, üzücü ve yıpratıcı hâdiselerin yalnız kendilerini değil bunların derin sebeplerini düşünelim. Bu sebepleri arayıp bulalım. O zaman meselelerimizi, dâvalarımızı halletmek yoluna gireriz onların yükü altında ezilmeyiz. Her hâdisede sebebe kadar inebilmek hem dinlendiricidir, hem de insana ümit ve kuvvet verir. Biz, birçok şeyin gidişatına mani olamayız. Ama beğenmediğimiz hâdiselerin oluş sebeplerini bulursak, bu sebepleri elimizdeki imkânlar nisbetinde ortadan kaldırmaya çalışırsak, yapabildiğimiz şey ne kadar az olursa olsun, gene de ruhumuza soran boşluktan kurtulur, sıkıntılarımızı yepyeni manâda kıymetlendirir, mücadele kuvveti ve yaşama zevki kazanırız. Tarih her devirde, her millet için acı tecrübeler, ibret verici derslerle doludur. Şahıslar için de öyle.. İnsan bir hayat boyunca neler görür geçirir. Mesele acı imtihanları ibret verici birer ders olarak kabul etmek ve badirelerden yepyeni taze bir mücadele kuvveti kazanarak çıkabilmektir.

İşte insana mavi denizin kenarında ve yeşil ağaçların altında bile en güzel huzur hissini verecek olan şey devamlı ve yılmak bilmez, sakin ve emin bir mücadele arzusudur.

lik de koymayı ihmal etmemelidir. Bundan başka bu el çantası plastik zarflar içine yerleştirilmiş olan tuvalet malzemesini, diş fırçasını, macunu ve el sabununu, küçük bir havluyu ince bir hırkayı da ihtiva edecektir.

Yolda okumak için, heyecanlı hafif ve dinlendirici bir polis romanı, ağır kitaplara tercih edilmelidir.

İdeal gardrop

Yaz için çok elbise lâzımdır. Fakat düşünülmeden bavula doldurulan her kıyafet de faydalı değildir.

Yazı deniz kenarında mı geçirecek-siniz? Dağlık bir yerde mi, yoksa köyde mi? Çünkü her üç vaziyette de kıyafet ihtiyacı değişmektedir.

Deniz kenarında

Deniz kenarında tatil geçirecek olan kadınların bir şorta veya balıkçı pantalonuna ihtiyaçları vardır. Eğer vücutları müsait değilse bu ihtiyacı önden düğmeli, geniş bir etek-likle pek âlâ giderebilirler. Bu eteğin üstüne yerine göre acık bir plaj bluzu veya şömizye bîr bluz giymek kabildir. Şömizye de olsa deniz kenarında giyilecek olan bluzların kolları ya çok kısa olmalıdır ya da hiç bulunmamalıdır. Yaka da icab ettiği kadar açılabilmelidir. Çünkü deniz kenarında, çok kapalı kıyafetler çirkin durur.

Deniz kenarı için ideal entari bol ve zengin etekli geniş kemerli bir beyaz entaridir. Denizaltı motifleri, deniz böcekleri ile emprime edilmiş koray renkleri de bu sene çok modadır.

Deniz kenarında yazı geçirecek olan kadının beyaz yumuşak kumaştan bir uzun düz mantosu olmalıdır, bir de poplinden tasa bir bahriyeli ceketi..

Aksesuvarlar için de şart olanı geniş kenarlı, eğlenceli bir şapka, gözlük ,geniş bir plaj havlusu, plaj takunyası ve kabilse iki mayodur.

Köyde

Giyebilene şort gene lâzımdır. Güzel bir keten pantalon da köyde fevkalâde ise yarar. Fakat bunlar giyilemediği taktirde büyük cepli rahat bir keten eteklik aynı vazifeyi görecektir.

Köyde dolaşmak için, ideal kıyafet belden büzgülü çiçekli bir basma etekliktir, bir de balon kollu, acık ve büzgülü yakalı ince bir bluz. Köy elbiseleri çiçekli, hafif, zarif elbiseler olmalıdır. İşli bir keten elbise köy için ağır ve güzel bir kıyafettir.

Köyde yaz geçireceklerin, yağmurlu günler için bir empermeable de ihtiyaçları vardır. Şirin bir etol manto vazifesini görebilecektir.

Aksesuarlar güzel bir şemsiye, sepet çanta, gözlük ve sepet çanta ile asorti bir geniş şapkadır.

Dağda

Gri klâsik bir pantalon şarttır. Tırmanmak, spor yapmak için dağda pantalonun rahatlığına cidden ihtiyaç vardır. Pliseli bir eteklik veya portföy biçimi ince yünlü bir eteklik de çok işe yarıyacaktır.

Bu kıyafetlerle giyilecek bluzlar klâsik erkek yakalı, trois - guart kollu şömizye bluzlar olmalıdır. Fakat bu ciddi bluzların kumaşlarını mümkün mertebe ince, çiçekli kumaşlardan seçmek, çok erkekvari olmamak lâzımdır. Dağda tatile giden kadınlar bavullarında ikiz yün takınalarına da geniş bir yer ayırmalıdırlar.

Dekolte bedenli bolerolu bir keten takım elbise ve soğuk havalar için, ince emprime yünlüden zengin etekli bir gece elbisesi çok işe yarar.

Dağa gidenlerin ısıtıcı bir deve tüyü mantoya ihtiyaçları vardır.

Aksesuar olarak, uçları çanta şeklinde biten deri bir kuşak düşünmek kabildir. Bir şık baston, gözlük, renk renk küçük eşarplar da şarttır..

Çocuk giyimi

Her anne çocuğunun şık ve güzel giyinmesini ister. Fakat ekseri fantaziye kapılır ve sık sık çocuğuna elbise yaptığı halde gene de onun İstediği gibi şık ve güzel giyinemediğini esefle görür. Kabahati ekseri çocuğa yükler. Öyle ya, o hırpanidir ,e herkesin çocuğu gibi değildir. O bir haylazdır.

Halbuki kabahat, ekseri, çocuklarını giydirmesini istiyen fakat giydirmesini bilmiyen annelerdedir.

Ankarada Ziraat Bakanlığına bağlı olarak iki senedir faaliyete geçmiş bulunan ev ekonomisi şubesi birçok mevzular yanında çocuk giyimi hakkında da etüdler yapmış ve bir broşür neşretmiştir. Bu etüdlere göre bir ev kadınıma çocuğunu giydirirken şu hususlara dikkat etmesi icab edecektir :

Rahat modeller

Meselâ küçük kız çocuklarını ele alalım. Bu çocuklara elbise yapılırken belde dikişi olmayan elbiseleri tercih etmek lâzımdır. Çünkü küçük kız çocuklarının belleri yoktur. Arka ve önün iki yanına büzgü, pli veya kloş şeklinde verilen bolluklar güzel durur. Böyle bir elbiseyi çocuk rahat giyer ve büyüdükçe elbiselerin dar gelme tehlikesi yoktur.

Belden dikişli elbiseleri de belden biraz yukarda yapmak daha güzel durur.

Çocuk elbiselerinde dikkat edilecek bir nokta da kol evlerinin geniş kesilmiş olmasıdır. Bu, çocuklara hareket serbestisi verir.

Band ile veya içine lâstik geçirilerek büzülen kollar da çocukları sıkar, yaz aylarında çocuk entarilerine kol yerine kırmalı bir parça geçirilebilir veya hiç kolsuz yapılabilir. Böylece çocuk hem rahat hareket eder, hem de terlemez. Kısa japone kollar da hem kolay dikilir, hem de kolay ütülenir.

Çocuklarla ön yaka oyuntusu açık olmalıdır. Yüksek yaka oyuntuları hem çocuk için sıkıcıdır, hem de çabuk eskir. Tamamiyle yakasız modeller ve takma yakalı modeller kolay ütülenir.

Elbise boyu da mühimdir. Çocuk çabuk büyüyecek diye elbiselerini uzun yapmaktansa eteğe 12, 15 cm eninde bir baskı ve ilerde açılmak üzere etek ucuna paralel bir pli yapmak ta pekâlâ mümkündür. Kısa elbise çocukta daha şık, daha güzel durur.

Deniz kenarında tatil
En iyi kıyafet mayodur

Deniz sporları kıyafeti
Pantolonunuzu unutmayın

İyi cins kumaşlar

Çocukların cildi hassastı*. Onlara daima yumuşak ve iyi cins kumaşlardan elbise yapmak icab eder. Bundan başka sık dokunmuş iyi bir kumaş elbiselerini hor kullanan çocuklara çok daha fazla dayanır. İyi kumaştan yapılmış bir elbise, âdi kumaştan yapılmış İki elbisenin yerini tutar. Bu da iş veya terzi parası ekonomisi sağlar.

Çocuklara elbise yapmadan kumaşları daima ıslatmak, böylece sonradan çekip küçülmelerine mani olmak lazımdır.

Çocuk kendi kendine giyinmelidir

Çocuğu kendi kendine giyinmeye alıştırmanın birçok bakımlardan büyük faydaları vardır. Bunun için düz satıhlı ve ufak parmakların tutabileceği düğmeler seçmek, düğmeleri mümkün mertebe elbiselerin ön kısımlarına dikmek lâzımdır.

Baş kolayca geçebilecek kadar geniş açılmış olmalı, bağlanan kuşaklı modellerden kaçınmalıdır.

En çok dikkat edilecek nokta şudur : Çocuk daima rahat ettiği elbiseler içinde sık olacaktır ve temizlik onun da şıklığının ana prensibidir.

Güzellik

Faydalı bir keşif

İnsanlan birşeye inandırmanın en güzel, en tesrli çaresi muhakkak ki iyi misaller vermektir. Torun sahibi olduktan sonra tekrar beyaz perdeye dönen, ancak yaşının yarısını gösteren bir sanatkâr bir güzellik enstitüsü acar ve bu güzellik enstitüsünde "ebedi gençlik" rüyasının artık bir hakikat olduğunu ilân ederse ona inanmamak adeta imkânsızdır. Hele o bu mucizeyi meşhur "Tschechowa maskesi" ile birkaç dakika içinde ispat ediverirse artık kimsenin ona bir diyeceği de kalamaz.

Placentubex» nasıl keşfedildi?

İki sene kadar oluyor, Pariste milletlerarası bir kongrede, tanınmış cilt mütahassısları "placentubex" isminde cildi gençleştiren bir maddenin keşfinden bahsediyorlardı.

Kongreden sonra bu madde birçok mütehassıslar tarafından tecrübe mahiyetinde kullanıldı ve cidden alâka uyandırdı.

İşte "placentubex" ile uğraşanlar arasında bir de çok tanınmış zeki, güzel ve enerjik bir eski artist vardı ki istediği anda tekrar beyaz perdeye dönüp yeniden kendinden bahsettirmesini bilmişti. Bu meşhur artist Olga **Tschechova idi.**

Çocuk modası
Sade ve rahat

Bir güzellik enstitüsünde

Olga Tschechowanın Münihteki fevkalâde şık ve gösterişli güzellik enstitüsünde, ciddi araştırmalar yapılmış ve güzellik mütehassısları doktorlarla beraber aylarca çalışmışlardı. Nihayet Olga Tschechowa basın, radyo ve sinema mensuplarını enstitüye davet etmiş ve onlara "mucize" yi göstermişti. "Placentubex" artık tıbbın nazari bir ümidi olmaktan çıkmış bir güzellik enstitüsünde en pratik şekilde kullanılmaya başlanmıştı. Pratik ve enerjik bir kadın, onu ilim adamlarının laboratuarlarından alarak kadınların yatak odasına götürmesini bilmişti..

Tatbikat

Evet, kadınların hattâ erkeklerin ebedi rüyası adeta hakikat oluvermişti. "Placentubex" metodu tatbik edilmeden tamamiyle kırışık duran bir cilt bu metodun tatbikinden sonra hemen hemen gergin, taze bir hal alıyordu.

Bunu meşhur "Tschechowa maskesi" ile veya evde tatbik etmek te kabildi. "Tschechowa maskesi" beş dakika içinde her yüze tatbik edilebiliyordu.

Yeni metod iki esasa dayanıyordu: birincisi "placenta"nın cilt üzerindeki harikulade tesirini keşfetmekle başlıyordu. İkincisi çok senelerdenberi tanınan bir seromun bu "placenta" yı cilt içine nüfuz ettirebilme hassasından istifade etmekten ibaretti. Böylece "placenta" cildin derinliklerine kadar nüfuz ediyor ve gençleştirici hassası tamamiyle müspet şekilde kendisini gösteriyordu.

Büyük sır

Sırrını ele vermeği kimse istemezdi. Ama Madam Tschechowa bunu iftiharla ve büyük bir zevk duyarak yaptı.

"Placenta" denilen kıymetli uzvî hülâsa suda eriyen "serol" lu bir kremle birleştiriliyordu. Bundan sonra yapılacak şey, yalnızca onu yüze sürmek ve deriye nüfuz etmesini beklemekti. Bu tecrübeye ait resimler dünyanın her tarafında büyük bir alâka toplamıştı. Gazetelerde, bugüne kadar biraz gülümsiyerek, inanmadan seyrettiğimiz kremle güzelleşme reklâmları, bundan böyle, muhtemelen bir hakikat olacaktı.

Olga Tscnecnowa
Her dem taze

K İ T A P L A R

ARKA SOKAK

(Orhan Kemâl'in hikâyeleri. Yeditepe Yayınları. No: 64. 1956 İstanbul, Baha Matbaası. 92 sayfa, 100 Kuruş).

Genç nesil edebiyatının en çok tanınan ismi, en çok okunan yazarı kimdir diye sorulsa verilecek cevap her halde Orhan Kemal olacaktır.

Orhan Kemal* yeni edebiyatımızda çağdaşlarının en popülerleri olmak yolunu bulmuştur. Teni edebiyatımızla yeni sanatımızla ilgilenenlerin sayısı sanıldığından çok azdır. İşte hikayeci ve romancı olarak Orhan Kemal bu çemberi kırıp kendisini geniş halk yığınlarına okutturarak yeni edebiyatın halk arasında yayılmasına, tutulmasına, sevilmesine ön ayak olmayı bilmiş bir sanatçıdır.

Orhan Kemal'in hikâyelerini en ummadığınız yerlerde karşınızda bulabilirsiniz. Ciddi bir siyasî gazetede bakaramız Orhan Kemal'in bir romanı tefrika ediliyor. Bir magazin mecmuasını açarsınız, Orhan Kemal'in bir hikâyesi orada yer almış olabilir. Bütün bunların yanında memleketimizin en ciddi sanat dergileri de Orhan Kemal imzasına baş köşelerinde yer verirler.

Orhan Kemal'in pek çok hikâye ve romanı sanat dergilerinin yayınladıkları kitaplar arasında yer almıştır. Buna karşılık gene Orhan Kemal'in kitaplarını pek yüksek tirajlı kaldırım edebiyatı yayınları arasında, da bulabilirsiniz.

Bütün bunlar göstermektedir ki, Orhan Kemal her sınıftan, her cins okuyucuya aynı şekilde hitap etmesini bilmektedir. Üstelik kime hitap ederse etsin, sanat değerinden de pek birşey kaybetmez. Yazı kalitesini düşürmez.

Orhan Kemal memleketimizde bir başka güç işi daha başarmaktadır. Ekmeğini kalemiyle kazanmaktadır Memleketimizin şartları göz önüne getirilirse bunun ne kadar güç bir iş olduğunu ayrıca izah etmeğe lüzum kalmaz.

Bir İnsanın hayatını yazılarından kazanabilmesi için de çok yazması lâzımdır. Orhan Kemal de çok yazar. Hemen her mevsim bir kaç romanı ve hikâye kitabı piyasaya çıkar. Hatta çoğu zaman bu hikâyeler ve romanlar kitap halinde çıkmadan önce gazetelerde, dergilerde tefrika edilir, sonra kitap halinde yayınlanır.

İşte "Arka Sokak" adil kitaptaki hikâyeler de daha önce, parça parça çeşitli dergi ve gazetelerde çıkmıştı.

Denebilir ki, bir eserin böyle bir defa dergilerde, bir defa da kitap halinde yayınlanmasında, okuyucunun önüne temcit pilavı gibi tekrar ve tekrar sürülmesinde ne fayda var?

Buna verilecek cevap şudur : Dergilerde ve gazetelerde yayınlanan hikâye ve romanlar unutulmağa mahkûmdur. Bunların ancak kitap halinde yayınlanması hayatiyetlerine birşeyler katabilir. Sonra meselâ, bir Orhan Kemâl hayranı okuyucu bütün gündelik basını, haftalık, onbeş günlük ve aylık dergileri takip edemez. Bir kitabı temin ise çok daha kolay ve ucuzdur. Sonra, bütün edebi eserler edebiyat tarihlerine mal olmak için kitaplar halinde yayınlanmağa mecburdur. Üstelik bunların saklanması, okunması da çok daha kolay olur.

"Arka Sokak" ta Orhan Kemal'in 17 hikâyesi var.

Kitaba adını veren ilk hikâye 1952 de yayınlanmış. "Asilzade", "Odacı" "Sevda", "Süpürgeci", "Yabancı", "Dilekçe", "Delikanlı", "Harika çocuk", "Delibozuk", "Hamam anası", "Nermin", "Berduşlar" adlı hikâyelerin altındaki tarihler de bunların 1951 ile 1955 yılları arasında yazıldığım gösteriyor. Kitapta 1956 tarihini taşıyan

Orhan Kemal
Okunan hikayeci

tek hikâye "Kel Tahir" dir. Yalnız nedense hikâyelerin altlarına yazılış tarihleri konulmuş fakat bunlar kitap içinde tarih sırasına, göre sıralanmamıştır. Ondört hikâye, kitaba, rastgele, herhangi bir düzen gözetmeden dolduruluvermiş. İnsan "Arka Sokak"ı okurken daha önce okuduğu hikâyelerle karşılaşınca bir hayal kırıklığına uğramıyor.

Orhan Kemal sanatçı olarak herşeyden önce bir realisttir. Ne görürse olduğu gibi onu yazıyor. Öyle, yazılarında süslü püslü cümleler, fikir ukalâlıkları yok. Gördüğünü, gördüğü gibi yazıyor. Sonra öyle, hissi, romantik lâflara da yer vermiyor. Yazı tekniği gayet süratli. Ağırlığı daha çok konuşmalara yüklüyor. Hikaye bir canlılık kazanıyor. Dil tekildine de yer verdiği için işin içine biraz da tulûat karışıyor be böylece hikayenin bir de sevimli, cana yakın yönü çıkıyor ortaya.

BİLİNMİYEN BİR TANRIYA

(John Steinbeck'in romanı. Çeviren Filiz Karabey. Varlık yayınları, 379- Büyük cep kitapları, serisi 8- İstanbul Ekin Basımevi 1965-240 sayfa, 200 Kuruş)

John Steinbeck, bizde en çok okunan yazarlardan biridir. Hemen bütün eserleri çeşitli yayınevleri tarafından dilimize çevrildi. Kitaplatından tiyatro eseri haline getirilen "Fareler ve İnsanlar, tiyatrolarımızda da oynandı ve pek büyük bir ilgi gördü. "Gazap Üzümleri, adlı büyük romanı da okuyucuların unutamıyacakları bir eser olarak hafızalarda yer etmişti.

Steinbeck'in **yeni** edebiyatımız üzerindeki **tesirleri** de pek büyük olmuştur. Çağdaşları Faulkner, Hemingway, Caldwel, Saroyan da yeni nesi hikayecileri, romancıları üzerinde tesir icra etmişlerdir. Ama bunlardan hiç birinin tesiri Steinbeck'inki kadar bariz olmamıştır.

Steinbeck realist bir yazardır. Romanlarının çoğunda gerçeklerin üzerine eğilir ve bu katı gerçekleri şiirli diliyle yumuşatarak okuyucuya verir. Kendinizi romanın akışına kaptırdınız mı, kolay kolay elinizden t» rakamazsınız. Şahıslarım ekseriya aşağı tabakadan seçer, çıkarır. Onun şahısları Amerikan cemiyetinin şahıslarıdır ama, Steinbeck bunları öylesine yaşatır ki, Türkiyeli bir okuyucu bile bunları yadırgamadan benimsiyebilir.

Steinbeck "Bilinmeyen Bir Tanrıya" adlı romanında alışageldiğimi romanlarının dışında yep yeni bir hava getiriyor. "Bilinmeyen Bir Tanrıya" Steinbeek'in kendisine şöhrete sağlayan ilk romanlarından biridir.

Eser yukardan aşağı bir tabiat sevgisini, ama ,tanrılaştıran bir tabiat sevgisini anlatmaktadır. Joseph, kendinin olan, bir toprağa sahip olabilmek için baba evini bırakıp gitmiştir. Boş bir toprağa yerleşir. Orada herşey kendisinindir. Ağaç, ot, su hayvan hersey, ama herşey Joseph in gözünde Tanrıdan bir parçadır. O Tanrıyı gök yüzünde değil tablan bulmaktadır. Derken bütün hayattı bağladığı, Tanrılaştırdığı çiftlik bu kuraklık kasırgası altında kuru kavrulur. Hayatiyet taşıyan bir tek pınar ve o pınarın üstünde yosunla kaplı bir koza kalmıştır. Yavaş yavaş pınar, son hayatiyet kaynağı da kurur. Joseph kayanın üstünde yosunların kuruyuşunu delice bir ümitsilik içinde seyretmektedir. Son canlanın da gösteri önünde kuruyup yol olduğunu görmeğe dayanamıyan Joseph çakısını çıkarır bileklerini kes ve kanı ile ölmekte olan yosunla sular, ölür. Birden başlıyan bir yağmur da bütün ovaya yeniden can verir.

Sayfalar boyunca şiirli bir dille anlatılan bu hikâye okuyucuya roma tekrar ve tekrar okumak arzusu verir.

HAVACILIK

Sovyet Rusya

Hava gösterileri

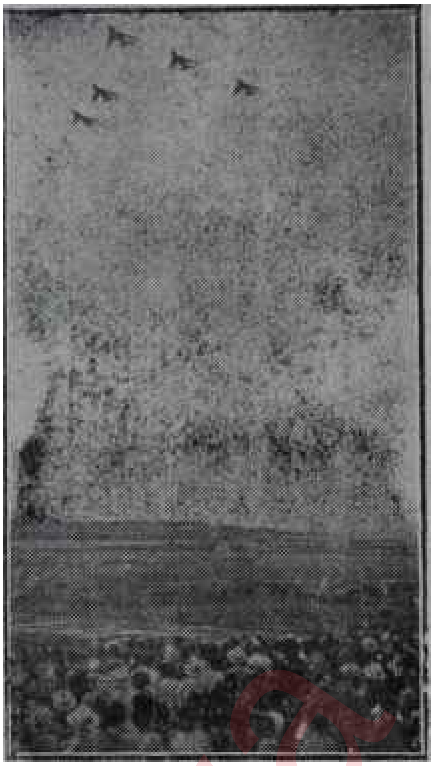
Gecen hafta sonunda' Moskova'dan dönen Batılı memleketler havacılık müşahitleri arasında Orgeneral Fevzi Uçaner de vardı. General Uçaner Sovyet Havacılık gününe davet edilmişti. Batılı memleketler havacılık heyetleri Moskovaya varışlarında esasen bildiklerinden pek az farklı bir teknik bilgiyle geri dönüyorlardı. Bir Amerikalı mütehassısa göre, Havacılık Gününde Sovyetlerin Batılılara gösterdikleri tesisler ve vasıtalar "yedinci sınıf şeyler" di. Sovyetler 28 yabancı memleketin hava kuvvetlerinin mümessillerinin bu ziyaretinden "birarada yaşama" ve "silâhsızlanma" meselelerinin karşılıklı görüşmelerle halledileceği bir "form" gibi istifade etmeyi düşünmüşlerdi.

Akisler

Bu ziyaretin siyasî ve psikolojik bakımdan ehemmiyeti Sovyetler Biriliğinde olduğu kadar Amerikada, Balı Avrupa memleketlerinde ve peyk memleketlerde de büyüktü. Komünistler Amerikan havacıları ile Sovyet havacılarının "arkadaşlığı" nı belirtmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Amerikan Hava Kuvvetleri Kurmay Başkanı Nathan Twining'in Sovyet Hava kumandanları ile kadeh tokuştururken çekilen resimleri memleket içinde her tarafa gönderiliyordu. Moskova radyosu General Twiking'in yaptığı konuşmayı plağa almış, durmadan neşriyat yapıyordu. Amerikalı liderlerle Sovyet liderlerinin başbaşa konuştukları" intibaını yaratmak için elden gelen bütün gay--et sarfediliyordu. Ruslar bu fırsatı tam manâsıyla kıymetlendirmek istiyorlardı.

Sovyetler, öğrenilmesine müsaade ettikleri teknik malûmatın pek cüzi olmasına rağmen, Batılılar üzerinde aratmak istedikleri intiba şöyle hususa edilebilirdi: "Yalanıp yutulmıyacak kadar kuvvetliyiz. Bu yüzden bizimle anlaşmak zorundasınız."

Moskova iadei ziyarette bulunmak istiyor, Amerikanın davetini bekliyordu. Sovyetler Birliği Hava Kuvvetleri şefleri Amerikadaki tesisleri görmeliydi. Eski Dışişleri Bakanı Molotof bunu Fransız Hava Kuvvetleri Kumandanına açıkça söylemişti. Fakat bu türlü temaslar komünizm için bilhassa peyk memleketlerde tehlikeliydi. Hürriyet çabuk sarhoş eden bir şarap gibiydi. Memleketteki tahditlerin bir parça gevşetilmesi. Batılılarla yapılacak görüşmeler, peyklerde bağımsızlık hareket ve fikrini büyük ölçüde teşvik edebilirdi. Tabii bu daha ziyade Batının görüşüydü.

Sovyet tepkili av uçakları
Yedinci sınıf

Hangi taraf üstün

Öteki memleketlerin uzmanlarının uğradığı şaşkınlığa Amerikalılar da uğramıştı. Çünkü bu Moskova ziyarelinde adım başında tenekuzlarla anlaşılmaz şeylerle karşılaşıyorlardı. Teknik bakımdan Amerikalıların vardıkları neticeler birbirinden farklı oluyordu. Bazı uzmanlar gördükleri şeylere göre bir karara varmanın tehlikeli olabileceğini ileri sürüyorlardı. Fakat umumiyetle şu üç intibada birleşildiği söylenebilirdi:

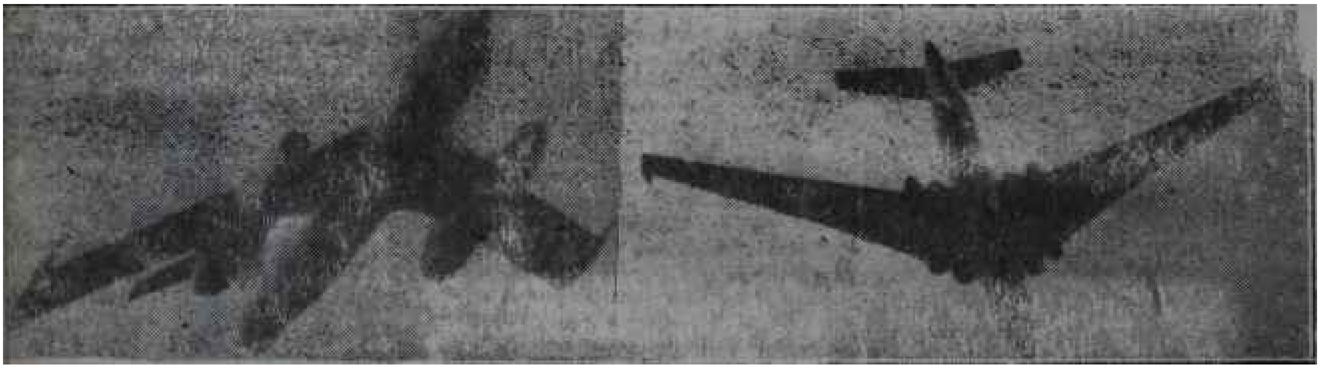
1 — Amerikan Hava Kuvvetleri bugün Sovyetler Birliği Hava Kuvvetlerinden açıkça üstündü.

2 — İkinci Dünya Harbinden sonra Sovyet havacılığı süratle inkişaf etmişti. Bu gelişmede 1947 yılında İngilizlerden alınan 55 Rolls Royce tepkili motorun büyük rolü vardı. Amerikada ise İkinci Dünya Harbinin bitmesinden sonra araştırma ve kalkınma için ayrılan tahsisat kısılmış, savunma bütçesi azaltılmıştı. Ancak Kore harbinin patlamasından sonra Amerika tekrar bu işlere ehemmiyet vermeğe başlamıştı. Bu iki hava kuvvetinin inkişaf derecesi ve sürati gelecekte havacılık yarışım kimin kazanacağını tayin edeceği için çok önemliydi.

3 — Amerikada her ne bahasın olursa olsun araştırma ve inkişaf ile teknik eğitime çok ehemmiyet verilmeliydi. Amerika silâh altında daima üstün kuvvetler bulundurmalıydı. Çünkü Amerikanın askeri gücü tecavüzü önleyici bir engeldi. Sovyetlerin taktiğinde görülen yumuşama ve tatlılık Amerikanın kuvvetli bulunmasından ileri geliyordu. Buna rağmen uzun menzilli dev B-52 uçaklarının istihsaline fazla tahsisat ayırmak yanlış bir hareket olurdu. Çünkü her biri 8 milyon dolara mal olan bu uçakların bir kaç yıl içinde teknik bakımdan modası geçecekti. Bunların istihsaline yatırılacak para asıl mühim olan araştırma ve inkişaf tahsisatından yeni kesintiler yapılmasına yol açabilirdi.

Eski ve yeni yan yana

Göze çarpan tenakuzlardan biri molası geçmiş eski uçaklarla modern uçakların yanyana uçmazıydı. Sovyetlerin elinde mükemmel jet av ve bombardıman uçakları olduğundan şüphe edilemezd. Ruslar bunlarla uçmasını da iyi biliyorlardı. Kati bir netice de şu olabilirdi: Sovyet hava-

Son model Sovyet tepkili bombardıman uçakları
Amerikalılar bunları beğenmedi

cılığı Amerikadan, İngiltereden ve Almanyadan geniş ölçüde istifade etmişti. Sovyet uçaklarının çoğunun silüeti Amerikan uçaklarının tıpkısıydı. General Twining bir Sovyet hava alanında B-29 Amerikan uçaklarının tıpkısını görmüştü. Sovyetlerde bu uçak TU-4 tipiydi. İkinci Dünya harbinde kullanılmıştı. 2600 mil menzili ve saatte 300 mil sürati vardı. Bu uçakların artık modası geçmişti. Sovyetler onları eğitim veya başka işler için kullanıyorlardı. Sovyetler kopyacılıkta ve kopya ettikleri modelleri kendi isteklerine göre tadil etmekte büyük kabiliyet gösteriyorlardı.. Ayrıca çok kıymetli mühendisleri, modelcileri de vardı. Sovyet ordusunda nazari ve ameli eğitim mezcedilmek suretiyle tatbik edilmekteydi. Eğitime çok ehemmiyet veriliyordu. General Twining'in gezdiği okullarda Amerikan kolej ve üniversitelerinde tatbik edilen öğretim metotlarına benzer metodlar kullanılıyordu. Laboratuvarlar ve sınıflar modern tarzda yapılmıştı. Kurslarda en yeni bilgiler öğretiliyordu. Sovyetler havacılıkta gerçekten kuvvetliydiler. Fakat bu kuvvetleri dünyanın zannettiği ölçüde, hele bazı basın haberlerinde bahsedildiği kadar değildi. Bazı müşahitlere göre Sovyetlerin elindeki tepkili bombardıman uçağı sayısı da gene bundan evvel gazetelerde çıkan haberlerde işaret edildiği kadar çok değildi Bir arada 12-15 Bizon uçağından fazlasını gören olmamıştı.

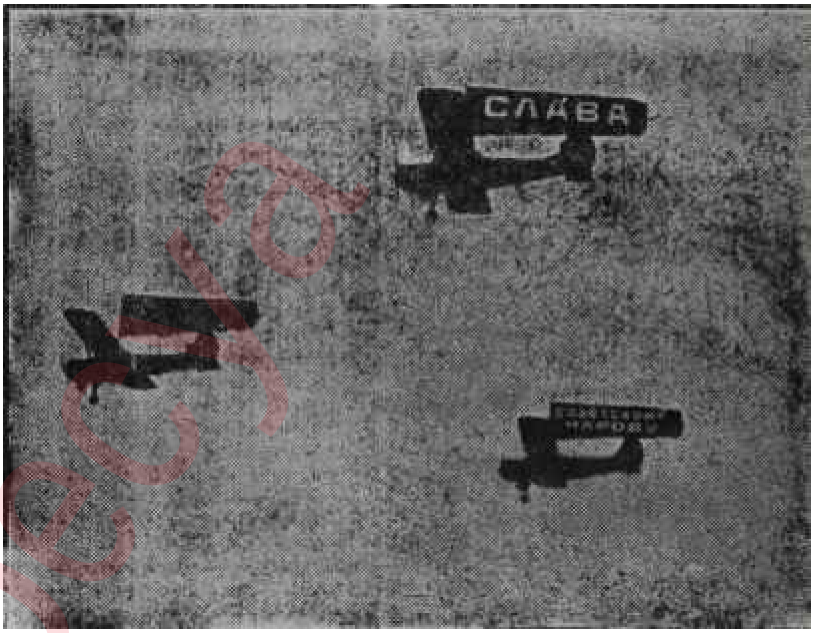
Mukayeseler

Amerikan havacılarının Sovyet uçaklarını görmelerinden sonra söyle bir sual ortaya atılmıştı. Sovyet uçakları Amerikan uçaklarına nazaran nasıldı? Yabancı memleketler temsilcilerinin ziyaretleri esnasında Sovyetler tarafından açıklanan tek istatistik bilgi, IL-28, bombardıman, MIG-15 ve MIG-17 av uçaklarında kullanılan tadil edilmiş Rolls Royce Nene tepkili motorların "thrust" gücünden ibaretti. Bu sebeple Sovyet uçakları ile Amerikan uçaklarının tam bir mukayesesini yapmağa imkân yoktu. Açıklanan "thrust" gücü eski modellerde 6.100 pound, yeni modellerde ise 7.100 pound'du. Bu sayılar ise Sovyet Rusya ve İngilterede yapılan yeni motorlar hesaba katılırsa hiç de ilgi çekici değildi. Amerikan havacıları gördükleri öteki Sovyet uçaklarının "thrust" gücü hakkında tahminde bulunmuyorlardı. Bu uçaklar hakkında edindikleri intibalar çok değişikti. Sovyet uçakları arasında dört motorlu, turbinli ve pervaneli, kanatları ters V şeklinde büyük "Ilyushin" bombardıman uçağının Amerikan uçakları arasında tam karşılığı olacak evsafta bir bombardıman uçağı yoktu. Bununla beraber Amerikan uçaklarının ekserisinin ateş kudreti ve başka hususlar bakımından Sovyet uçaklarından daha üstün evrafta oldukları ileri sürülebilirdi. Meselâ kanatları geriye doğru olan turbin motorlu ve ters istikametlerde dönen pervaneli "Bear" bombardıman ve tanker uçağının 5600-7500 mil tahmin edilen menzili Amerikan hava kuvvetlerindeki sırf tepkili bombardıman uçaklarının menzillerinden fazlaydı. Buna mukabil 10 motorlu (6 faal, 4 yardımcı) B-36 uçağının menzili "Bear" uçağından daha fazlaydı. B-36 ların azami sürati saatte 435 mildi. "Bear'lerin süratleri daha fazla olabilirdi. Sovyetlerin dört Jet motorlu Bison ağır bombardıman uçakları ağırlıkları, 400 bin pound olan sekiz motorlu B-52 jet uçaklarından daha hafifti. Bu yükseklikte Sovyet uçağına bir avantaj kazandırabilirdi. Menzil bakımından iki uçak arasında fazla bir fark olamazdı. Bu uçakların menzilleri 5000-6000 mil arasındaydı.

Bison'un süratinin de azam! tavan-» la uçuş halleri müstesna, B-52 den az olması icabediyordu. B-52 nin azamî sürati saatte 600 mildi ki bu bombardıman uçakları için mükemmel bir uçuş sürati idi. Sovyetlerin iki jet motorlu orta bombardıman uçakları Amerikalıların dört motorlu B-47 lerine muadildi. B-47, ağırlığı 160 binle 200 bin pound arasında değişen 600 milden fazla sürati olan bir uçakta. "Badger" ler de iyi uçaklardı. Fakat en fazla B-47 ler kadar üstün evsafa sahip olabilirlerdi? Ruslar Havacılık Gününde iyi evsafı olan gündüz ve her türlü hava, şartlarında uçabilen tepkili av tayyarelerini göstermişlerdi. "Farmer" yahut MIG-19 denilen tek motorlu tepkili av uçakları saatte 650 ilâ 850 mil sürat yapabiliyorlardı. Bunlar F-86 ların en son modelleri ile veya F-100 "Super Sabre"-larla belki mukayese edilebilirdi. Sovyetlerin "Flashlight" isimli her türlü havada uçabilen av uçakları da çok iyi sayılabilirdi. Yalnız ele geçen bilgilerden bunların ses süratinin altında "subsonic" oldukları öğrenilmişti. Azarmi süratleri 706 mil olarak biliniyordu. Sovyetlerin Batılılara gösterdikleri uçakların en dikkate değeri "MIG-21" lerdi. Bunların süratleri 900-1000 mil arasında tahmin ediliyordu. Gösterilen "Delta" kanatlı uçakların henüz tecrübe devresinde oldukları anlaşılıyordu. Bunlar seyredenler üzerinde fazla bir tesir bırakmamıştı.

Amerikan av uçakları

Av uçakları bahsinde Amerikanın yakın bir gelecek için fazla endişe duymasına lüzum yoktu. Amerikanın elinde Lockheed 104 ve Chance-Vought F8U olmak üzere düz uçuşta 1200 mil sürat yapabilen en az iki uçak vardı. Yalnız bir nokta çok mühimdi .Son model Amerikan av uçakları Sovyetlerinkine eşit veya onlardan üstün olabilirdi. Fakat bu uçakların kaliteli Sovyet bombardımanlarına karşı çok yüksek irtifalarda zorlukla karşılaşmaları da muhtemeldi. Görülen uçaklara bakılırsa Sovyetler nakliye uçakları alanında Amerikalılardan hayli geriydiler. Yanacakları uçak Amerikalıların kullandıkları C-123 ayarında bir uçak olmaktan öteye geçemiyecekti. Bu sahada Sovyetler daha yeni yeni harekete geçiyorlardı. Sovyet helikopterleri gerçekten İyi idi. Fakat iddia ettikleri kadar yük taşıyacaklarına mütehassıslar ihtimal vermiyorlardı.

Tuşino hava meydanındaki gösteri

Göz dağı mı?

Batılı memleketler mütehassıslarının Sovyetler Birliğinde havacılık sahasında gördükleri şeyler üzerine yürüttükleri mütalâalar umumi olmaktan ileri geçemiyordu. Çünkü Sovyetler teknik bilgi vermekten çekiniyorlardı. Belki "esrar" ları yoktu ama, gizli tuttukları şey çoktu. Bu davetleriyle "Demirperde" yi biraz aralamış oluyorlardı.

TİYATRO

Fransa

Milletlerarası Dram Festivali

(Paris, Temmuz ,, Aydemir Balkan bildiriyor)

Tiyatro sever biri gelip te size dese ki: "Bir program yaptım. Sırasıyla en tanınmış tiyatroları ve operaları teker teker bir ay içinde göreceğim. New - York Devlet tiyatrosundan başlıyarak her iki Amerikanın en ünlü truplarını, yeni dünyanın en kuvvetli sanatkârlarını seyredeceğim. Asyaya Çine geçerek Pekin operasını, Afrikada Mısırlıları, Faslıları, Akdenizde İtalyanları, İspanyolları, Yunanlıları göreceğim. Bütün Avrupanın en eski, en tanınmış tiyatro gruplarını teker teker ziyaret edeceğim, Dublin'de, Londrada, Berimde, Viyanada, Varşovada, Belgradda, bütün İskandinav memleketlerinde en şöhretli yazarların en özlediğimiz temsillerinde bulunacağım..."

... Muhakkak ki dostunuzun sade servetinden değil aklından da şüphe edersiniz. Çünkü bütün bunların gerçekleşebilmesi için galisi İmkânlar, hatta teknik imkânlar da kâfi değildir. Kısa bir süre içerisinde ideal temsil şartlarını beş kıtada bulmak beş kıtada en ünlü sanatçıları en ünlü eserler içerisinde görmek "hakikat olamıyacak kadar güzel" bir hayaldir...

Hayal ve hakikat

Paris Dram Festivali bu hayali gerçekleştirmiştir. 8 yıldan beri Paris belediyesinin ve Milletlerarası tiyatro festivalinin öncüleri A. Julien ve Claude Planson'un gayretleriyle. Paris, beş kıtanın sanatının boy ölçüştüğü bir yer haline geldi. Fakat geçen yıl 22, bu yıl 27 milletin iştirak ettiği bu milletlerarası sanat yarışmasında henüz bizim ne ismimiz ,ne cismimiz yoktur. Tapılan teşebbüslere, davetlere Ankaradan cevap dahi gelmemiştir. Bir kaç yıldır üstümüze çöken atalet, sanat kollarımıza da yayılmış gibi görünmektedir.

Gecen yıl festivalin büyük favorisi Çin operası ve Bertold Brecht ile gelen Berlin tiyatrosu idi. İrlanda ve Yugoslavya da festivalde en beğenilen sürprizleri yapmışlardı.

Bu yıl Paris Dram Festivaline lirik kısım ve sinema da ilâve edildi. Lirik kısma beş millet en tanınmış opera gruplarıyla iştirak ettiler. Berlin'den "Stadtische Oper", Napoli'den "San Carlo Opera", Londra'dan "English Opera Group", Paris ve Belgrad devlet operaları, ayrıca 7 milletin solist ve orkestraları konserler ve resitallerle festivalin lirik cephesini tamamladılar. En büyük başarıyı sağlıyanlar Almanlar ve Yugoslavlar oldu. Berlin Operası Mozart'ın Figaronun düğünü ve Coal Fan Tutte'sini sunmuştu. Belgrad Operası Borodin'in Prens İgor'unu ve Mussorgsky'nin Kovançina'sını bütün kritiklerin ittifakla övdükleri çok başarılı bir tarzda temsil etti. Belgrad sanatkârlarının asırlık opera gelenekleriyle ün salmış Avrupa şehirlerine üstünlükleri cidden takdire lâyık olmalıdır.

Sanat ve siyaset

Paris festivalinin tiyatro ve dram kısmına gelince.. Festivalin en cazip - ve en yüklü - programı bu kısımdaydı. Sarah Bernard tiyatrosu, rengârenk bayrakların çevrelediği bu Parisin en Parisli tiyatrosu, her gece yeni bir trupun, yeni bir lisandaki temsiline sahne oluyordu. Her gün basın konferansları tertip edilerek en tanınmış sanatkârlar gazetecilerin insafına bırakılıyor, ünlü rejisörler ve direktörler konferanslar veriyorlar, sanat ve tiyatro hakkındaki görüşlerini söylüyorlardı. Bu arada bazı *"si*yasi" sorular da eksik değildi. Fakat iki yıldır yumuşayan hava, bilhassa Fransanın geniş müsahamalı iklimi her şeyi tatlılıkla örtüyordu. Böylelikle Joan Littlewood, Bertold Brecht, Erwin Piscator, Hans Schalla, Langhoff, Bengt Ekerot, Luchino Visconti, Axel Branner ve diğerlerini dinlemek - ve didiklemek - imkânı elde edildi.

Hans Schalla

Bir taşra tiyatrocusu

Deste ce ortalar

Mayıs sonunda başlıyan tiyatro festivalini açmak şerefi Belçikalılara düşmüştü. Brüksel Devlet tiyatrosunun Barabbas'ı temsilinden sonra sırasıyla İsveçliler, Hollandalılar ve Çekleri seyrettik. Stockholm Kraliyet tiyatrosu, ünlü yazarları Strinberg'in "Baba" sını, Çehofun "Vanya Dayısını, La Haye komedisi Jean Anouilh ve T. Rattigan'ın eserlerini, Prag devlet tiyatrosu da Karel Çapek'in "Haydut" unu temsil ettiler. Festivalin ilk güzel sürprizi Faslıların Molyerin iki komedisini sunmalarıyla oldu. Rabat tiyatrosunun Parislililerin önünde Molyeri Arapça temsile kalkışması belki bazılarınca aşırı bir cüret olarak telâkki edilebilir. Ancak Faslıların bu cüreti beynelmilel tiyatro alanında yaya kalmış milletlere - meselâ bizlere örnek olmalıdır.

Viyana'nın Josefstadt tiyatrosu Hofmannstahl'ın "Kararsız"ını Bükreş tiyatrosu Caragiale'nin "Kayıp Mek-

Belgrad Operasının "Prens Igor" temsili

Başarının ta kendisi

tup"unu temsil ettiler. Bir seçim komedisi olan bu piyesi Rumenler, Parislilerin çok hoşlandıkları bir şekilde hafif, serbest ve İddiasız bir mizahın zevkiyle oynadılar.

Norveç İbsen'siz elbet düşünülemezdi Oslo devlet tiyatrosu "Yabanördeği" ile festivalin en başarılı temsillerinden birini verdi.

İspanyollara gelince, "Cid"in hatırası herzaman yeni idi. Barselona tiyatrosu De Castro'nun üç asırlık piyesini çok sade ve modern bir tarzda temsil etti.

Piscator ve Schalla

Fakat, Almanlara gelinceye kadar tiyatroda kemalin ne olabileceğini tasavvur etmek güçtü. Doğu ve Batı her iki Almanya da birbirinden nefis, birbirinden kuvvetli temsiller vererek, gerek sanatçılarının oyunu gerek dekor ve sahne kompozisyonu anlayışlarıyla seyircilere hakikaten çok kıymetli, çok istifadeli bir tiyatro ziyafeti sundular.

Doğu Berlinden "Deutsches Theater", Schiller'in "Entrika ve Sevgi" sini temsil etti. Langhoff'un sahneye koyduğu bu eser büyük tezahürata sebep oldu.

Hemen ertesi gece, Batı Berlin tiyatrosu, Erwin Piscator'un hazırladığı Tolstoy'un "Harp ve Sulh"unu oynayarak belki daha büyük bir başarı kazandı. Piscator Almanyanın en ünlü rejisörlerinden biriydi, Tolstoyun bu çok yüklü romanını sahneye koyabilmek kolay iş olmasa gerekti. Birçok rejisörler buna teşebbüs etmişler fakat ekseriya yarı yolda yılarak vazgeçmişlerdi. Bir rejisörün birinci rakibi, eserin yazarıdır. Tolstoyun yıllarca arayla canlandırdığı düzünelerle şahsiyeti Piscator belirli bir süre içerisinde, ancak belirli "an" ları üstüste sıralayarak yaşatmak zorundaydı. Rejisörün böyle dizdiği "an'ların arasındaki dolguyu da sahnedeki "hikayeci" yapmaktaydı. "Harp ve Sulh" böylelikle otuz kırk halkalı bir zincir oldu. Dekorların sadeliği, hemen dalma tek veya iki renkten ibaret oluşları sahnelere gerekli yoğunluğu vermekteydi. Fakat temsilin asıl üstünlüğü muhakkak ki sanatçıların kusursuz oyunlarındaydı. Diksiyonlarının mükemmelliği, hareket ve grupların ölçüsü, süreye hâkimiyetleri, hakikaten ancak doğuştan sanatkârlara vergiydi. Fakat Almancanın trajik güzelliğinin de oyuna çok şeyler ilâve ettiğini unutmayalım. Piscator'un "Harp ve Sulh" «mı Parisliler yıllarca hatırlıyacaklardır. Ancak hiç hafızalarından çıkarmıyacakları Nataşa, Johanna, Wichmann olacaktır.

Altın madalya Bochum tiyatrosuna

Alman tiyatro okulunun üstünlüğü biliniyordu. Ancak kimse bir Alman taşra şehrinin Beynelmilel festivalde en başarılı temsili vereceğini sanamazdı. Bochum, Ruhr bölgesinde 300 bin nüfuslu "mütevazi" bir sanayi şehriydi. Festivalin en büyük sürprizi Bochum tiyatrosu oldu. "Schauspielhaus- Şeytan ve Allah" temelliyle Piscator'un Harp ve Sulh'unu da gölgede bıraktı. Fransız sanat kritikleri Bochum tiyatrosunu ve sanatçılarını, bilhassa cidden müstesna bir aktör olan Hans Messemer'i günlerle ve ittifakla övdüler. "Şeytan ve Allah" yalnız bu festivalde gördüğümüz en iyi temsil değil, uzun müddetten beri Fransada seyrettiğimiz en başarılı oyun oldu. J. P. Sartre'ın eseri, Şeytan ve Allah'ın memleketimizde de tanındığını sanıyorum. Vak'a, Rönesansta Almanyada geçer. Din harpleri, köylüleri, şehirlileri ve kiliseyi birbirine düşürmüştür. Alman köylüleri defalarca değişik telkinlerle kıyama teşebbüs etmektedirler. Kardeş kanı yıllardır akmaktadır..

Goetz, hayır ve şer arasında bocalayan bir kumandandır. Bu insan macerasında kendine doğru yolu gösterecek birini nevmidane aramaktadır

Hans Messemer "Şeytan ve Allah" da
Yeni *bir Laurence Olivier*

İyilik ve hayır yapmak istedikçe inkisara uğramakta, fakat zulüm ve tethiş kullandıkça sayılmakta, itibar görmektedir. Şeytan ve Allah ta Goetz'ün içindedir. Fakat düşmanları ve dostları - istiyerek veya istemiyerek kumandanı kötülüğe, iblisliğe, itmektedirler. Goetz'ün asıl kavgası dostlarıyla ve kendisiyle olmaktadır...

J. P. Sartre'ın "Le daible et le bon Dieu" isimli bu piyesinin Almanlar tarafından oynanması, vak'anın Almanyada geçmesi ve mahalli renklerin kıymetlendirilmesi düşünülecek olursa hayli alâka çekiciydi. Rejisör Hans Scalla'nın sahneye koyduğu bu eseri müstesna oyunlarıyla Bochum sanatkârları daha da yükseltiler. Rosel Schaefer ve Hans Messemer isimleri Parisliler tarafından günlerce tekrar edildi.

Fakat Goetz rolünde Hans Messemer cidden bütün kategorilerin haricinde, üstün bir aktördü. Sinirli yay gibi vücudu, bütün sahneleri dolduran geniş, ölçülü jestleri, bilhassa ifadeli ve hassas "mask"ı ile Hans Messemer bütün piyesin kalbi ve yegâne kutbu idi. Böyle bir aktör bizlere tiyatroda mesafe ve üstünlüğün derecesi hakkında kâfi bir fikir verdi. Fransız kritiklerinin "Richard III" de Laurence Olivier ile mukayese ettikleri Hans Messemer bize Paris Tiyatro festivalinin tanıttığı en üstün sanatkâr oldu.. .

İstanbul

Amatörler

Profesyonel toplulukların perdelerini kapamış olmasına rağmen, amatörler mevsim sonunda sahneye koydukları eserlerle adeta bir nevi "turfandacılık" yapıyorlardı. Cep ve Akademi tiyatroları da perdelerini kapattıktan sonra artık mevsimin sona erdiğini zannedenler Teknik Üniversite Tiyatrosunun "Ayyar Hamza" yi, Gençlik Tiyatrosunun da "Sayılı Günleri" i sahneye koyduğunu öğresince memnuniyetle karışık bir hayret duydular. Memnuniyetin sebebi bu tiyatroların tamamen amatör, genç istidatların kurmuş olmasından ileri geliyordu ve artık anlaşılmıştı ki Türk tiyatrosunun gelişmesi, olgunlaşması bu amatör toplulukların çalışmasına sıkı sıkıya bağlıydı. Sene içinde en iyi seçilmiş eserler, en sağlam anlayışla amatörler tarafından sahneye konmuş ve tiyatro ile yakından uzaktan ilgili kimselerin ümitleri bu topluluklara çevrilmişti. Yak nız ne var ki, bu amatör topluluklar

Gençlik Tiyatrosunun "Sayılı Günler" i

Kışın uykuya mı yatıyorlar?

perdelerini mevsiminde ve zamanınpa açan bir idareden mahrumdular. Bu yüzden tiyatronun en çok seyirci topladığı kış mevsimini hazırlıklarla geçiriyorlar, sıcaklar bastırıp tiyatro seyircileri seyrekleştiği zaman da temsillere başlayabiliyorlardı. Bu geç kalmış ziyafetler elbette iştahlı bir seyirci topluluğundan mahrum kalıyordu. Amatör sahnelerin bu vakitsiz oyunların zararını anlayarak, önümüzdeki sezonda halkın tiyatrolara daha çok rağbet ettiği kış aylarında temsiller vermeye gayrât etmeleri lâzım gelir.

Bu idare yokluğu yüzünden •Teknik Üniversite Tiyatrosunun "Ayyar Hamza" sı ile Gençlik Tiyatrosunun "Sayılı Günler" i mevsimin son eserleri oldular. Bu tiyatroların perdelerini indirmeleriyle mevsim de kapanmış oldu

"Ayyar Hamza'

Teknik Üniversite Tiyatrosu bu yıl sahneye koyduğu "Hesap Makinesi" ve "Profesör Taranne" piyesleriyle ümit uyandırmış ve kendine kanat âleminde iyi bir isim yapmıştı. Teknik Üniversite Tiyatrosunun sahneye koyacağı üçüncü eser bu sebeple merakla bekleniyordu. Bu eserin "Ayyar Hamza" olduğunu öğrenmek ilk anda soğuk bir duş tesiri yap--ıştı. Bu genç hevesliler oynayacak başka eser bulamamışlar mıydı? Bir kaç sene evvel Şehir Tiyatrosunun tarihî matinelerinde temsil edilen "Ayyar Hamza" hiç tutmamış ve aişten alelacele indirilmişti. Gerçi bir tiyatronun başarısızlığı diğerinin şansını denemesine bir mâni sayılamazdı ama, iddialı bir tiyatronun durup dururken bir adaptasyonla halkın önüne çıkmasının ne mânası vardı? Yok ille bir "Moliere" oynanmak isteniyorsa, eserin aslı "Scapin'in Dolapları" tercih edilmeliydi. Bu eserin Comedie Française ve Jean-Louis Barrault trubu tarafından verilen temsillerinin büyük alâka topladığı biliniyordu. Bu söylentilerin hepsi, temsili görmeden ileri sürülen peşin hükümlerdi. Halbuki, "Ayyar Hamza" yi seçen rejisör Ergun Köknar'ın aklından gecenler bambaşka şeylerdi. O, "Ayyar Hamza" yi sahneye koyarak eski İstanbulu modernize etmek ve o atmosfer içinde bir piyes meydana çıkarmak arzusundaydı. "Ayyar Hamza" nın ilk temsilinde bulunanlar, rejisörün bu arzusunu anlamakta güçlük çekmediler ve muvaffakiyetini canü gönülden alkışladılar. Dışarıda alkışlar devam ederken, içerde kulisin bir kösesine büzülmüş bir genç adam heyecan göz yaşları döküyordu. Bu, genç rejisör Ergun'du. Tiyatroya âşık bir aileden geliyordu. Babası da tiyatronun çilesini çekmiş bir sanatkâr, rahmetli aktör Sait Köknar'dı.

Bu sırada heyecanlı olan sadece rejisör değildi .Piyesin çok alkışlanan sanatkarları, Atila Alpöge, Özer Erdeniz, Kanat Durgun, Egemen Taylan, Hosep Hosepyan, Durukan İşgör, Germin Bora ve Önay Alemdar hep heyecan içindeydiler. Çünkü Almanyada yapılan Üniversiteler arası Tiyatro Festivaline, "Ayyar Hamsa" yı oynamak üzere davet edildiklerini haber almışlardı

''Sayılı günler''

Türkiyede kurulan belli başlı ilk amatör tiyatro olan Gençlik Tiyatrosu "Yarın Başka Olacaktır", "Dover Yolu" ve "İp" piyesleriyle kendine hemen iyi bir mevki ve şöhret temin etmişti. Fakat sonraları büyü bozuldu, şöhret ve muvaffakiyete veda edildi. Bunun başlıca sebebi tiyatronun idare heyetinin sık sık değişmesi ve her yeni gelenin yeni bir kadroyla, yeni fikirlerle işe koyulmasıydı. Çok zaman kadın rolleri icin eleman bulunamıyordu. Herkes derslerini bahane ederek tiyatrodan uzaklaşıyordu. Ama yaz ayları gelip te Erlanger Festivali için hazırlıklar başlayınca, imtihanları serip tiyatroya koşanların sayısı o kadar çoğalıyordu ki, bazan bir role üç dublörün birden hazırlandığı oluyordu. Ama festival humması geçip yeni sene çalışmaları başladığı zaman, tiyatro idarecileri gene mumla adam aramak zorunda kalıyorlardı. Gençlik Tiyatrosu da benzeri diğer amatör tiyatrolar gibi bir türlü mevsim içinde perdelerini açamıyor, temsillerini sıcak yaz günlerinde, az sayıda seyirci önünde veriyordu. Halbuki, Gençlik Tiyatrosu muvaffak olmak için gereken şartların çoğuna sahipti: Avni Dilligil gibi bir rejisör ve hoca, kocaman bir salon ve masrafların büyük bir kısmını karşılayan bir banka.. Geriye Nasrettin Hoca ve Bakkal hikâyesinde olduğu gibi helvayı yapıp yemek kalıyordu. Doğrusu gençlerin bu imkânları yerinde kullanamaması yazık oluyordu.

Gençlik Tiyatrosu sahneye hep telif eserler koymak kararındaydı. Bu sebeple bu yıl için Samim Kocagöz'ün 'Sayılı Günler" i seçilmişti. Seçimde isabet vardı. "Sayılı Günler" ufak tefek kusurlarına rağmen tam manâsıyla bizim olan ve Türk köylüsünün meselelerine eğilen bir piyesti. Eser sahneye başarıyla konmuştu. Erol Keskin ve Sabahattin Demirağ rollerini kavramışlardı, güzel oyuncularıyla seyircilere de ne demek istediklerini anlattılar. Gündüz Erkut, Nermin İnsan ve Gülçin Yalgın da başarılıydılar. Erol Keskin'in dekorları -bilhassa fazla ışık verilmediği zaman- çok güzeldi.

ULAŞTIRMA

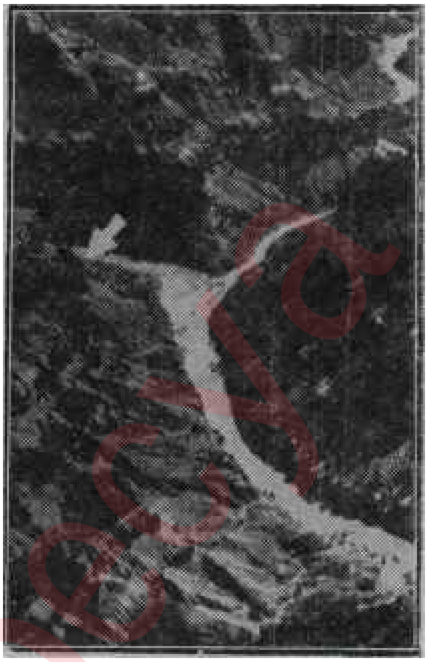
Kazalar

Son haber

30 Haziran Cumartesi sabahı Trans World Air Lines şirketinin dört motorlu Constellation uçağı California - Arizona sınırında Mohave gölü üzerinde Hava Yolları Trafik Kontroluna şu telsiz mesajını veriyordu: "Uçuş 2, Saat 10.55, irtifa 21.000 fit, bulutların 1000 fit üzerindeyiz. Bundan sonraki kontrol noktası olan Painted Desert'e tahmini varış saati: 11.31. Bu mesajdan tam üç dakika sonra Constellation'un bir kaç mil güneyinde uçmakta olan bir başka uçaktan da şu mesaj alınmıştı: "United Air Lines'ın DC-7 uçağı, Uçuş 7 - 18, saat:. 10.58, yükseklik 21000 fit, Painted Desert'e tahmini varış saat: 11.31...." Telsizler susmuştu. 11.31 de telsizlerden hiç bir ses çıkmadı. Trafik Kontrol Merkezleri merakla bekliyordu. Telsiz memurlarına bir dakika bir saat gibi geliyordu. Saat 11.32 de Los Angeles'deki United Air Lines bürosunun telsizinden boğuk üç kelime işitildi: "We are going..." Bu, düşüyoruz demekti. Ondan sonra iki uçaktan da hiç bir haber alınamadı. Bir saat ümitsizce telsizle araştırmalar yapıldı. Hiç bir netice alınamıyordu. Nihayet California, Arizona, Utah ve Texas'tan araştırma uçakları kaldırıldı. Uçaklardan birinin enkazı o akşam Büyük Kanyonda görüldü. Bu 64 yolcusuyla Los Angeles'den Kansas City'ye gitmekte olan dört motorlu Constellation uçağıydı ve T. W. A. Şirketine aitti. Mürettebat 6 kişiydi. Enkazın bulunduğu yerde hayattan eser yoktu. DC - 7 uçağı 5 mürettebatı ve 53 yolcusuyla halâ kayıptı. Chicago ve Newark'a giden bu uçağın da düştüğü tahmin ediliyordu.

Kaza nasıl olmuştu

California'daki March Hava Üssünden kaldırılan araştırma ve kurtarma ekibinin ' başkanı Yüzbaşı Hyland uçakların havada çarpışmış olması ihtimalinden bahsediyordu. Yüzbaşıya göre, enkaz arasında DC - 7 uçağına ait parçalar bulunabilirdi. Fakat bunu ortalık aydınlanmadan tespite imkân yoktu. İki uçak da Los Angeles hava alanından kalkmışlardı ve birbirlerine çok yakın bir rotayla doğuya doğru uçuyorlardı. Constellation uçağının enkazını ilk olarak görenler "Büyük Kanyon Hava Yolları" ndan Palen ve Henry Hudgin kardeşlerdi. Enkaz, Büyük Kanyon kasabasının 25 mil kuzeydoğusunda kanyonun güney kesiminde yürünemiyecek kadar sarp bir kayalıkta, Colarado ırmağının 300 - 850 metre yukarısındaydı. İlk gördüklerinde enkazın iki yerinde alev vardı. Hava Kuvvetleri mensupları paraşütle kaza yerine kurtarma ekipleri indirmeği düşünüryorlardı. Hudgin kardeşler Constellation uçağının kuyruğunu iyice görmüşlerdi. Uçaklardan son haber ise on saat önce alınmıştı. Araştırmalar ortalık kararınca durdurulmuştu. Uçakların düştüğü yer Kanyonun en sarp kısmıydı. O gün Kanyon bölgesinde fırtına bulutları vardı. Fakat uçaklara ne olduğu kesin olarak bilinemiyordu. Normal olarak uçakların bulut üstünde uçmaları gerekiyordu. Uçaklarda sekiz buçuk saatlik benzin vardı, mahalli saatle 18,30 a kadar uçuşlarına devam edebilirlerdi. Uçaklar ya çarpışmışlar, ya da ayni felâkete kurban gitmişlerdi. Bu sivil havacılık tarihinde en büyük kaza idi. Havacılık tarihinin bundan önceki en büyük kazası ise 1953 de Japonya'da olmuştu. Bir C - 124 uçağının düşmesi neticesinde 129 kişi ölmüştü.

Uçakların düştüğü yer

Kuş uçmuyor

Kaza yerinde

Kaza yerine giden ilk helikopter büyük güçlüklerle fırtınalı bir havada Uçakların enkazlarının yanma inebilmişti. Akşama doğru alınan haberlerden kimsenin sağ kalmadığı öğrenilmişti. Ölenlerden 11'i çocuktu. Helikopterle kaza yerine gidenlerden Dr. Donald Hunter "Bir daha görmeğe tahammül edemiyeceğim bir manzara" diyordu. Helikopter ertesi gün kaza yerine bir sefer daha yapacaktı. İlk araştırmalarda Constellation uçağının kuyruğu gövdeden 180 metre ötede bulunmuştu. Sivil Havacılık Dairesinin ve Hava Kuvvetlerinin temsilcileri kazanın sebeplerini araştırıyorlardı. Büyük Kanyon Hava Alanındaki bir grup ise kazada ölenlerin cesetlerinin nasıl kaldırılacağını müzakere ediyorlardı. Teknik bakımdan kazayı inceleyenler uçakların çarpışmış olmaları ihtimalinde ittifak ediyorlardı. Enkazın 100 metre üstünden uçan bir yüzbaşı, parçaların vaziyetinden uçaklardan birinin burun üstü, ötekisinin ise kuyruk üstü düşmüş oldukları kanaatine vardığını -söylüyordu. Enkazın bulunmasından sonra araştırma yapan yüzden fazla uçağa üslerine dönmeleri bildirildi. Hafif uçakların da Kanyon üzerinden geçmeleri yasak edildi. Federal Tahkikat Bürosundan bir mütehassıs Flagstaff'a gönderilmişti. Kanyondan çıkarılan cesetleri o teşhis edecekti. T. W. A. Şirketi bu tip uçakları kullanmağa başladığından beri Amerika dahilinde böyle bir kaza olmamıştı. United Air Lines'da şimdiye kadar DC - 7 yolcu uçaklarının kaza yapmadıklarını bildiriyordu.

Tahkikat

Kaza hakkında bir kaç koldan tahkikat yapılıyordu. Sivil havacılık dairesi makamları T. W. A. nin süper Constellation'nının D.C.-7 uçağının irtifaına yükselerek rotasına girmiş olabileceği ihtimalini ileri sürüyordu. Uçaklar ancak bu şart altında çarpışabilirlerdi. Raporlar ve kayıtların tetkikatından anlaşıldığına göre T. W. A. nın kaptan pilotu Jack Gandy Alizon California hududundaki fırtınalı mıntıkaya geldiği zaman 17. bin ilâ 21 bin fit arasında uçuş müsaadesi istemişti. Pilotun bu isteği reddedilmişti. Çünkü daha önce kalkan United Air Lines'e ait DC - 7 uçağı 21 bin fitte uçuyordu. Havacılık kanunlarına göre, yolcu uçaklarının birbirinden en az 1000 fit aralıkla uçması lâzımdı. Bu cevap karşısında kaptan Gandy bu defa bulutun 1000 fit üstünde uçmak izni istemişti. Bu gibi hallerde sivil havacılıkta tatbik edilen kaideler pilotu serbest bırakıyordu. Pilot görerek uçmayı, bulut içinde uçmağa tercih edebilirdi.

Bu şu demekti: bulut irtifaı 20000 fit olursa pilot Gandy 21000 fite yani DC.-7 uçağının bulunduğu irtifaa çıkabilir ve onun tam altına gelebilirdi. Bu suretle bütün ihtimaller uçakların çarpışmış olması noktasında birleşiyordu. Sivil havacılık dairesi uçakların çarpışıp çarpışmadıklarını kesin olarak tespit için bazı parçaları mikroskopla tetkik ettirecekti. Sivil havacılık dairesi en iyi mütehassıslarından beş tanesini kazanın teknik tahkikatı için Kanyon'a göndermişti Bunlar orada ayni yerde iki uçağa ait maden parçaları yahut bir parça üzerinde iki uçağın boya izlerini araştıracaklardı. Constellation uçağı kırmızı - beyaz, United uçağı mavi idi. Kazanın üçüncü günü ölenlerin cesetlerinin Helikopterle kaldırılmasına başlanmış fakat kaza sebebi hâlâ kat'i olarak tespit edilememişti. Mütehassıslar çarpışmayı ispat edecek delili İsrarla arıyorlardı. Nihayet kazanın dördüncü günü hâdiseyi tahkike memur hâkim McCauley iki uçağın çarpıştığını gösteren delilin havacılık dairesi mütehassısları tarafından bulunduğunu bildirdi. Bu açıklama sivil havacılık tarihinin en büyük faciasının sebebini ortaya koyuyordu.

Yüksek Tansiyonun İSTİKBALİNİZİ TEHLİKEYE Düşürmesi icap etmez.

Senelik muayeneler, doktorunuza yüksek tansiyonu *vaktinde* teşhis etmek imkânını verir, o zaman *tedavi da kolay* olur

Doktorunuzla *birlikte,* yüksek tansiyonun hayatınızın düzenini bozmasına mani olabilirsiniz.

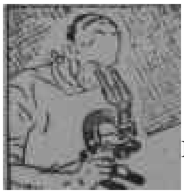
***Muntazam* ve *itidalli* bir yaşama tarzı tansiyon yüksekliğini önlemek hususun. da çek müessirdir.**

40 Yasanda veya daha yaslı iseniz tansiyonunuzu muayyen fasılalarla kontrol ettirin. Yüksek tansiyon *ekseriya* orta veya daha ileri yaşlarda görülür ve senelik muayeneler bunun *başlangıçta* anlaşılmasını mümkün kılar. Zaman zattan baş ağrısı, baş dönmesi, nefes darlığı, yorgunluk duyuyorsanız doktorunuza gitmeyi ihmal etmeyin! Bütün bu haller Yüksek tansiyonun işaretleridir. Fakat *diğer* sebeplerden de ileri gelebilirler. Asıl sebebin ne, olduğunu ancak «Doktorunuz bilebilir; yalnız o, hakiki rahatsızlığınızı anlayabilecek imkânlara sahiptir, ve lâzım olan tedaviyi tatbik edebilir

Doktorunuz Tensiyonuzun Yüksek olduğunu Gördüğü takdirde - neler **YAPMAMANIZI ve neler YAPABİLECEĞİNİZİ size söyleyecektir Umumiyetle tavsiye edeceği şey mutedil bir hayat sürmektir. Aşırı yemek, aşırı bedeni faaliyet üzüntü ve asab gerginliği yüksek tansiyonu *daha da yükseltir*. Size. daha sakın» bir hayat sürmenizi, tavsiye ettiği takdirde, ona uyun. Unutmayın ki. tavsiyelerini ihmal ederseniz, yüksek tansiyon, kalpte. böbreklerde, damarlar ve beyninizde ciddi arızalar tevlid edebilir Kendisiyle iş birliği yaptığınız *takdirde.* Doktorunuz, bunlardan sizi koruyabilir .**

Doktorunuza yardım ettiğiniz takdirde — bir çok faydalı ve müsmir yallara sahip olabilirsiniz. İlaçlar, yiyecekler ve cerrahi hakkında bilgileri sayesinde doktorunuz, yüksek tansiyonu önlemek ve ihtilâtkvile mücadelede çok şeyler başaracak vaziyettedir Kendisine sis de *yardım* ediniz. İşinizde kendinizi zorlamadan çalışmayı, istirahat etmeyi öğre niniz. Ruhi heyecanlardan kabil olduğu kadar kaçınınız Makul bir şekilde yiyiniz. muntazam ekzersizler yapınız ve bol uyuyunuz Durumunuzu merak etmeyiniz Makul bu şekilde hareket ederseniz, yüksek tansiyonunuza rağmen uzun. mes'ud ve cazip bir hayat sürebilirsiniz

Bu, en mühim saflık konularına dair hazırlanmış yazılardan bir tanesidir Bu yazılarda, doktorunuzla tam işbirliğinin, sağlığınızı korumakla kalmayıp; uzun ve sıhhatli bir omur sürmenizi de nasıl mümkün kılacağını göreceksiniz.

SQUIBB
İ L Â Ç L A R I
1858 DE N BERİ

MUSİKİ

Sanatkârlar

Cüretli şef

Jacques Monod genç bir Fransız orkestra şefidir. 24 yaşındanberi, yani altı yıldır Amerika'da çalışmakta ve konserler vermektedir. Kanaatine göre büyük Amerikan orkestralarının programları fazla durgun, fazla beylikti. Bunun neticesi olarak çağdaş musiki neredeyse bir sır olarak saklanmakta, yeni eserlere ve yeni istikametlere gereken yer verilmemektedir. Asrımızın musikisi ancak meraklı musikişinaslar arasında, kendilerini tatmin etmek için çalınmakta, yahut da bazı cemiyetler tarafından modern sanatı tutan çevreleri okşamak için programlara dahil edilmektedirler. Birçok kimse, diğer memleketlerde de aynı şeyden şikâyetçidir; fakat Monod, şikâyetle kalmamış, yeni bir muvazene kurmak için fiilen harekete geçmiştir:

Geçenlerde "Camera Concerts" adlı yeni bir teşekkül tarafından New York'ta verilen ikinci konserin programı, Town Hall'u dolduran dinleyicileri pekâlâ infiale sevkedebilirdi. Fakat bunun aksi oldu. Salondaki tezahürat, halkın değişik eserler dinlemekten memnun kaldığını gösteriyordu., İki ay kadar önce verilen ve programında Varese, Stravinski ve Schönberg'in eserlerinin bulunduğu ilk konser de büyük rağbet görmüş, tam bir başarı kazanmıştı. Bu defa konser, Anton Webern'in "Orkestra Varyasyonları" ile açıldı. Önceleri dinleyiciler, Webern'ln parçalanmış melodilerini, soyut yazısını yadırgadılar. Fakat alışkanlıkları yenmek, yeni ve daha iyi alışkanlıklar kazanmak güç değildi. Eserin sonu yaklaştığında, ilk anlarda yadırgadıklarını birkaç dakika sonra pek tabii karşılayanlar az değildi. Webera'l, Copland'ın "Tiyatro Musikisi", onu da Dalapşccola'nın "An Mathilde" ismi altında toplanmış üç şarkısı takip etti. Bu eser o derece beğenildi ki son parça tekrarlandı. Konser, Schönberg'in "Yaylı Sazlar Kuarteti ve Orkestra için Konserto"su ile sona erdi. Bu eserde Schönberg, Handel'in bir konserto grosso'sunu serbestçe nizamlamıştı.

Mechûl patron

Camera Concerts'in idaresini ele almak. Monod için büyük bir fırsat olmuştu .Bu cemiyeti maddî bakımdan kimin desteklediği, New York'un musiki âleminde en iyi muhafaza edilen sırlardan biridir. Jacques Monod bunu söyle izah etmektedir: "Çeşitli baskılara maruz kalıp diğer bazı musiki teşekküllerinin akıbetine uğramak istemiyoruz." Nitekim görünürde bütün yetki Monod'ya aittir. Genç sef kanaatlerini su sözlerle açıklamaktadır: "Bayat repertuarı dağıtmak, konsercilikteki sözde muvazeneyi yıkmak istiyoruz. Maksadımız sadece yeni eserlerin ilk icralarını yapmak değildir; fakat aynı zamanda meselâ Ravel'in henüz neşredilmemiş bir başlangıç eserini, yahut Beethoven'in, kimsenin duymadığı, Op. 134 koralini çalmaktır. Schönberg'in son koro eseri henüz New York'ta çalınmamıştır. Keza Sessions'un keman konsertosu da.. Bu bir rezalettir."

Monod, musiki durumunun kendi memleketinde, Paris'te, daha da beter olduğunu söylemektedir. Musiki politikacılığı denen şeyden nefret eden, hayat kazanma mekanizması karşısında sabrını kaybeden bir adamdır. Tek devamlı işi, bir kilisede org çalmaktır. Bundan başka, "Amerikalılara herşeyin satılabileceğini" de öğrenmiş, Amerika'da yaşamayı tercih etmiş, piyanoyu hiç sevmediği halde mekteplerde ve üniversitelerde verdiği piyano resitalleriyle de biraz

Maestro Monod
Zevk ihtilâli

para kazanmıştır. "Camera Concerts" teşebbüsündeki başarısı şimdi Monod'yu birinci sınıf bir orkestra şefi olarak musiki sahnesine çıkarmıştır.

Kültür

Gevşeyen bağ

Ondört memleket, eğitim, ilim ve kültür malzemesi üzerindeki gümrük vergilerini indirmişlerdir. Geçen ay Cenevre'de toplanan Gümrük Konferansı, UNESCO Genel Müdürünün bu husustaki teklifini incelemiş ve müsbet karara bağlamıştır.

Alman kararın tahlilinde, Birleşik Amerika'nın haritalar; Şili ve İsveç'in filmler; Belçika, Federal Alman Cumhuriyeti, İtalya, Lüksemburg ve Hollanda'nın plâklar; Norveç, İsveç, Birleşmiş Krallık ve Federal Alman Cumhuriyeti'nin radyo alıcıları ve yedek parçaları; Japonya'nın televizyon alıcıları; İsveç, Birleşmiş Krallık ve Birleşik Amerika'nın bazı musiki aletleri; Avustralya, Kanada, Fransa, İtalya, İsveç ve Birleşik Amerika'nın bazı fen âletleri; Birleşmiş Krallık ve Kanada'nın gazete kâğıdı üstündeki gümrük vergilerinde esaslı indirmeler yaptığı görülmektedir.

Türkiye, bu ondört memleket arasında yoktur. Gümrüklerimiz oldum olası, kültür, sanat, ilim gibi "hafif-' liklere" itibar etmemektedirler.

62 yıl

21 Temmuz ile 15 Eylül tarihleri arasında çeyrek milyon kişinin, Londra'nın Royal Albert Hall'unu ziyaret etmeleri beklenmektedir. Burası, 1941 yılından beri milyonlarca musikiseverin toplantı yeri olmuştur. Hernekadar Royal Festival Hall gibi modern bir konser salonunun inşa edilmesi Albert Hall'un pabucunu dama atmış gibi görünürse de bu garip akustikli, rahatsız, zaman zaman naylon sergileri veya güreş müsabakaları gibi musiki dışı olayların da yer aldığı, bazı alaycı sanatseverlerin "Albert Hangarı" diye isimlendirdikleri bina gene de musiki dinleyicilerinin başlıca toplantı yerlerinden biridir. Bilhassa yaz ayları zarfında, bu yıl 62'ncisi verilen, Promenade konserleri, yalnız İngilizler için değil - BBC'nin yayınları sayesinde - bütün dünyadaki musiki meraklıları için de büyük bir cazibedir.

İlk Promenade konseri 1895 yılının 10 Ağustos günü, bugün mevcut bulunmayan Queen's Hall'da, Henry Wood adlı genç bir şefin idaresinde verilmişti. Daha sonra Henry Wood ismi bu konserlerle birleşti ve genç sanatkâr, asrımızın en şöhretli orkestra şeflerinden biri oldu. 1895 Yılındaki ilk deneme, zamanla İngiltere'nin gelenekleri arasına girdi. Halkın ciddi musikiye olan alâkası arttıkça programların mahiyeti de değişti.

Bu yılki programlarda, her zamanki gibi, Beethoven ve Brahma'm bütün senfonileri vardır. Mozart'ın ikiyüzüncü doğum yılı dolayısiyle bestekârın son sekiz piyano konsertosu ve son altı senfonisi de çalınacaktır. Mayıs ayında Manchester'de ilk icrası yapılan, Vaughan Williams'ın Sekizin? ci Senfonisi de, eserin ithaf edildiği Sir John Barbirolli idaresindeki Halle Orkestrası tarafından çalınacaktır,, 1956 mevsimi Promenade Konserleri repertuarının beşte biri, çağdaş eserlere tahsis edilmiştir. Programlarda, İngiliz bestekârlarına ait 56 eser vardır. Dikkate değer bir yenilik, konserlerden birinin çağdaş Amerikan musikisine ayrılmış olmasıdır. Bu konsere Amerika'dan gelecek Harvard Glee Club korosu iştirak edecek, aynı zamanda Aaron Copland'ın Üçüncü Senfonisi İngiltere'de ilk defa olarak çalınacaktır.

Verilecek 49 konserin 26'sı, Sir Malcolm Sargent idaresindeki BBC Senfoni Orkestrasına aittir. Geri kalan konserler Halle, Liverpool Filarmoni, .Londra Filarmoni ve Londra Senfoni Orkestralarınındır,

S İ N E M A

Festivaller

Gerçek sanata itibarsızlık

Cannes ve Venedik Film Festivallerinin yanı sıra altı yıldan beri Berlin'de de tertiplenmekte olan festivallerin önem ve tesirleri öbür ikisi kadar değildir. Maamafih Berlin Film Festivali yaz ayları durgunlaşan sinema hayatına biraz olsun canlılık kazandırmaktadır. Bu yıl ilk olarak resmen tanındıktan sonra Berlin Festivallerinin de diğerleri ayarına erişmesi beklenebilir. Fakat beklenmiyecek ve olmaması gereken birşey mükâfat dağıtımındaki gelişi güzel kararların bu festivallerin gelişmesini engellemesidir. 1956 sonuçları tehlikeyi açıkça ortaya koymaktadır. VI. ncı Berlin Mestivali'nde Mükâfat kazanan filmler uzun bir liste tutmaktadır. İştirak eden memleketlerin hemen hepsi, bir vesile ile sevindirmeye çalışılmış fakat gerçek sanat ihmal edilmiştir.

Bunun en iyi örneği Laurence Olivier'in "Richard III"ünün Gene Kelly'nin "Invitation to Dance - Dansa Davef'i karşısında mağlup oluşudur. Laurence Olivier "Henry V" ve "Hamlet'ten beri Shakespeare'in sinema adaptasyonlarında otorite olarak kabul edilmektedir. Çevirdiği her film hâdise yaratmış ve çoğunluğun hayranlığını kazanmıştı. "Richard III" Olivier'nin bu yoldaki çalışmalarında büyük bir ilerlemeyi işaret etmekteydi Film ilk çevrildiği andan itibaren sanat severlerin yakın ilgisini toplamış, sahneleri sinema kritikleri tarafından didik didik edilircesine incelenmişti.

Gene Kelly dansediyor
Ayak felsefesi

Gene Kelly sinema dünyasında küçük de olsa bir yere sahipti. Müzikli komedilere yeni bir anlayış getirmiş, bu filmlerin sanat ölçülerine vurulabilmesini sağlamıştı. "On the Town" ve "Singin'in the Rain" başarılı denemelerdi ."Invitation to Dance"ın hazırlığı dört yıl sürmüş ve büyük iddialarla geçen ay gösterilmeye başlanmıştı. Film, aralarında bağlantı olmayan üç ayrı bale sahnesinden meydana geliyordu. Birinci kısım bir palyaçonun aşkını anlatıyor, klâsik dekorlara Jacques Ibert'in müziği fon teşkil .ediyordu. İkinci kısım Rimski - Korsakoff'un "Şehrazad" müziği ve aktörlerle canlı - resimlerin karıştığı bir fantaziydi. Müziği Andre Privin tarafından bestelenen üçüncü kısım ise sevgililerden sevgililere geçen bir bileziğin hikâyesini anlatıyordu. Filmde konuşma hiç yoktu. Anlaşılacağı gibi deneme birkaç yıl önce Michael Powell ve Emerle Pressburger'in giriştikleri "Tales of Hoffmann - Hoffmann'ın Sihirli Masallarından pek farklı değildi. Rejisör, koreograf ve baş rolün temsilcisi Gene Kelly iddiasını şöyle izah ediyordu: "Dansın her adımı bir hikâye anlatmalıdır. Ancak ayaklarıyla konuşmasını bilen bir dansör mesleğinin adamı olabilir". Buna karşılık, filmi tenkit eden sinema muharrirleri ise, iyi bir müzikli komedi sanatçısı olan Gene Kelly'nin çizmeyi aştığını, Igor Youskevitch ve Tamara Toumanova gibi bale ustaları yanında ayaklarının balçığa saplanmış gibi hareketsiz kaldığını yazıyorlardı.

Luis Bunuel'in son filmi "Cela s'appelle l'aurore" ile Ladilas Vajda'nın "Pepote"si uzun mükâfat listesine giremiyen değerli eserlerdendi. Fakat sanat eserlerini matematik problemler gibi kesin sonuçlara bağlamak mümkün olmadığından Marcel Carne'nin başkanlığındaki milletlerarası jüri üstün film mükâfatı "altın ayı" heykelciğini "Invitation to Dance"a verdi. Laurence Olivier "Richard .III" için gümüş ayıcıkla teselli edildi. En iyi mizansen mükâfatı "Autumn Leaves - Sonbahar Yaprakları" adlı Amerikan filmi için Robert Aldrich'e verildi. "Donatella'daki rolü için Elsa Martinelli ve "Trapez"deki rolü için Burt Lancaster en iyi kadın oyuncu ve en iyi erkek oyuncu mükâfatlarını aldılar. Ayrıca "The Long Arm - Uzun Kol" adlı İngiliz ve "La Sorcier" adlı Fransız filmlerine jüri özel mükâfatı verildi. Birer Meksika, Japon ve İtalyan filmi de mansiyon kazandılar.

Bir ders

Dokümanter filmlerin altın mükâfatı bir Alman filmine, gümüş mükâfatı İse Walt Disney'in "Stepte Hayatına verildi. Kısa metrajlı filmlerde Türkiye'yi bir sürpriz bekliyordu. Altın mükâfatı alan Fransız filmi "Paris la nuit - Geceleri Paris"in ardından Kanada ve Hind filmleri ile birlikte Türkiye'nin gönderdiği "Hititlerin Güneşi"ne gümüş mükâfat verildi. İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi .ve Arkeoloji bölümlerince hazırlandığından başka hakkında pek birşey bilinmeyen "Hititlerin Güneşi" adlı filmin bu ufak çaptaki başarısı öteden beri üzerinde israrla durulan bir gerçeği bir kere daha ortaya koymaktadır. Türkiye'de iyi flim yapılamamasına sebeb teknik imkânsızlıklar değil bilgisizlik ve ilgisizliktir. Artistik meseleleri ön plânda tutmak birçok kusurları örtebilir. Sinema amatörleri tarafından hazırlanan "Hititlerin Güneşi" ticari sinemacılarımıza iyi bir ders olmalıdır.

Laurence Olivier
Berlin'de yenildi

Sanatkârlar

Rembrandt Yılı

Bu yıl dünyanın dört bir yanından Avrupaya gelen turistler Holanda'ya uğramayı ihmal etmiyorlardı. Çünkü Holanda bu yıl büyük bir sanat hareketine sahne oluyordu. Rembrandt van Rijn 350 yıl önce doğmuştu. Dâhi ressamın torunları bu hâdiseyi unutturmamak için ellerinden geleni esirgemiyorlardı. Altı Rembrandt sergisi açılmıştı. Bunların bazıları 1 Ekim'e kadar açık kalacaktı. Amster- -dam'da Rijks, Rotterdam'da Boymans müzesinde açılan sergilerde Rembrandt'ın dünyanın her tarafından getirtilen en kıymetli eserleri teşhir ediliyordu. Bu sergilerde Rembrandt'ın tablolarından başka aynı çağda yetişmiş ve Holandaya ait resimler yapmış ressamların da eserleri vardı. Holandalılar bu yıla Rembrandt yılı adını vermişlerdi. Ocak'tan beri bütün resmî daireler, müzeler ve sanatla ilgili resmî, hususi teşekküller Rembrandt yılının parlak bir şekilde kutlanmasını sağlamak için hummalı bir gayret sarfediyorlardı. 400.000 afiş ve broşür bastırıp dağıttılar. Ayrıca bastırılan 60.000 "Rembrandt rehberini- de Avrupadaki Amerikan askerlerinin bulundukları karargâhlara gönderdiler. Belki askerlerin arasında Rembrandt hayranları bulunabilirdi. Binlerce makale hazırlandı. Bunlar bu yaz sonunda Moskovadaki Pravda gazetesinden tutun Tokyodaki Mainichi gazetesine kadar dünyanın dört bucağına yayılacak ve yaz sonunda 10.000 i bulacaktı. Bu muazzam gayretlerin neticeleri de muazzam oluyordu. Sergilerin açılmasını takib eden 26 gün içinde Holanda'ya 500.000 turist geldi

Müzelerde hazırlık

Holandan üstadlar sergilerde teşhir edilecek eserleri seçmek için 18 ay uğraştılar. Bunun en güç tarafı St. Petersburg, şimdiki Leningraddaki bir manastırdaki 30 Rembrandt tablosunun temin edilmesi oldu. Bunlar, ikiyüz sene önce Kraliçe Katerina tarafından satın alınmış ve bu manastıra asılmıştı. Bunlara ilâve olarak Avustralyadan Finlandiyaya kadar 45 şehirden Rembrandt'ın 96 tablosu ve 122 gravürü Amsterdamdaki Rijk Müzesinde açılacak sergi için getirtildi. Rotterdam'daki Boymans müzesinde Flaman Okulunun büyük ustasının en seçme eserlerinden 264'ü teşhir ediliyordu. Rembrandt'ın Amsterdam'daki evinde Amsterdam'ın 17 nci asırdaki halini tasvir eden eserlerini görmek mümkündü. Rembrandt'ın doğum yeri olan Leyden'de kendisinin ve muasırlarının tabloları vardı. Lâle bahçeleriyle meşhur Haarlem'de ise Rembrandt'ın eserleriyle talebelerinin eserleri yan yana görülüyordu. Sadece Rijks Müzesinin bir kısmı 19 Milyon dolara sigortalıydı. Serginin resmi memurlarından biri bu müzede teşhir olunan Rembrandt'ların değerini 50 milyon dolar olarak tahmin ediyordu. Bunda hiç hayret edilecek bir taraf yoktu. Çünkü Rembrandt'ın sağlam vesikalara müstenid eserleri asırlardır yüksek fiyatlarla satılıyordu. Öteki büyük ressamların parladığı, solduğu devirler olduğu halde Rembrandt, artistleri olduğu kadar yazarları, hatta sokak adamlarını, insanlığın içinde bulunduğu şartları çok iyi bildiği için teşhir etmesini bilmişti. Bu tesir -zamanla eksilmiyor artıyordu. Bilhassa ışık ve gölge unsurlarını bir sihirbaz **gibi kullanışı ve** f ırçasındaki sihirli teknik Rambrandt'ı lâyemut kılmıştı. Modern bir münekkide göre, "onun eserlerinde hayat ve sanat bütün veçheleriyle birleşmişti".

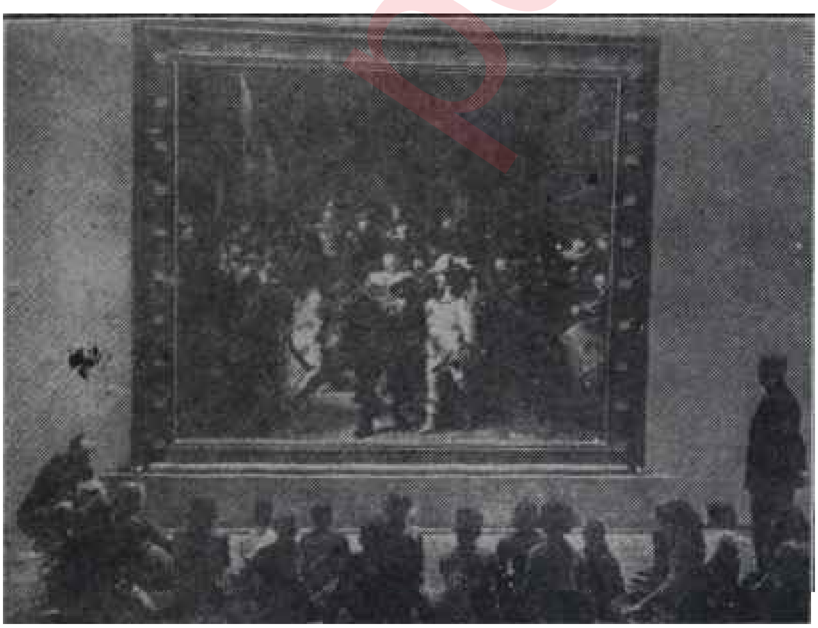

Rembrandt'ın bir eseri
Ölmiyen çizgiler

Üçyüz sene sonra

Rembrandt şöhrete ulaşmış, zengin bir portre ressamı olarak genç yaşında Saskia van Uylenburch'la evlenmişti. İyi bir hayat sürüyor, sanat eserleri- topluyordu. Saskia'nın ölümünden sonra ressamın hayatında büyük değişiklikler olmuştu. Evi, bir çok kıymetli sanat eserlerini ihtiva eden kolleksiyonu satılmıştı. Rembrandt bundan sonra içine dönük bir hayat sürmeğe başlamıştı. Bu mütevazi ve içe dönük hayat süresince Rembrandt, çok tanınmamış olan en iyi eserlerini verdi.

Ölümünden üçyüz sene sonra Amsterdam'da açılan Rembrandt sergilerinde ziyaretçilerin çoğu, ressamın dünyaca tanınmış tablolarının önünde toplanıyordu. Bu arada Rembrandt'ın az tanınmış eserlerini inceden inceye tetkik eden dikkatli meraklılar da vardı. Münekkitler Rembrandt'ın eserlerine kıymet biçmekte halâ güçlük çekiyorlardı. Rembrandt sergilerinin, bu büyük ressam hakkında yeni yeni eserler yazılmasına yol açması bekleniyordu. Dr. Gerhardus Knuttel'in Rembrandt'a dair mühim bir etüdü basılmak üzereydi. Dr. Gerhardus bundan kırk yıl önce, bir Remb randt röprodüksüyonuna bakarken kendisinin dikkatle resmi seyrettiğini görenler o resimde ne bulduğunu sormuşlardı. Dr. Gerhardus, bu hikâyeyi naklederek "çıkacak kitabım gecikmiş olmakla beraber bu sualin bir cevabıdır." diyordu.

Rembrandt hakkında müzede ders
Sıra** büyüklere **geldi

S P O R

Transfer

Borsada hareket

Futbol mevsiminin sona erdiği şu günlerde bu sporun sayıları pek kabarık olan meraklıları bütün dikkatlerini transfer hâdiselerine çevirmiş bulunuyorlar. Bu mevsim transferlerin bu dikkati daha da arttıracak şekilde geçeceği ve alâka uyandırıcı bir seyir göstereceği daha ilk haftadan anlaşıldı. İlk transfer bombası Fenerbahçe kulübünde patladı. Fenerbahçe, içlerinde M. Ali, Hüsamettin ve Burhanın da bulunduğu dokuz futbolcuyu 44 bin lira fiatla satışa çıkarmıştı. Hayret uyandıran M. Ali'nin satışa çıkarılmasıydı. Bu futbolcu kulübe mukaveleyle bağlıydı. - Geçen sene 30 bin lira transfer ücreti teklif edildiği halde kulübü M. Ali'yi elden çıkarmaya kıyamamıştı. M. Ali Fenerbahçenin belkemiği sayılıyordu. Daha gecen' hafta Adalet macında ve başarılı Rusya seyanatinde takımın kaptanlığım yapan M. Ali değil miydi? Gerçi bir ay kadar fince bir Fenerbahçeli idareci takımdan ya Lefterin, yahut M. Ali'nin harcanmasının takımı kuvvetlendireceğini iddia etmişti ama, bu çok şahsi bir kanaat addedilmiş ve kimse tarafından benimsenmemişti.

Kavrakoğlunun cevabı

Bu sıralarda, Osman Kavrakoğlunun İstanbula gelerek kulüp işleri ile meşgul oluşu gözden kaçmamıştı. Mühim bir karar alınacağı tahmin ediliyordu. Fakat kararın bu derece yıkıcı ve' sert olacağı doğrusu hiç kimsenin aklından geçmezdi. Ne gariptir ki bir ay evvel ortaya atılan bir fikrin müdafaası gene Kavrakoğluna düşmüştü. Basın mensuplarına 6 Temmuz Perşembe günü kulüp lokalinde bir açıklamada bulunan Kavrakoğlu "M. Aliyi neden satış listesine koydunuz?" sualine "M. Ali artık futbol hayatım kapamak üzeredir" diye cevap vermişti. Acaba M. Ali klâsında bir sporcunun futbol hayatının sona erdiğine hakikaten kendisi de inanıyor muydu? Bu sporu senelerce evvel bizzat yapmış olan İkinci Başkanın hakikaten bu kanaatta olacağına ihtimal verilemezdi. Ama kulüp menfaatları onu bu şekilde harekete mecbur ediyordu.

Lefter - M. Ali rekabeti

M. Alinin satış listesine konması kulüp çevrelerinde aralarında Lefterle ihtilâf bulunduğu, birbirlerini çekemedikleri ve bu halin takımı muvaffakiyetsizliğe götürdüğü Beklinde izah ediliyordu. Ama bunun hakikate olan yakınlığı şüphe götürmekte idi. Çünkü on seneden fazla kulübe hizmeti dokunan M. Ali, bu iddiaları şöyle cevaplandırıyordu: "Lefter benim' en çok sevdiğim, senelerce futbol oynadığım bir arkadaşımdır. Takım kaptanı olarak, Rusya seyahatine iştirak etmediği için Leftere verilen cezanın af edilmesi hususunda gerek idareciler, gerek antrenör nezdinde teşebbüslerde bulundum. Bu iddia sadece hareketlerini makul göstermek isteyen idarecilerin baş vurdukları bir taktiktir." O halde M. Alinin harcanmasının hakiki sebebi ne idi ? Bunu M. Ali de bilmiyordu. İdare heyetinin bu kararı Fenerbahçe camiasını son derece müteessir etmişti. Kulübe bu kararın tashih edilmesini isteyen yüzlerce telgraf ve mektup geliyordu. Acaba taraftarlarının bu reaksiyonundan sonra idare heyeti tutumunda bir değişiklik yapacak mıydı? Bu sualin cevabını önümüzdeki günler verecekti.

Osman Kavrakoğlu
Testiyi başkaları kırdı

M. Ali'ye talip olan kulüpler

15.000 lira ücretle satışa çıkarılan M. Ali'ye Vefa, Beykoz ve Adalet talip çıktı. Son günlerde bu kulüplerin idarecileri hemen hergün Yeniköye giderek M. Aliye 16.000 liradan başka bir çok parlak teklifler yapmakta yarış ediyorlardı. Ani karar karşısında şaşıran M. Ali şu satırların yazıldığı ana kadar fikrini bildirmiş değildi Vefa kulübü başkanı Hadi Nasır; "Gecen sene biz bu futbolcuya 30.000 lira vermiştik, bu sene 16.000 liraya satıldığını işittim. Simdi gelsin, bu parayı ödemeye hazırım" diyordu. Diğer taraftan Beykozlu idareciler M. Aliyi eski kulübü olan Beykoza almak için gayret sarfediyorlardı. Fenerbahçelilerin Beykozun santrforu Şirzat'ı almak arzusunda oldukları öteden beri biliniyordu. Beykozlular Fenerbahçeye M. Ali ve Hüsamettine mukabil Şirzatı vermek teklifimle bulundular.

Diğer haberler

Transfer piyasası bu sene çok hararetli bir şekilde açıldı. Buna sebep bütün takımlarda bazı mevkilerin açık bulunması ve o yerleri kapatacak elemanlara duyulan ihtiyaçdi. Futbol, çok rağbet görmesine rağmen bu sahada son senelerde kaliteli eleman yetişmiyordu. Bu itibarla büyük ölçüde revizyona ihtiyaç gösteren takımların idarecileri ne yapacaklarını şaşırmış vaziyetteydiler. Ekserisi genç kabiliyetler yakalayıp bunları uzun mukavelelerle kulübe bağlamak yolunu tercih ediyorlardı. Ama bu futbolcuların kendilerinden beklenen vazifeleri tam manâsıyla yerine getirmeleri nadiren mümkün oluyordu.

Fenerbahçenin satış listesinde yer alan Burhan Sargına Adaletliler talip çıktı. Burhanın Adalete geçmesi artık gün meselesidir. Diğer taraftan Hüsamettin ve K. Nedimi Vefa Ha Beykoz paylaşamamaktadır. Hüsamettinin tekrar Fenerbahçede kalması da ihtimal dahilindedir. Fenerbahçeye giren Adaletli Turan'ın durumu ise henüz belli olmamıştır. Fenerbahçeliler "Turanla anlaştık" diyorlar ama, Adalet kulübü idarecileri Turan için 20.000 lira istiyorlar. Beşiktaşlılar da Turan üzerinde bak İddia ediyorlar. Transfer hâdiselerine ismi en fazla karışan ve üzerine şimşek toplayan futbolcu' ise Beşiktaşlı Ahmettir. Ahmet, mukavelesinin bittiğini ileri sürerek başka bir ku-

lübe geçmek istemektedir. Fenerbahçenin milli futbolcu Ahmede 30.000 lira vereceği söyleniyor. Bu mevzuda Beşiktaşlı idareciler şöyle demektedirler: "Ahmet kulübümüze mukavele ile bağlıdır. Başka bir kulübe geçmesi imkânsızdır. Ancak kendisi hakkında gelecek sene birşey düşünebiliriz. İdare heyetimiz mukavelesini bir sene daha uzatmak niyetindedir." Oyuncu alış verişinde bazı kulüplerin işbirliği yaptıkları da görülmektedir. Bunun ilerde büyük kulüpler arasında doğacak ihtilaflara bir başlangıç teşkil ettiği kanaati umumidir. N.S.

Tenis

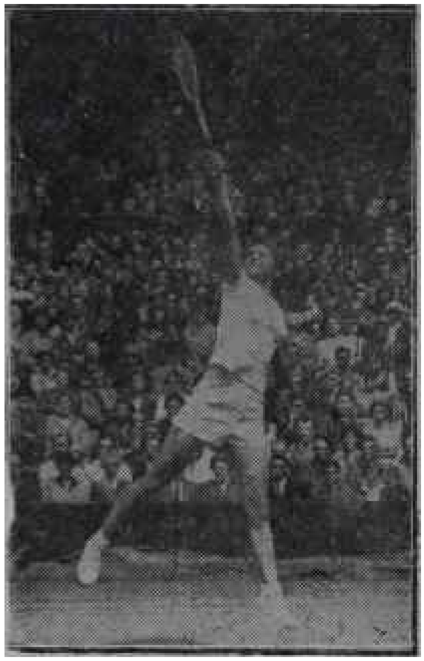
Ankara Çalençi

Bir kova su, buz ve limonata getirdiler, kortun kenarına koydular. Kızgın güneş altında Ankara Ça lenfi finali Nazmi Bari ile Behbut Cevanşir arasında geçen Pazar sabahı saat onda tenis kulübünün bir numaralı kortunda işte böyle başladı. Turnuva bir haftadır devam ediyordu. Karşılaşmalar zaman zaman gayet enteresandı, İzmir'den katılan dört müsabık, daha ilk turda elenmek tehlikesiyle karşılaştılar. Bunlardan yalnız Ziya Kıpkızıl formsuz Yıldırak'ı yenebildi. Diğerleri çok pasif oyunları ile nazarı dikkati çektiler. Kısacası Çalenç yine Ankaralı tenisçiler arasında oynandı.

Nazmi, geçen yılın şampiyonu olduğundan yalnız finali oynadı. Karşılaşmaların sırası geleneklere uygundu. Yalnız finallerin Pazar günü bitirilmek istenilmesi dolayısıyla en önemli maç sabah saat 10'da oynanınca bir kısım seyirciler Ankara bi-

Bari ve Cevanşır
"Gene görüşürüz"

Wimbledon'dan görünüş
Spor ***estetik'i***

rinciligindeki- belki de mevsimin en zevkli karşılaşması sayılabilecek - maçın rövanşını seyredemediler.

Behbut bütün turnuva boyunca çekingen ve kendine güvensizdi. Bir ara Arslan Daş karşısında, sonra Cihat Özgenel karşısında bocaladı. Maçları dörder sette bitirdi. Nazmi ise turnuvanın yapıldığı hergün muntazam antreman yapıyordu. Bütün bunlara rağmen Bari - Cevanşir maçının ne netice vereceğini kestirmek kolay değildi. Maç başladığı zaman Nazmi, belli etmek istememesine rağmen oldukça heyecanlı idi. Geçen defa Ankara birincilikleri finalinde "aslan ağzından aldığı maçı bir türlü unutamıyordu. Fakat ilk vuruşlarda Behbut'ta farkettiği emniyetsizlik içine huzur verdi. Sıcağın tesirinden kurtulmak için de her çareye baş vurdu. Bir koca kova su ile maç boyu yıkandı durdu. Behbut buzlu çayından bir yudum alırken Nazmi türlü hazırlıklar yapıyordu. Finali üç sette, rahatça aldı. Nazmi o günkü haliyle, gerçekten artık pek yenileceğe benzemiyordu. Fakat üstün kabiliyeti, bu işlerden anlayan herkes tarafından teslim edilen bir şampiyon için bu kadarcık muvaffakiyet yeter miydi bilinmez?

Wimbledon'da

Ankarada tenis müsabakaları nihayet bulurken Wimbledon'da da tenis dünya şampiyonası finalleri oynanmakta idi. Tek erkeklerde genç kabiliyet Lew Hoad çiftlerdeki takım arkadaşı Ken Rosewall'ı oldukça rahat bir maçta yenip dünya şampiyonları arasına ismini kaydettirdi. Çiftler finalini de yine Hoad - Rosewall oynadılar. Rakipleri Wimbledon tarihinde ilk defa finale kalan, İtalyan Pietrangeli - Sirola çiftiydi. Zafer yine Avustralyalılarda kaldı. Şayet Tenis federasyonunun programı eksiksiz olarak gerçekleşebilirse 26 Ağustos ile 2 Eylül arasında İstanbul da yapılacak olan enternasyonal turnuvada Wimbledon aslarının hepsini seyretmemiz mümkün olacaktır.

Futbol

Denemeler

Futbol mevsiminin kapanmalı ve idarecilerin kendilerini transfer hummasının ateşine kaptırmaları a». rada sırada futbol oynanmasına mâni teşkil etmiyor. Geçen hafta bazı kulüpler transfer ettikleri oyuncuları denemeye tabi tutmak için hususi karşılaşmalar tertip ettiler. Bunlardan biri Fenerbahçe ile Karagümrük arasında oynandı.' Fenerliler bu maçta İzmirden transfer ettikleri Ergunla Orhanı 'denediler. Her iki futbolcu da bu imtihanda başarı gösterdiler. Bilhassa Ergun iki gol de atarak sahadan omuzları üzerinde çıkarılmayı hak etti. Deneme maçı Fenerbahçenin 3 - 0 galibiyetiyle neticelendi..

Ayni gün Galatasarayla Beşiktaş da' Ali Sami Yen Stadında bir gene takımlar karşılaşması yaptılar. . 2 - 1 Beşiktaş tarafından - kazanılan bu maçta iki takım da yeni oyuncularını denediler.

Kulüpler

Galatasaray'ın **"Gündüz"ü**

Galatasaray kulübü antrenörü Gündüz Kılıç yorgunluğunu ileriye sürerek takımı şampiyonluğu garantilediği bir sırada istifa etmişti, idare heyeti prensip olarak Gündüz'ün bu is-

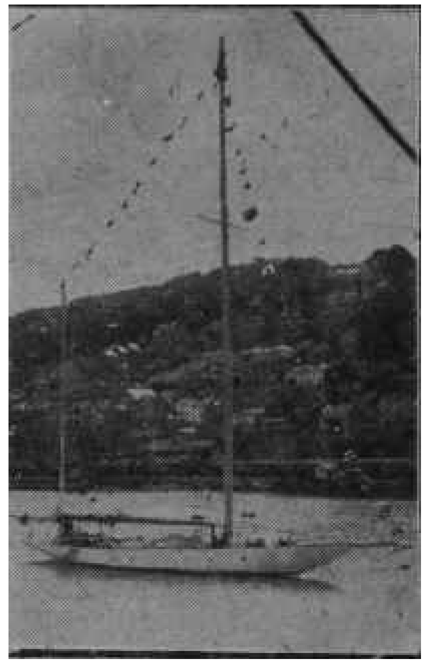
Fenerbahçe - Karagümrük
Oyuncular deneniyor

tifasını kabul etti. Fakat, lig maçları sona erene kadar vazifesinde kalması Gündüzden istendi. Gündüz liglerin sonuna kadar Galatasarayın antrenör lüğünü yaptı. Maçlar bitti. Galatasaray bilindiği gibi 1955 - 956 senesi lig şampiyonluğunu kazandı. Antrenör Gündüz'ün artık vazifesi bitmiş, takımı şampiyon olmuştu. İstirahat etmek üzere Fethiyeye gitti Geride bıraktığımız hafta içersinde Galatasaraylı idareciler bir toplantı yaparak antrenör mevzuunu yeniden gözden geçirdiler. Ekserisi Gündüzün tekrar bu vazifede kalmasını arzu ediyorlardı. Bu arada bir kaç idareci de hariçten antrenör getirmek lüzumu üzerinde durdu. Ortaya bir de isim atılmıştı : Meşhur İngiliz Milli takım santrforu Tomi Lawton.. Eski Galatasaraylılardan olan Londradaki Büyükelçimiz Suat Hayri Ürgüplü'den bu meseleyle alâkalanması rica edilmişti. Fakat herşeye rağmen Gündüz'ün tarafını tutanlar bu işte ağır bastılar. İdare hey'eti Fethiyeye bir telgraf çekerek Gündüz'e tekrar antrenörlüğü kabul etmesini teklif etti. Gündüz verdiği cevapta İstanbula hareket ettiğini ,ancak oraya geldikten sonra karar verebileceğini bildirdi. Galatasaray camiasında Gündüz'ün tekrardan antrenörlüğü kabul edeceği kanaati hakimdir. Ancak idare 'heyetinin Gündüzün şartlarını kabul etmesi icab edecektir.

Su Sporları

Rekor üstüne rekor

Geçen hafta İstanbulda mevsimin ilk yüzme yarışları yapıldı. Memleketimizde henüz kapalı bir yüzme havuzu mevcut olmadığı için bu sporun meraklıları yazın gelmesini dört gözle beklerler. Yüzücüler de yeni mevsimi iştiyakla bekliyor olmalılar ki mevsimin ilk yarışmalarında bu hızla iki Türkiye rekoru kırıldı. Engin Önal 100 metre kelebek kurbağalamada kendisine ait olan Türkiye rekorunu 1.08 **8/10** la kırdı. Kadınlar arasındaki 100 metre serbestte de 16 yaşındaki genç yüzücü Sevgi Duru 1.22 8/10 luk bir dereceyle Türkiye rekorunu yeniledi. Moda havuzunda elde edilen bu neticeler, önümüzdeki sezonda yüzücülerimizin el-

"Rüyam" kotrası
Yelkencilikte kalkınma

de edecekleri dereceleri tahminde bir ölçü olabilirdi. Nitekim hafta içinde yapılan mevsimin ikinci yüzme yarışmalarında - Sueri kupası - bilhassa kadınlar arasındaki yarışlar son derece çekişmeli ve heyecanlı cereyan etti. Bu müsabakalarda da iki yeni Türkiye rekoru kırıldı. 200 metre kelebek kurbağalamada Ayşegül Çilli 4.24 7/10 la rekor kırarken kendisinden uzun zamandanberi beklenen bir neticeyi tahakkuk ettiriyordu. Kadınlar 100 metre sırtüstü yarışında da Meral Ekren kendisine ait olan rekoru çok az bir farkla da olsa kırmaya muvaffak oldu. Yeni rekor 1.45 4/10 idi.

Mevsimin bu ilk musabakalarında sporcularımızın elde ettikleri neticeler göstermiştir ki, muntazam bir kapalı havuza sahip olduğumuz gün "yüzme" de pek kısa zamanda beynelmilel kıymette dereceler elde etmememiz için ortada hiç bir sebep kalmıyacaktır.

EN UCUZ

EN RAHAT

EN SÜRATLİ

4 Türbin Pervaneli

VISCOUNT

Tayyareleri ile 2 saatte

BEYRUT'a

Uçmak Bir Zevktir

Her Çarşamba ve Cuma günleri

İzahat almak için başlıca seyehat acentalarına

veya

MİDDLE EAST AIRLINES

Türkiye Umumî Acentalığına Müracaat Ediniz

Atatürk Bulvarı No. 120 Telefon: 20850-23975 - Ankara

T. Eski Muharipler Bankası A. O.

MUHABANK

İkramiyede Kazanmak İhtimalini En Fazla Yükseltiyor

Cumhuriyet Bayramı Tasarrufu Teşvik İkramiyesi

Her Şube ve Ajans kendi hesap sahiplerine ayrı ayrı ikramiye veriyor

M U H A B A N K

ANKARA'DA

Merkez Şubesi (Anafartalar caddesi) hesabı olanlara:

2	Adet	1.000,— Lira
2	"	500,— "
4	"	250,— "
10	"	100,— "
20	"	50,— "

Yenişehir Şubesi

(Tuna caddesi hesabı olanlara:

1	Adet	1.000,— Lira
1	"	500,— "
2	"	250,— "
5	"	100,— "
10	"	50,— "

Akköprü Şubesi

(Kerestecller) hesabı olanlara:

1	Adet	1.000,— Lira
1	"	500,— "
2	"	250,— "
5	"	100,— "
10	"	50,— "

Bir şahıs her üç şubede de hesap açtırabilir ve her üç şubenin de ikramiyesine iştirak edebilir

Her (**150**) liraya bir kur'a numarası

Son para yatırım tarihi 8 Eylül 1956 akşamı
Çekiliş tarihi 27 Ekim 1956

Her hesap sahibine bir ev

Plânı muvaffakiyetle devam ediyor. Siz de bir hesap açtırınız

ANKARA - İSTANBUL - İZMİR